

Слово ВЧИТЕЛЮ

www.slovovchitelyu.org

1/2019

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

ТАТО, МАМА І Я...

Християнський духовно-просвітницький часопис	
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 1(47)/2019	
Наше кредо: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»	
Головний редактор	Тарас Приступа
Науковий редактор	Василь Жуковський
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Коректор	Галина Венглінська
Дизайн і верстка	Андрій Тригуба
Менеджер з розповсюдження	Аркадій Сльоза
Відповідальна за випуск	Надія Доля
Редакційна колегія: Тетяна Артерчук, Олена Бесараб, Олег Блощук, Адріан Буковинський, Василь Вепрук, Світлана Власова, Олександр Вознюк, Сергій Головін, Валерій Громов, Сергій Гула, Наталія Жигайло, Руслана Ковальчук, Оксана Матласевич, Василь Махлюк, Людмила Москальова, Дар'я Новікова, Олег Огірко, Микола Плаксін, Оксана Ревінкель, Оксана Рудь, Ганна Самолюк, Тетяна Саннікова, Ірина Сіданіч, Андрій Смирнов, Любомир Турчак, Галина Шевченко.	
Засновник і видавець — Міжнародна громадська організація «Надія — людям»	
Адреса:	вул. С. Крушельницької, 71, м. Рівне, 33023, Україна.
Телефон/факс:	(0362) 63-79-76
e-mail:	slovo@hopetopeople.org
Видається за сприяння: • Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія»; • Науково-дослідницької лабораторії християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки НаУ «Острозька академія».	
Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідोцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.	
Передплатний індекс — 99864.	
Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: МГО «Надія — людям», р/р 26007054714168, ПАТ КБ «Приватбанк», МФО 333391, ЄДРПОУ 21081735 з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“».	
За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.	
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.	
Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;). Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.	
Фото на обкладинці Ліни Ромашко	
Надруковано: ПП «Естеро», вул. Данила Галицького, 25А, м. Рівне, 33000, Україна тел. 068 22 62 444 Наклад 2500 прим.	
© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»	

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ, ЗА МИР І СПОКІЙ

Отче наш!
Молимося до Тебе про мир і спокій для нашої
єдиної великої родини.
Дай нам, Боже, жити в любові до ближнього,
у повазі до прав і свобод кожного,
не розпалюючи непримиренності.
Царю Небесний! Віримо в нашу єдність,
бо це велика сила Твоя!
Віримо в силу духу нашого,
бо це є чудо творіння Твого!
Віримо, що ці слова зупинять темні сили.
Нехай ця небесна битва буде на перемогу Світла!
Слава Тобі, Боже! Хай животворна роса
впаде на наші землі.
Нехай угамується розбрат.
Нехай зникнуть заздрощі й розпалення пристрастей,
щоб полюбили ми одне одного і, як одне ціле, перебували в Тобі.
Допоможи нам знайти примирення.
Захисти незахищених.
Осуши сльози заплаканих.
Скріпи віру тих, які сумніваються.
Пошли в наші серця любов одне до одного,
мир і спокій.
Господи! Благослови Україну й усі родини наші.
Навчи нас не продавати свою совість
ні дешево, ні дорого.
Захисти нас від ворогів видимих і невидимих,
що хочуть поневолити нас.
Дай нам, Боже, жити вільним життям.
Дай кращу долю нашому народу.
Дай нам єдність, мир і спокій, Господи!
Збережи Україну, Боже, прийми нашу молитву!
Амінь

Дорогі друзі, шановні колеги! Приєднаймося до цієї молитви, яка прозвучала й була поширена на Київському обласному Форумі сім'ї!

Господь милосердний до нашої країни, і те, що Він доручає нам, людям, — наша відповідальність. Убачаємо особливу потребу в тому, щоб і самим непохитно відстоювати, і молоде покоління старанно наставляти міцно триматися біблійних принципів створення й функціонування сім'ї.

Знайоме й рідне нам із дитинства «Тато, мама і я...» нині реально під загрозою. Тому редколегія часопису «Слово вчителю» одноставно вирішила випуски 2019 року присвятити темі сім'ї й укотре різнобічно розглянути питання дошлюбних стосунків, вибору супутника життя, материнства й батьківства, сімейних конфліктів, стосунків представників різних поколінь тощо у світлі Божого Слова.

Це питання безальтернативне, це питання нашої відповідальності за наше життя й життя наших дітей і внуків, як фізичне, так і духовне.

Блаженна людина, яка боїться Господа,
і глибоко віддана виконанню Його Заповідей.
Сильним буде на землі її потомство, —
благословенним поколінням праведних людей.
Багатство і достаток у її домі,
а її праведність триватиме повіки.

Пс. 112:1–3

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4
- Не прочитати в наш час Біблії — це просто розписатись у власній неосвіченості
Аркадій Сльоза
- 7
- Викладання предметів духовно-морального спрямування в деяких країнах Європейського Союзу
Міхал Воцял

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 10
- Основи сім'ї
Адріан Буковинський
- 12
- Безальтернативна альтернатива
Руслан Кондратюк
- 14
- Насправді секс винайшов Бог
Джеймс Сесі

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

- 16
- Смартфон і твоя душа
Олексій Коломійцев

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 19
- Дружба в шлюбі
Любомир Турчак

ЗНАЙОМСТВО

- 22
- Світле радіо «Еммануїл» — радіо Божої любові
Олеся Василенко

МЕТОДИКА І ДОСВІД

- 24
- Інтеграція християнських цінностей в освітній процес
Андрій Гренишен
- 27
- Роль і місце тижня духовності в освітньому процесі
Ганна Самолюк
- 28
- Чистота думок і вчинків
Руслана Ковальчук
- 30
- Біблійні секрети виховання. Як зберегти радість батьківства
Ніна Жаровська
- 32
- Люби ближнього, як самого себе
Руслана Герасько
- 34
- Скарби в глиняних посудинах
Алла Лашук

- 36
- Повага до людей
Ольга Приведа
- 38
- Батько і мати — два крила любові
Олена Гладка
- 41
- Давання і приймання. Вдячність
Ольга Прокопович
- 44
- Сюжети та образи священних книг у творах світового мистецтва — духовні підвалини храму душі людської
Любов Ковальчук

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 48
- Якір життя актора Марка Волберга
Олег Блощук

СПРАВИ СІМЕЙНІ

- 50
- Я боюся мовчати про Бога
Світлана Филипчук

РОЗДУМИ ДУШІ

- 52
- Симон Кириनेянин
Руслан Кондратюк

ПОДІЇ

- 55
- Освітні програми як головний компонент «Національної сімейної стратегії»
Сергій Цветков
- 56
- II Форум Руху Реформації
Ірина Сіданіч
- Рік святості подружжя і родини
- 57
- Фестиваль Різдвяних піснеспівів
Світлана Власова
- 58
- Паломництво довіри
Мирослава Хоміцька

С. 19

С. 22

НЕ ПРОЧИТАТИ В НАШ ЧАС БІБЛІЇ — ЦЕ ПРОСТО РОЗПИСАТИСЬ У ВЛАСНІЙ НЕОСВІЧЕНОСТІ

Турчинова Ганна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету ім. Драгоманова. Народилася 1 квітня 1970 року в м. Дніпро, закінчила Дніпропетровський державний університет ім. Олеся Гончара, романо-германське відділення філологічного факультету.

— Ганно Володимирівно, Ви багато років працюєте зі студентами, як Ви оцінюєте стан духовності сучасної молоді?

— Духовне виховання людини, формування її світогляду розпочинається в сім'ї. Тому надто важливо, щоб сім'я була здоровою, щоб вона була такою, якою її задумав Творець. Спостерігаючи за поведінкою, громадською активністю, життєвою позицією молодих людей, розумію, що все ж таки

наша молодь вихована на традиційних сімейних цінностях, і вона готова їх відстоювати, бо це ті цінності, на яких буде будуватися не лише їхня сім'я, але й їхня держава. І це мене дуже тішить. Водночас дуже хвилює цей горезвісний гендер, який впроваджують у шкільні програми. Гендерна ідеологія — це саме ідеологія, до науки вона не має ніякого стосунку. Це, знаєте, як науковий комунізм. Розпався СРСР, канув у лету й науковий комунізм. І зараз більшість не може згадати, що це таке було. Так само буде і з цією ідеологією. Щойно припинять надходити кошти, завершиться й така шалена пропаганда цієї нісенітничі. Але зараз впровадження гендеру в освіту порушує принцип науковості, який засто-сується в навчанні і є провідним під час підготовки як учителів, так і учнів. Понад те, намагання нав'язати його всім і впровадити його в усі сфери життя, а також спроби покарати людей за те, що вони не згодні з цією ідеологією, залучити до цього Службу безпеки, викликає вкрай негатив-ну реакцію з боку суспільства, а також нагадує вже не тільки дискримінацію, а й репресії, які пережила Україна й народи колишнього СРСР, які були не згодні з ідеологією комунізму. Такі ж репресії здійснювали й фашисти. Тому в цій темі, як я розумію, треба багато працювати, розказувати й застері-гати. Водночас та підтримка, яку мені надала студентська молодь під час останніх подій¹, переконує, що в нас є надія на те, що ми збережемо нашу Україну й вона залишиться духовним форпостом для всієї Європи.

— На Вашу думку, чи повинна школа займатися ду-ховно-моральним вихованням учнів, чи це завдання тільки батьків і церкви?

— У школі діти проводять більшу частину свого про-дуктивного часу. Тому школа несе відповідальність за те, у якому суспільстві ми житимемо через 10 років. Діти мають тенденцію виростати, ставати громадянами суспільства, і від того, як школа вплине на них, що їм розкаже, як виховає, залежатиме, чи ми зможемо, образно кажучи, увечері ходити по вулицях, чи нам треба буде сидіти вдома й боятися тих, кого ми виховали.

Звичайно, і Церква повинна до цього долучатися. Хоті-лося б, щоб активність церков була вищою в цьому питанні, бо зараз є всі можливості, щоб батьки і Церква виховали хороше християнське суспільство, яке зробить нашу країну комфортною для проживання.

Коли ми подивимося на Десять заповідей, які Бог дав ізраїльському народу, то можемо сказати, що це вперше в історії людства моральні принципи набули словоформи. Нарешті їх озвучили. І завдяки цим принципам, якби ми всі могли їх дотримуватися, ми гармонізували б себе, гармо-нізувалися з нашими батьками та дітьми, гармонізувалися з суспільством. Ми б не робили тих речей, які є гріховні, і наша країна насправду стала б дуже гарною, безпечною й комфортною для життя.

¹ Ідеться про конфлікт, що виник через публічний виступ Ганни Турчинової проти гей-параду. Низка громадських організацій звинуватила її в нетолерантності, тоді як студентська молодь активно підтримала її позицію.

— Чи можливо це?

— У Біблії написано: «Для Бога нема неможливої жодної речі!» (Лк. 1:37). Треба вірити в Ісуса Христа, який сказав: «Коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: перейди звідси туди, то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого!» (Мт. 17:20).

— Яка Ваша думка стосовно запровадження в на-вчальних закладах України курсу «Основи сім'ї» на хри-стіянських засадах, щоб молодь була належно підготов-лена до вступу в шлюб, до створення сім'ї?

— Я думаю, що це обов'язково треба робити, і наш уні-верситет має факультет, який готує богословів і капеланів. Тому я дуже хотіла б, щоб у нас був такий напрям. Треба готувати вчителів християнської етики. Ми це можемо робити, але в більшості шкіл зараз такого предмета нема або його введено факультативно. Тому готувати фахівців, які потім не зможуть знайти собі роботу, некоректно. Треба починати з міністерства. Коли міністерство запровадить цю дисципліну в школи, наш університет відкриє таку спеціаль-ність. Я переконана, що наш ректор це зробить, тому що він християнин, батько, дідусь, людина, яка дотримується Божих заповідей. Для нашого університету це реально.

— Як держава могла б (чи мала б) сприяти духовному вихованню молоді?

— Аналізуючи те, що держава намагалася пропонувати нашим дітям у підручниках Нової Української Школи, можна зробити два припущення. Або керманичів нашої освіти ввели в оману, запропонували під гарною обгорткою нетрадицій-ні для нашої країни антихристиянські цінності, або ці люди «сидять» на дуже великих грантах і їм не хочеться їх втра-чати, і ці люди настільки безпринципні, що не задумуються над тим, що буде через 10–15 років, у якому суспільстві ми будемо жити. Чи не побіжать згодом ці люди в інші країни з України, тому що жити буде просто неможливо. Я думаю, що державі тут треба працювати й працювати.

Так, у нас в Україні зараз війна й усі сили ми віддаємо на те, щоб стримати ворога, який тисне на нас зі Сходу. Але якщо ми не будемо звертати уваги на те, який ворог іде на нас з іншого боку, із Заходу, ми просто втратимо себе як нація. Коли людина не може визначитися, хто вона: чоловік чи жінка, коли намагається змінити свою стать — це трагічно.

— Цього навчального року в Україні стартувала нова освітня програма для початкової школи. Які Ви вбачаєте плюси і мінуси НУШ?

— Думаю, ще рано давати якусь оцінку. Те, що на освіту, мабуть, уперше в історії України, було виділено серйозні кошти, це, безперечно, добре. Але на місцях є проблеми із впровадженням і це — або саботаж, або нерозуміння того, що відбувається. Очевидно, треба було рік-два провести підготовчу, роз'яснювальну роботу з директорами шкіл, щоб вони знали, що і як потрібно робити.

— За останні роки ми святкували кілька визначних для християн дат: 500-річчя Реформації, 1030-річчя Хрещення Київської Русі-України, уже двічі — Всеукра-їнський День подяки, 2018 рік був роком Божого Слова. Який резонанс серед студентів, викладачів Вашого вишу мали ці події?

— На жаль, як навчальний заклад, ми в цьому плані досить пасивні. Мабуть, спрацьовує «магічне»: Церква відокремлена від держави. Люди не хочуть зрозуміти над-важливості Біблії. Це перша в історії людства книга, яку було

надруковано, перша в історії книга, яку надруковано на всіх мовах, яка має найбільшу кількість передруків і виходить найбільшими накладками. Це пам'ятник літератури, істо-рії. Толстого, Достоевського читати треба, Шевченка, Ліну Костенко також. То як же можна не знати цієї Книги книг? Якщо ви вважаєте себе культурною, вихованою людиною, то не знати Біблії просто неможливо. Ви можете вірити чи не вірити, це особиста справа кожного, але не прочитати Біблії в наш час — це невігластво! Це все одно, що для філолога не прочитати «Повість минулих літ».

— Рік тому на Світлому радіо «Еммануїл» Ви дуже щиро й відверто ділилися тим, як проходили нелегкі періоди свого життя — важку хворобу й той час, коли Ваш чоловік Олександр Турчинов виконував обов'язки глави держави. Не всі читачі «Слова вчителю» чули це інтерв'ю², тому, якщо можна, кількома словами, що слугувало для Вас опорою, де бралися сили, звідки приходила надія?

— По кілька разів на день я падала на коліна й просила: «Господи, збережи нам країну, дай нам мудрості втримати її!» Слава Богу, люди тоді піднялися на захист країни. Думаю, що, проходячи такі випробування, ми дорослішаємо як на-ція, адже незалежність, яку ми отримали в 1991, дуже мало нами цінувалася. Вірю, що ми вистоїмо, бо ми продовжуємо молитися, щоб Господь спас нас, щоб дав сили й мудрості, допоміг здолати наслідки атеїстичного виховання. Вірю, що наша молодь навчиться любити свою країну, сприйматиме її не по-споживацькому, а як дім, у якому ми всі живемо. Війна страхотлива, але саме вона допомагає нам зрозуміти, на-скільки ми любимо свою землю, наскільки вона нам дорога.

Молитва — це дуже дієвий засіб. Навіть із погляду фізики частота вимовлених слів під час молитви, будь-якою мовою, відповідає частоті 7 Гц. Ці параметри збігаються з фізични-ми параметрами Землі. Унаслідок цієї гармонії, створеної і подарованої нам Богом, молитва тебе заспокоює.

Олександр і Ганна Турчинові

² <https://svitle.org/novini/novini-radio/1279-hanna-turchynova-vazhlyvo-stavytysya-do-svoyeyi-krayiny-yak-do-domivky-v-yakiy-zhyvesh>

— Кілька слів про стосунки у Вашій сім'ї, родині, про підходи до виховання.

— Я дуже вдячна Богові за мою сім'ю, чоловіка, сина, за родину, за їхню підтримку, допомогу, за нашу єдність. Я ніколи не відчувала себе самотньою чи покинутою, хоча довелося пережити і серйозну хворобу, і тривале лікування.

Батьки повинні обов'язково підтримувати своїх дітей і так показувати їм приклад, як ставитися до людей, поважати одне одного, бо всі ми ходимо перед Божим лицем і цінні для Нього. Маленькі діти люблять своїх батьків безумовною любов'ю, але дуже добре, коли, підростаючи, вони починають ще й поважати своїх батьків. А це досягається правильним, мудрим поведінням батьків. І навпаки.

З дитиною потрібно говорити, не кричати, не забороняти, а говорити так, як ми розмовляємо зі своїми друзями, і пояснювати свої погляди. Добре нагадувати дитині, що Бог є нашим Творцем, і наше тіло Він задумав як Свій храм (1 Кор. 6:19), тому й ставитися до нього слід належно, це що стосується шкідливих звичок. Не слід храм засмічувати або вливати в нього різний непотріб. Пам'ятаю, як ректор Лінгвістичного університету написав і вивісив оголошення: «Університет — це храм науки, а в храм голими не ходять». Це вже стосовно нашого зовнішнього вигляду. Подібні розмови повинні стосуватися і внутрішнього змісту людини. Такі бесіди не ображають, зате формують світогляд молоді людини.

Щодо стосунків зі старшим поколінням, то дуже хотілося б, щоб ми перейняли принцип, який є в мусульманських країнах. У них нема дитячих притулків і нема будинків для людей похилого віку. Коли щось трапляється з батьками, то дітей завжди забирають родичі, їх ніхто нікуди не віддає. Так само, як ніхто не віддає своїх батьків похилого віку у якусь там інституцію, де за певну плату їх доглядають. Бо це ненормально! Пригадую приклад, який чула на одній із наукових конференцій. Очікувалось укладення бізнес-угоди

між американцем і арабом. Американський партнер затримався на день, потім прилетів і сказав: «Ну, нарешті, влаштував свого батька в притулок, і тепер ми зможемо вести бізнес». Але бізнесу ніякого не вийшло, бо араби відмовилися працювати з такою людиною, бо для них це незрозуміло, як можна, маючи гроші, маючи все, віддати свого батька під опіку чужих людей. Якщо він так поводить, то як же він поводитиметься в бізнесі?! Тому нехай і в нас усі діти і всі літні люди будуть як наші рідні, про яких ми будемо щиро піклуватися.

— Оскільки наша розмова відбувається в контексті сім'ї, то завершальне запитання до Вас як до жінки-християнки. На робочому місці Ви — науковець, викладач, керівник. А як у сім'ї? Чи задовольняє/влаштовує Вас та роль, яку відводить Писання дружині?

— Коли я була молодшою й не читала Біблії, а тільки чула про ці біблійні принципи покорі для жінки, то вважала це несправедливим. Я була категорично не згідна з підпорядкуванням дружини чоловікові. Згодом, коли я повністю прочитала Біблію і зрозуміла, для чого Бог послав на землю Свого Сина Ісуса Христа, як Він полюбив нас, людей, і що жінку Він любить не менше, ніж чоловіка, я усвідомила, що коли ти все робиш так, як написано в Біблії, то це насамперед добре для тебе самої, для твоєї сім'ї. Тільки-но ти порушуєш цей принцип — починаються проблеми.

Роздумуючи, чому так відбувається, не лише з позиції віруючої людини, але й із позиції вченого, дійшла висновку, що Бог через Ісуса Христа розповів нам про те, як влаштований світ, за яким принципом побудований Усесвіт. Він склав нам цей пазл і сказав, що ви ось так робіть і матимете щастя. Наш Бог мудрий і ласкавий до нас, Він прагне для нас лише добра. Пригадайте, як ми виховуємо своїх дітей. Коли малеча лізе туди, куди не слід, де небезпечно, — ми ж забороняємо. А коли все-таки порушує й дістає негативні наслідки, кажемо: «Я ж тобі казала, я ж тебе попереджала, що буде боляче, адже ти порушив той чи інший закон». Так і Бог. Він показав нам гармонію, яка існує у світі і яку не потрібно порушувати. Ми вже говорили, що коли ти житимеш за Божими заповідями, а це можливо лише тоді, коли Ісус Христос володітиме твоїм серцем, гармонізується і твоє життя в сім'ї, і твої стосунки з самим собою, і твоє ставлення до колег, друзів, ти будеш насолоджуватися життям і будь-які випробування здолаєш гідно. Це стосується і сім'ї. Є чоловіче начало і жіноче начало, у кожного своє завдання в цьому житті, не потрібно перебирати на себе те, що тобі не властиво. Коли я це зрозуміла, припинилися наші суперечки. Зараз, слава Богу, у нас чудові стосунки. Чоловік — беззаперечний голова сім'ї, він виконує свої функції, я — свої, це анітрохи не принижує, не ображає. Ніколи не відчуваю себе в приниженому становищі, навпаки — це повага, любов, розуміння, турбота, захист.

— І наостанок, Ваші побажання читачам часопису «Слово вчителю».

— Божий закон, про який ми ось говорили, потрібно прийняти, і коли ти це зробиш, то відчуєш і легкість, і свободу, і мир, навіть попри всі життєві обставини, просто тому, що в тій чи іншій сфері ти не руйнуєш, а зберігаєш Божу гармонію.

Тому всім бажаю віри, молитви, радості і, звичайно, здоров'я.

Розмовляв
Аркадій Сльоза

«Наша мрія — впровадження біблійних принципів в освіту в усьому світі», — Ірина Сіданіч, Ольга Романенко, Ганна Турчинова

ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Ми живемо в час, коли Європейський Союз є прикладом для України в багатьох сферах. У контексті дискусії про роль предметів духовно-морального спрямування в українській системі освіти пропонуємо розглянути європейську практику в цій галузі. Для цього запрошуємо до розмови заступника голови Комісії у справах душпастирства молоді при Конференції Єпископату Римсько-Католицької Церкви в Україні о. Міхала Воцяла.

— Незважаючи на те, що більшість громадян України позиціонує себе християнами, є категорія людей, які, посиляючись на статтю Конституції України про відокремлення Церкви від держави, ратує за заборону внесення предметів релігійного спрямування в навчальний процес у школах. Як ставляться до цього питання в країнах Європейського Союзу, де в конституціях також є розділ держава-церква?

— На це запитання вже відповідав пан Юрій Решетніков, заступник голови Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України, в одній зі своїх статей. Цитую:

«Говорячи про закордонний досвід викладання в державних навчальних закладах, важливо зазначити, що традиції більшості демократичних країн засвідчують, що викладання основ релігійного світогляду та етики в системі світської освіти є цілком можливим. У конституціях багатьох європейських країн, які декларують світськість держави та її нейтральність у справах релігії, принцип відокремлення освітніх закладів від релігійних організацій доповнюється гарантіями забезпечення прав батьків на виховання та навчання своїх дітей відповідно до власних переконань (наприклад, ст. 48 та 53 Конституції Польщі тощо). Принцип нейтральності держави в її ставленні до релігії в застосуванні до державних шкіл у традиції багатьох європейських країн не означає, що такі школи мусять повністю вилучити навчання релігії зі своїх програм»¹.

¹ Решетніков Ю. Демократичне врядування. — Науковий вісник. — 2012. — Вип. 9.

— У скількох країнах Європейського Союзу предмети духовно-морального спрямування викладаються в державних школах?

— Із 28-ми країн Європейського Союзу предмети цього розділу вивчають у державних школах 24 країн. Тоді як у чотирьох країнах: Нідерландах, Люксембурзі, Словенії та Франції (крім Ельзаса та Лотарингії) викладання цих предметів відбувається в церковних установах.

— У згаданих вище 24-х країнах вивчення предметів духовно-морального спрямування є обов'язковим чи необов'язковим?

— За даними 2015 р., у дев'яти країнах ЄС вивчення цих предметів є обов'язковим. Це: Австрія, Кіпр, Данія, Фінляндія, Греція, Мальта, Німеччина, Швеція та Великобританія.

Однак у п'ятнадцяти країнах ЄС участь у них є добровільною, тобто залежить від бажання батьків або самих учнів, найчастіше віком від чотирнадцяти років. Це: Бельгія, Болгарія, Хорватія, Чеська Республіка, Естонія, Іспанія, Ірландія, Литва, Латвія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Угорщина та Італія.

Як у випадку, коли предмет є обов'язковим, так і тоді, коли є факультативним, студенти, як правило, мають вибір між об'єктами більш релігійного спрямування (наприклад, християнська етика) або більш світським (наприклад, загальна етика).

— Яким є відвідування цих предметів, якщо вони не є обов'язковими?

— Для прикладу, проаналізуємо ситуацію в Польщі. Дані 2015 р. говорять про те, що в Польщі уроки релігії або етики відвідували 97 % учнів.

— Якою є правова база для присутності цих предметів у державних школах?

— У Австрії, Іспанії, Німеччині та Польщі навчання цих предметів відбувається на основі положень Конституції.

Австрійська правова система стверджує, що «викладання релігії в школі є корисним для суспільства», оскільки «австрійська та європейська культури базуються насамперед на християнстві».

У Німеччині уроки релігії також відбуваються відповідно до законодавства та фінансуються урядом. Відповідно до ст. 7 пар. 3 німецької конституції, рівень катехизації в школі не може бути нижчим, ніж інших предметів. У всіх державних школах є дві години релігії на тиждень.

В Іспанії школа несе відповідальність за організацію уроків релігії відповідно до закону, який підкреслює, що це спосіб «передачі культурної спадщини».

У Польщі ст. 53 конституції вказує, що «... релігія церкви або іншого релігійного об'єднання з регульованою правовою ситуацією може вивчатися в школі, але свобода совісті та релігії інших людей не може бути порушена».

Другий спосіб правових положень про викладання релігії в державних школах — це угоди (так звані конкордати) з окремими конфесіями католицьких чи протестантських церков, які регулюють викладання цих предметів у школах (Литва, Італія, Польща, Латвія, Австрія, Хорватія та багато інших).

— Яка мета вивчення предметів духовно-морального спрямування?

— На основі офіційних документів ми можемо розрізнити різні заявлені цілі, які хочемо досягти завдяки цим предметам. Ось найпоширеніші з них:

А. «Знати коріння своєї культури».

Там, де участь у релігійній освіті є обов'язковою (але не тільки там), знання християнства трактується як найважливіший елемент європейської культури та культури власної країни, який потрібно знати навіть невірнучим (напр. Іспанія, Італія, Данія).

Б. Особиста зрілість. Офіційною метою є особиста зрілість учня, для якої відповідно до намірів

законодавця духовний компонент є незамінним (наприклад, Португалія).

В. Виховання цінностей. Метою є моральне та етичне виховання, що показує цінності на яких формується суспільство Європи та даної країни. Оскільки ці цінності переважно християнські, то домінуючою є християнська етика.

Г. Релігієзнавство. Отримання інформації про християнство та інші світові релігії.

— Хто платить за таку освіту?

— У всіх країнах, де релігійна освіта є державною системою освіти (як обов'язковою, так і добровільною), вона фінансується з державних коштів. Ці кошти витрачаються на оплату праці вчителів, видання підручників тощо.

Це відповідає принципу демократичної правової держави, який визнає, що якщо батьки несуть відповідальність за виховання дітей та бажають у школі релігійних предметів, держава зобов'язана це забезпечити.

Висновки

1. Практика викладання релігійно орієнтованих предметів є поширеною в європейських демократичних країнах, зокрема в тих, законодавство яких проголошує світськість держави та її відділення від релігії. Відтак протягом більше 200 років викладання предметів духовно-морального спрямування є постійним елементом державних шкіл Європи. Про це свідчить той факт, що 24 із 28-ми країн Європейського Союзу розглядають цю практику як стандарт.
2. Традиції провідних демократичних країн засвідчують, що це викладання можливе, але доповнене виразними гарантіями батьківських прав на виховання та навчання дитини відповідно до власних переконань. Підтвердженням є факт, що в більшості країн ЄС це навчання не є обов'язковим, а відбувається за бажанням батьків або учнів (після досягнення певного віку).
3. Культура всіх країн Європейського Союзу має християнське коріння, але багато з них є мультиконфесійними. Однак багатоконфесійність не перешкоджає викладанню цих предметів у державних школах.
4. Аналіз цілей, які держава ставить перед навчанням предметів духовно-морального спрямування, показує, що вона бачить у них можливість морально-етичного виховання молодого покоління (виховання доброго громадянина) та кращого залучення учнів до культури своєї країни.

Який асоціативний ряд виникає у вас, коли ви зустрічаєте формулювання «європейські цінності? — ЛГБТ, гендер, мультикультуралізм, емансипація? Між цими поняттями та європейськістю часто ставлять знак рівності, що насправді є несправедливою спекуляцією. Оскільки ці цінності є лівими за своїм походженням, вони почали завойовувати європейську культуру тільки з 60-х років XX століття. До цього впродовж віків цивілізаційною підвалиною Європи було християнство й похідні від цієї релігії цінності. І сьогодні серед європейців чимало тих, хто захищає християнську ідентичність і протистоїть засиллю ворожих їй ідей. Це конфлікт консервативного та ліволіберального бачення минулого та майбутнього Західної цивілізації. І хоч тотальна перевага за лівими, консервативні кола чинять відчайдушний спротив. Епізодам цієї боротьби присвячена інфографіка «Спротив консервативної Європи».

Держави, у яких одностатеві шлюби заборонені законодавчо або не реєструють:

Також заборонені цивільні партнерства одностатевих пар або цивільні союзи одностатевих пар обмежені в юридичних правах.

Держави, у яких реєструють одностатеві шлюби як партнерства, але не визнають їх офіційно:

СПРОТИВ КОНСЕРВАТИВНОЇ ЄВРОПИ

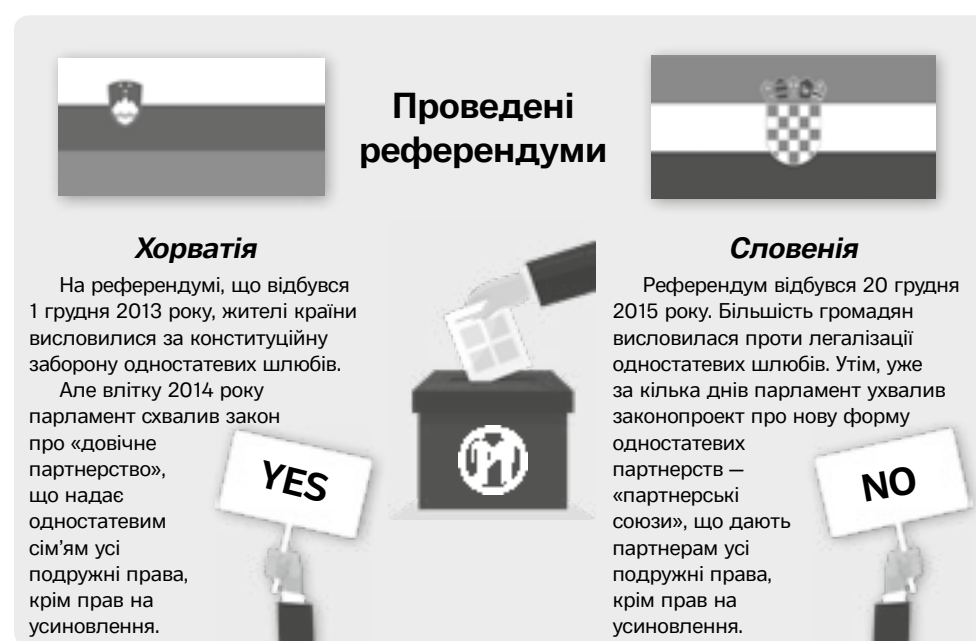
Політичні партії, що голосували проти легалізації одностатевих шлюбів:

Одностатеві шлюби легалізовано в Бельгії, Данії, Франції, Німеччині, Ісландії, Люксембурзі, Мальті, Нідерландах, Норвегії, Португалії, Іспанії, Швеції, Великобританії, Австрії.

Ухвалення законопроекту в законодавчих органах супроводжувалося запеклим протистоянням між лівими та правими партіями. Соціалісти, соціал-демократи, лейбористи голосували «за», а християнські демократи та інші консервативні сили — «проти».

* ХДС/ХСС в Німеччині та Консервативна партія Британії дали можливість парламентаріям голосувати, керуючись особистою позицією, тому чимало консерваторів підтримали легалізацію одностатевих шлюбів. Показово, що у Великобританії законопроект до парламенту вніс прем'єр-міністр Консервативної партії Девід Кемерон.

Найбільші акції протесту

2005 | 1,5 млн | МАДРИД

19 червня 2005 року з ініціативи Народної партії, іспанських католицьких єпископів, Форуму іспанської сім'ї в Мадриді відбулася демонстрація протесту проти легалізації одностатевих шлюбів, на якій зібралося, за твердженням організаторів, півтора мільйона осіб.

2013 | понад 100 тис. | ПАРИЖ

2013 року одностатеві шлюби легалізовані у Франції, незважаючи на сильні протести, у яких взяли участь сотні тисяч людей.

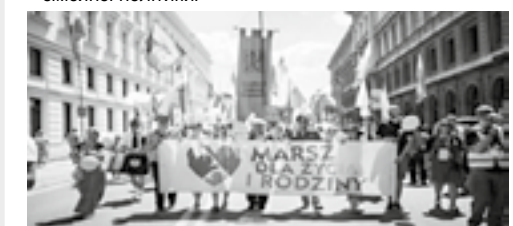
Демонстрація проти одностатевих шлюбів у Парижі стала найбільш потужною в ЄС. Відтоді протести прихильників традиційних цінностей відбуваються щороку.

2018 | 70 тис. | ЗАГРЕБ

2018 року у Хорватії пройшли протести проти ратифікації Стамбульської конвенції. Демонстранти вважають, що ухвалення документа, у якому гендер розглядають як «соціальну роль», може підірвати сімейні цінності в країні. Акція в Загребі за різними оцінками зібрала від семи до сорока тисяч осіб.

2018 | до 10 тис. | ВАРШАВА

2018 року у Варшаві відбувся 13-й марш на підтримку сімейних цінностей. Під гаслом «Польща сильна сім'єю» в акціях взяли участь кілька тисяч поляків. Демонстранти вимагали виходу Польщі зі Стамбульської конвенції, яка негативно впливає на сім'ю. Польща залишається однією з найконсервативніших держав ЄС у сфері сімейної політики.

<http://c4u.org.ua/sprotyv-konservativnoyi-yevropy/>

ОСНОВИ СІМ'Ї

Сьогодні як ніколи важливо осмислити глибину проблематики української сім'ї. Одне з відомих гасел проголошує: «Щаслива родина — міцна Україна!». Це мета, але не факт! Факт, на жаль, дещо інший. Якби мені поставили завдання охарактеризувати сучасну українську сім'ю, я б сказав: «Українська сім'я — це неповна сім'я, це нещаслива сім'я, і більшість дітей росте без рідного тата». Це підтверджує Держкомстат України, який фіксує, що середній показник розлучень в Україні становить 65 % (32 % на Заході і до 80 % на Сході та Півдні). Ця цифра не є об'єктивна й кінцева, хоча все пораховано до одиниць. За фактом вона гірша, тому що станом на сьогоднішній день у нас декілька мільйонів українців роками перебувають за кордоном на заробітках, їхні сім'ї переважно зруйновані, але це не зафіксовано в актах цивільного стану.

Для тих людей, які розлучилися, питання про сімейне щастя, зрозуміло, не стоїть, але й серед тих пар, які залишаються в шлюбі, багато не є щасливими в подружньому житті.

Є ще одна загальновідома фраза: «Діти — наше майбутнє». Не знаю, як ви, але я з нею категорично не погоджуюся, тому що не вони — наше майбутнє, а ми — майбутнє наших дітей. Поглянувши на те, як, у яких обставинах формуються й виховуються наші діти, можна спрогнозувати їхнє майбутнє.

1991 рік. Початок незалежності України. Комітет державної статистики повідомляє, що в країні нараховується 14 млн. дітей (це діти до 18 років).

2018 рік. В Україні 7 млн. дітей! Такої катастрофічної динаміки немає

ніде в Європі. І це ще не межа, тому що зараз народжують ті, хто народився в 90-х роках, коли народжуваність складала півмільйона дітей щороку, останніми роками вона становить трохи більше 300 тисяч.

Лише 10 % із цих семи мільйонів формуються й виховуються в сім'ях під впливом відповідальних батьків. Що ж з іншими? 25 % живуть і формуються в проблемних сім'ях. Це ті сім'ї, де між мамою і татом немає любові, підтримки, довіри, поваги, де дуже часто присутні деструктивні явища, такі як алкоголізм, насилля тощо. Тобто у чверті сімей тато і мама зуміли створити абсолютно деструктивну атмосферу для життя своїх дітей, що не може не мати негативних наслідків. Та ще страшніше

те, що понад 4 млн. дітей (65 %) живуть і формуються як особистості в сім'ях без рідного батька, а частина взагалі без присутності чоловіка. Вони бачать, що чоловіки ходять вулицями, бачать їх по телебаченню, але їх немає ні в їхньому домі, ні в дитсадку, ні в школі. Ми до кінця не усвідомлюємо, яке це загрозове становить!

Перш ніж перейти до детального розгляду нашої роботи і пропозицій, хочу зупинитися на постаті українського батька. Останніми роками ми відвідали з відповідними лекціями й уроками 43 українські школи (понад 3000 учнів). І часто ставили молодим людям одне й те ж запитання: «До кого ви звертаєтесь за підтримкою чи порадою, коли потрапляєте у важкі життєві обставини?» Отримавши близько 1500 відповідей, припинили опитування, тому що картина вже була цілком зрозумілою. 10 % дітей відповіли: «Я раджуся з батьками». 1 % написав, що радість з своїм батьком. 35 % радяться з мамою. 28 % написали: «Я раджуся зі своїми друзями» і 27 % написали: «А я ні з ким не раджуся, я сам вирішую свої питання». Про що це говорить?

Український тато брав участь у зачатті й народженні своєї дитини в ста відсотках. Минуло 15 років, і лише 10 % українських татів мають авторитет в очах своїх дітей. Інші 90 % — це банкрути в сенсі батьківства, і байдуже, яким капіталом вони володіють, на яких

машинах їздять. І це трагедія! Тому що безбатьківщина призводить до жахливих наслідків:

- раннє статеве співжиття й підліткові вагітності: що це за дівчатка? У більшості з них немає татів, а дівчинка потребує чоловічого впливу й чоловічої присутності, тому й віддається першому, хто зверне на неї увагу;
- на обліку в поліції і в колоніях для неповнолітніх правопорушників чимало хлопчиків, які росли без батьків, бо вони ж потребують моделі чоловічої поведінки, а за її відсутності беруть її з вулиці, вони гірше соціалізуються, слабше навчаються, більше депресивні або агресивні;
- у 8 % молоді виникають суїцидальні думки й наміри; молоде покоління не може похвалитися здоров'ям; інфаркти, інсульти, цукровий діабет, онкозахворювання у дітей, підлітків, причина — стреси, через безвідповідальне ставлення дорослих, через їхню незрілість, у сімейних стосунках насамперед.

Сподіваюся, досить прикладів, щоб підтвердити актуальність теми, яку ми сьогодні окреслюємо. Наступне питання: що робити? На сьогоднішній день в Україні розроблено Національну сімейну стратегію. Цей документ випрацюваний роками десятками людей, які глибоко займаються цією тематикою. У цьому документі вказано п'ять сфер життєдіяльності суспільства, які можуть і повинні впливати на стратегічну зміну

ситуації в царині сім'ї: на рівні місцевого самоврядування, на рівні освіти, на рівні релігійного середовища, громадського сектору та медіа.

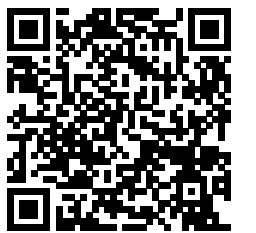
Враховуючи читацьку аудиторію, зупинюся лише на сфері освіти. І знову запитання: чому все так погано? Чи хочуть люди, щоб так було? Ніхто цього не хоче! Внутрішньою потребою людини є потреба мати міцні й надійні взаємини. Спілкуючись із молодими людьми чи то в школах, чи у вишах, я не зустрічав жодного, хто не хотів би мати щасливої сім'ї. Але всі хочуть, а лише 10 % мають. Чому? Я вже третій десяток років займаюся цією проблематикою й можу сказати, що головною проблемою є неготовність людей до подружнього життя та відповідального й ефективного батьківства. Не навчили і не показали приклад! Коли запитуєш молодь, яка кілька років тому закінчила школу, чи вважають вони доцільним і корисним особисто для себе, якби в школі їм викладали предмет чи предмети, які містили б інформацію про побудову стосунків, створення сім'ї, народження та виховання дітей, дістаєш стовідсоткову позитивну відповідь (це я нещодавно перевіряв на відкритих лекціях перед студентами трьох університетів). У нас вакуум, дефіцит на подібну інформацію. Але ж усі все знають! Звідки, якщо їм приклад не показали і не навчили? Із засобів масової інформації та навколишнього середовища. Дітям нав'язують стереотипне мислення, і це стереотипне мислення призведе до того, що вони поповнять попередню статистику.

Отож, відповідні освітні програми розроблено, навіть кілька, різними авторами (І. Сіданіч, О. Олійник, А. Буковинський). Тепер питання в іншому: маючи ту чи іншу програму з основ сім'ї, хто буде здатний вийти до цільової аудиторії, щоб доносити цю інформацію? Чи знайдеться в Україні достатня кількість педагогів, щоб «закрити» це питання в школах? До такого викладання потрібно бути готовим, тут є дуже багато критеріїв. Але це питання безальтернативне, це питання нашої відповідальності за життя наших дітей і внуків. Тому запрошуємо фахівців на модульне навчання (на базі післядипломної освіти), де буде розкрито основні аспекти програми, пояснено, як користуватися методичними матеріалами. Там усього 70 тем, і немає чогось принципово нового. Неможливо придумати щось нове, тому що інститут сім'ї закладено Богом багато віків тому, усе, що сім'ю буде, — відомо, і що руйнує — теж відомо. Ми ж показуємо красу й гармонію Божого порядку, Божого задуму ідеальної сім'ї. І люди так потребують цього!

Тож, шановний читачу, якщо ви — педагог і усвідомлюєте свою відповідальність за цілеспрямовану підготовку молодого покоління до сімейного життя, формування життєвої, соціальної, громадянської компетентностей із питань шлюбу, сім'ї та свідомого батьківства, долучайтесь до навчання й викладання курсу «Основи сім'ї».

Заповнити Анкету претендента можна за посиланням:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf7_UAusT7L62wDz4_ZiIKAxIQUgqpnz9I2htkWFd0kCsSHIQ/viewform?usp=sf_link

Не знехтуйте цією доленосною можливістю вплинути на нове покоління українців та закласти необхідні підвалини для побудови міцних родин!

Адріан Буковинський,
голова оргкомітету
Всеукраїнського Форуму сім'ї

БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНА АЛЬТЕРНАТИВА

« Чи вистoiть людська цивiлiзацiя, коли дозволить розхитувати основи, на яких сама збудована?.. Цiлком можливо, що сьогоднi людство пiдiйшло до краю прiрви й готове зробити останнiй крок. Небезпека серйознiша, нiж може здаватися...»

Чи може людство винайти щось принципово нове, порiвняно зi звичним станом справ у Всесвiтi? Це питання, виявляється, бентежить мислителiв уже не одне столiття. Зокрема, помiркуймо, звiдки виникла iдея шукати альтернативу традицiйному поняттю сiм'ї?

У ХХ ст. вiдбулося багато подiй, якi додали скепсису в картину майбутнього людства. У ментальностi суспiльства сталися змiни, соцiокультурним виразом яких став свiтоглядно-мистецький напрям пiд назвою «постмодернiзм». Коротко його можна охарактеризувати термiнами вседозволенiсть, розчарування, апатiя, самота людини в холодному Всесвiтi. Це явище стало продуктом епохи розпаду цiлiсного погляду на свiт, руйнування ряду свiтоглядних систем.

Ми з вами — люди постмодернiстської епохи. Нова фiлософiя життя наклала вiдбиток на всi сфери людського буття. Складається враження, що статуя Давида роботи Мiкеланджело — це якийсь другий сорт, а от iнсталяцiя — два пофарбованих велосипеда вертикально, — це вже феноменальний мистецько-дизайнерський рiвень. Картина, де дiвчина на узбережжi спекотного полудня вглядається в далечiнь моря вже апрiорi не може стати шедевром. Адже обличчя не може бути зображено, як обличчя. Воно повинно бути з набору рiзнокольорових геометричних фiгур, море має бути салатково-зеленим, piсок на березi — синiм.

Щасливи тато, мама йдуть осiннiм парком, на плечах у тата сидить трирiчний малюк? Хто сказав, що це гарно? Тато, мама й дитина виглядають недолуго й iррацiонально в новому контекстi. Це руйнує загальну композицiю свiту

в новому форматi свiтобуття. Якесь невідоме сила вимагає негайних правок: дитину знимаємо з плечей, жiнку забираємо. Натомiсть додаємо ще одного чоловiка у рваних джинсах, оранжевий у зелений горошок сорочцi. Тепер повна гармонiя. Жертва модi та стилю принесена.

І, якщо нові віяння в мистецтві, архітектурі, літературі, зазвичай, або безпосередньо не зачіпають більшість, або ж людина може їх свiдомо проiгнорувати, то питання сiм'ї просто так обiйти не можна. Це устої, на яких базується будь-яка цивiлiзацiя локальна, i людська загалом.

Що таке сiм'я? Хочу запропонувати таку аналогiю. Якщо тiло, органiзм — це суспiльство, то сiм'я — це його клiтина. Основна структурна складова. Клітини в живому здоровому тiлi народжуються, дiляться i помирають. Органiзм впродовж життя бореться з хворобами. У бiльшостi випадкiв — перемагає самотiйно, iнколи йому потрібна зовнiшня допомога — медична. Однак бувають випадки, коли iмунна система атакує i знищує власнi клiтини, приймаючи здоровi клiтини за хворi. Тодi людина хворiє на одну зi страшних хвороб, наприклад дiабет 1 типу, розсiяний склероз. З невідомої причини зараз людство, як живий органiзм, бажає запустити механiзм самознищення, руйнуючи живi здоровi клiтини — сiм'ї. Атаки на сiм'ю були завжди, але, якщо ранiше вони були контрольованi, то зараз наростають у геометричній прогресiї: алкоголь, подружня невірність, егоїзм, безпричинні розлучення, iгнорування принципiв подружного життя. І от нова агресивна навала: одностатевi партнерства.

Перше ключове питання (iсторичне): чи вистoiть людська цивiлiзацiя, коли дозволить розхитувати основи, на яких сама збудована?

Історія дає негативну відповідь на це питання. Бiблiйнi Содом i Гоморра були знищенi за свої гордоцi та вкрай розпутне життя, але останньою краплею став саме той грiх, який надалi й почали iменувати содомiя — гомосексуалiзм. Однiєю з причин падiння потужної «залiзної» Римської iмперiї також стало повне моральне загинання.

Цiлком можливо, що сьогоднi людство пiдiйшло до краю прiрви й готове зробити останнiй крок. Небезпека бiльш серйозна, нiж здається.

Друге ключове питання (статистично-риторичне): скiльки в Украiнi людей iз нетрадицiйною сексуальною орієнтацiєю? Вiдповiдне дослiдження було проведено 2013 року мiжнародним благодiйним фондом «Мiжнародний альянс по ВiЛ/СНiД в Украiнi». Згiдно з iхнiми даними, враховуючи всi можливі похибки, оцiнка чисельностi чоловiкiв, якi практикують секс iз чоловiками, становить приблизно 1% населення краiни. То чому ж 1 % населення краiни диктує 99 вiдсоткам як iм (бiльшостi) мислити, що писати в шкiльних пiдручниках, що називати добром, а що злом.

Третє ключове питання (есхатологiчне): що далi? Якими виростуть дiти в сiм'ях гомосексуалiстiв? Яка iхня подальша доля? Науково обгрунтовану вiдповiдь на це запитання дав доктор соцiологiї, професор Техаського унiверситету м. Остiн (США) Марк Регнерус своїм вiдомим науковим дослiдженням на тему «Як вiдрiзняються дорослi дiти, батьки яких мають одностатевi вiдносини». Початок дослiдження — 2010 рiк. Робота тривала пiвтора року.

Він провів опитування 3000 респондентiв, зокрема серед дiтей, якi виховувались у сiм'ях, де обидва партнери були чоловiки, жiнки, де батьки розлучились до вiповнення дитинi 18 рокiв, у сiм'ях, де дiти були всиновленi.

Опублiковано в Social Science Research 41 (2012) 752–770

Примiтно, що

- 1) цьому дослiдженню була присвячена велика стаття в авторитетному виданнi The New York Times 12 жовтня 2012;
- 2) коли Марк Регнерус готував до публiкацiї отриманi данi, проти нього почали вести агресивну iнформацiйну кампанiю. Тодi науково-дослiдницький вiддiл унiверситету провiв експертизу й дiйшов висновку, що дослiдження проведено методологiчно правильно, отриманi результати є достовiрними.

Що ж виявило проведене серйозне наукове дослiдження?

Проблеми	Звичайні сiм'ї, %	Одностатевi, %
Венеричнi захворювання	8	25
Нездатнiсть зберiгати вiрнiсть у шлюбі	13	40
Планували самогубство	5	24
Були примушуванi до сексу проти волi, зокрема з боку батькiв	8	31 – лесбiйки 25 – геї
Стали безробітними	8	28

69 % тих, у кого мама була лесбiйкою, i 57 % тих, у кого тато був гомосексуалiстом, повідомили, що iхня сiм'я в минулому отримувала державну допомогу, а серед звичайних сiмей це актуально в 17% випадкiв.

Вiдповiдь на питання «що далi?» — поступове, але стабiльне виродження.

Четверте ключове питання (математичне): де верхня межа? Очевидно, що людей, якi вiдрiзняються вiд бiльшостi, чимало. На якому етапi людство повинно зупинитися й сказати: годi, це вже ненормально? Наприклад, якi аргументи ми зможемо протиставити, широко розкривши дверi насадженню ЛГБТ пропаганди зараз, коли через 5 рокiв за захист своїх прав до державних iнституцiй звернуться педофiли, потiм свiнгери, через 5 рокiв — зоофiли, i ще через 5 — копрофаги. Адже вони такi ж люди. Просто в них свої особливостi. І тоді не буде підстав заборонити друкувати у шкiльних пiдручниках iсторiї про особливостi статевих стосункiв iз неповнолiтнiми або з тваринами, а в кафе пропонуватимуть включити в меню екскременти...

Неприятнiсть до одностатевих стосункiв у людини закладена на рефлекторному рiвнi. Нiякi паради, нiяка пропаганда не примусять людину змiнити своє ставлення до цього питання. Держава може на законодавчому рiвнi, цiною погроз i штрафiв заставити людей миритися зi своєю вiдразою, душити її. Однак, чи правильно примушувати людей терпiти цю вiдразу, чи не є це актом насилля над бiльшiстю в суспiльствi? У людей взагалi є право не бачити чуже сексуальне життя, незалежно вiд орієнтацiї партнерiв. Є право не попадати пiд нав'язливий вплив пропаганди нiяких статевих стосункiв. Є право не знати про чужi сексуальнi вподобання чи чиясь орієнтацiю, незалежно вiд префiксу з якого починається її назва — чи «гомо», чи «гетеро».

Отже, якщо ми хочемо щоб наша краiна була здоровим органом в тiлi людської цивiлiзацiї, нехай нави́ть воно (тiло) й не дуже здорове загалом, ми повиннi дотримуватися наступних принципiв:

1. Провести чiтку межу в цьому питаннi: що є нормою i де вiдхилення. І суспiльство повинно рухатися в контекстi прийнятої норми, не допускаючи при цьому переслiдувань, припинення й репресiй тих, хто має особливостi, не вiдповiдає нормi.
2. Не допускати змiни вектора традицiйної сiмейної полiтики держави.
3. Шлюб — це сiмейний союз мiж одним чоловiком i однiєю жiнкою.
4. Люди з нетрадицiйною орієнтацiєю повиннi мати право виховувати дiтей виключно народжених особисто, без будь-яких залучень сурогатних мам чи будь-якого стороннього донорства. Тобто сiм'я геїв повинна народити дитину й лише тодi її виховувати. Аналогiчно й лесбiйська сiм'я.

Ми не можемо й не маємо права опустити сiм'ю до рiвня iнших соціальних iнституцiй. Сiм'я — це Божий проект, у її рамках людина формувалася фiзично, психологiчно й iнтелектуально. Якщо зараз ми не захистимо сiм'ю — наші нащадки приреченi на поступову деградацiю й вимирання. І вони нам цього не пробачать.

А одна з найпрекраснiших картин, яку спроможне вiдобразити людство, — це тато, мама, а поруч iхнi син i донечка.

Альтернативи цьому немає, не буде i бути не може.

Руслан Кондратюк,
ЗПХШ «Сайво»,
м. Житомир

Звідки я?

«Мамо, звідки я?» Його мама завжди знала, що колись їй доведеться почути це фундаментальне запитання, але здивувалася, що її син спитав це в такому юному віці. Вона сіла з ним поряд і пояснила, як могла, «життєві факти». Хлопчик уважно слухав, але після п'ятнадцяти хвилин пояснень усе ж таки перервав її: «Але, мамо, звідки я? Мій приятель каже, що він із Толедо».

Як і ця мама, ми, діючи з добрими намірами, часто відповідаємо зовсім не те, про що нас насправді питають. Почувши запитання про причини сьогодишньої аморальності, ми одразу згадуємо лавину сексуальних образів у медіа чи послаблену мораль очманілого суспільства. Утім в аморальності нашого світу є глибша, засаднича проблема: це тотальне нерозуміння Божих планів щодо людської сексуальності. Ми можемо розуміти основи біологічної функції, але багато хто з нас не усвідомлює всієї повноти задуму Бога щодо союзу двох статей у шлюбі. Звідки я? Я походжу від люблячого Творця, що зробив мене істотою, якій притаманна сексуальність.

Хто написав це брудне слово?

Я готувався до свого першого заняття в одній недільній школі для дорослих. Сам у порожній аудиторії я написав на дошці слово «СЕКС». Не встиг я дописати, як мій маркер зламався, і я пішов шукати інший. Коли я повернувся, місцевий доглядач несамоовито витирав дошку. Я чув його невдоволене бурчання: «Хто написав це брудне слово? От уже ці діти! Я все розповідь пастору!» Я подумав, що краще мені не зізнаватися.

Секс. Що такого в цьому слові, що воно викликає настільки різну реакцію? Хтось знецінює його, запевняючи, що статі і статеві потреби — це лише біологічний «потяг до спарювання». Інші переоцінюють його, вважаючи секс рушійною силою людської душі — а отже, «якщо тобі від цього приємно, роби це». Є й такі, хто вважає секс фатальним злом.

Наша віра ґрунтується на Біблії, тому нам слід прагнути зрозуміти диво й таїнство «дороги чоловіки до дівчини» (Пр. 30:19), особливо завважаючи роль нашого Небесного Отця у створенні статі як особливого дару людству. Мері-Енн Майо пише у своїй книзі «Християнський посібник з консультування в питаннях сексу»:

Насправді секс винайшов Бог

«Всемогутній Бог міг створити людство яким завгодно. Відтворення людського роду можна було забезпечити через клонування чи в якийсь інший спосіб, зовсім не пов'язаний зі статевими стосунками. Так само, можна було створити чоловіків та жінок, які не мають потреби в стосунках. Але Бог вирішив інакше. Він створив нас як дві різні статі, які потребують одна одної для розмноження, втіхи та спілкування. Отже, секс — це доручення нам від Бога»¹.

Як Бог вимовляє «секс»?

На одному з перших своїх семінарів я спитав слухачів: «Якщо звернутися до Біблії, як Бог вимовляє слово «секс»? Відповіді аудиторії я записував на дошці. Хтось сказав: «Бог вимовляє це л-ю-б-о-в». Хтось інший вигукнув із заднього ряду: «Він вимовляє ш-л-ю-б!» Один «кабінетний богослов» із задоволеним виглядом заявив: «Він вимовляє п-і-з-н-а-т-и». Безумовно, він мав

рацію: як ми побачимо, Адам пізнав свою дружину. Утім, у богословському плані я сподівався почути від когось, що улюблений для Бога спосіб вимовляти це слово — «о-д-н-е». Іншими словами, коли ми говоримо про секс із погляду Бога, ми говоримо про дароване нам Богом бажання фізичної, емоційної та духовної єдності.

Ехад Бога

Текст із Книги Повторення Закону, 6:4–9 — один із центральних фрагментів усього Старого Завіту. Дехто вважає його найголовнішим. Наші друзі-юдеї називають його «Шма», за першим словом івритського тексту, яке означає «Слухай!». У кожній юдейській молитві можна почути: «Шма Ізраель, Адонай Елоейну, Адонай ехад». У перекладі це звучить так: «Слухай, Ізраїлю! Господь, наш Бог, — Господь єдиний» (Повт. Зак. 6:4). В ортодоксальному юдаїзмі цей текст шанобливо зберігають у дерев'яних скриньках, які називають філактеріями й носять на лобі та зап'ястку, щоб добре пам'ятати його

важливість. Я закликаю вас запам'ятати ці слова будь-якою мовою, і написати їх «на таблиці свого серця» (Пр. 7:3).

Особливо нас цікавить слово *ехад* — останнє у Повт. Зак. 6:4. Це слово означає складену єдність, коли багато речей становлять одне. Адже ми, християни, говорячи про єдиного Бога (*Адонай ехад*), віримо також, що тут ідеться про Трійцю — себто триєдність Отця, Сина і Святого Духа. Ці три Особи в Одній складають *ехад* Бога. З огляду на це, гадаю, можна сказати, що в Божественній математиці $1 + 1 + 1 = 1$.

Де ще у Всесвіті Бог розглядає окремих осіб як таємничу єдність? У шлюбі. Те саме івритське *ехад*, яке позначає єдність Бога в Повт. Зак. 6:4, позначає також єдність Адама і Єви у Бут. 2:24. Вони поєдналися (тобто «приліпилися» — івр. *дабак*) у союзі статей і стали «одна плоть» (*басар ехад*). Ісус також говорив про цю єдність:

«А Він у відповідь сказав: Хіба не читали ви, що Творець на початку створив їх чоловіком і жінкою? І сказав: Тому залишить чоловік батька й матір і пристане до своєї жінки, і *обоє* будуть одним тілом. То вже буде не два, а одне тіло. Отже, що Бог поєднав, людина хай не розлучає» (Мт. 19:46).

Отже, можна також сказати, що в таємничій математиці шлюбу $1 + 1 = 1$ (Еф. 5:31–32). Церква, як тіло Христове, також відображає *ехад* Бога (Гал. 3:28; 1 Кор. 12:20; Еф. 5:32). Так само, як у Трійці та шлюбі, у таємничій математиці Церкви, яка охоплює всіх «народжених згори» вірних усіх часів: $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1$ (тощо) = 1.

Викладаючи 2010 року на Європейському форумі лідерства в місті Егер (Угорщина), я мав честь відвідати кілька семінарів, які проводив доктор Річард Вінтерс. Я високо оцінив його душевний стиль і глибокі слова: «Союз статей — це передчуття іншого й вищого нашого союзу»². Це нагадало мені старішу цитату з Льюїса Смедеса: «Сексуальність — це потяг людини до глибинної спільності»³.

Єдиний Бог, *Адонай ехад*, замислив секс у шлюбі як образ єдності. Тому застереження щодо небажаності

Джеймс Сесі
Війна за чистоту
Біблійний путівник
до життя в розпусному світі

Перед вами яскраве та розлоге дослідження теми моральної чистоти в сучасному світі. Спіраючись на Слово Боже та значний особистий досвід у вивченні цієї теми, автор ділиться корисними порадами та власними розробками, що покликані допомагати та спрямовувати читача на шляху до духовної чистоти. Книга містить програму особистої відповідальності, яка допоможе простежити власний розвиток і зробити свій духовний поступ більш свідомим та дієвим.

Для широкого кола читачів.
Сесі Д. Війна за чистоту / Джеймс Сесі; пер. з англ. О. Панич. — ВБФ Східноєвропейська гуманітарна місія, 2018. — 300 с.

інтимних стосунків до шлюбу й поза шлюбом мають також і богословський смисл. У математиці дошлюбного сексу $1 + 1 = 2$; у математиці позашлюбного сексу $1 + 1 + 1 = 3$. В обох ситуаціях викривлюється математика єдності. За образом Божого *ехад* ми були створені для єдності, а не двійності, або трійності, або двадцятитисячності⁴. Відома заповідь не чинити перелюбу (Вих. 20:14) — це більше ніж заборона інтимних стосунків поза шлюбом. Цей припис про стиль життя й спрямований проти всього, що паплюжить, спотворює чи принижує доктрину Божого *ехад*.

Диявол — ворог єдності

Новий Завіт чітко вказує на головних ворогів єдності: «Чи віриш ти, що один Бог? Добре робиш! Але й біси вірять і тремтять» (Як. 2:19). Біси тремтять від страху перед реальністю Божого *ехад*. Тепер зрозуміло, чому їхній начальник, диявол, так активно намагається спотворити наше розуміння єдності шлюбу. Його мета — розділяти, а не поєднувати. Його грецьке ім'я буквально означає «той, хто кидає крізь», тобто той, хто розділяє чи відокремлює; згодом це саме слово стало також означати наклепника, який розділяє людей брехнею й облудними звинуваченнями. Диявол вочевидь виправдовує це своє ім'я.

Сатана, він же диявол, — це злий поборник розділення й супротивник єдності. Він ненавидить *ехад* Бога, єдність істинного Божества. Можливо, саме ця ненависть спонукала його спокушати Ісуса на гріх (Мт. 4:1–11). Звісно, він не спромігся схилити безгрішного Сина Божого на дію, яка внесла б розкол у Божественну єдність. Утім дияволу

вдалося схилити нас до багатьох форм ідопоклонства (духовного перелюбу), як-от: «розпуста, нечистота, пристрасть, потяг до зла і жадоба до наживи, що є ідолослужінням» (Кол. 3:5). Диявол також ненавидить єдність Церкви й щосили намагається розділити вірних. Тому Ісус молився про те, щоб ми, Його учні, були *одним* так, як *одним* є Він та Отець (Ів. 10:30; 17:21–22). Сатана також відчуває відразу до *ехад* шлюбу. «Що Бог поєднав» (Мр. 10:9), те диявол намагається розділити. Диявол тішиться кожним проявом невірності в шлюбі, вважаючи це ляпасом в обличчя самому Богові.

Безумовно, одна з головних цілей диявола — спонукати нас порушити перелюбом наші шлюбні обітніці (1 Кор. 6:12–20). Він також використовує всіляку нагоду, коли ми незадоволені союзом статей, яким Бог призначив бути шлюбу. Дослухайтесь до застереження апостола Павла щодо цієї диявольської інтриги: «Не ухилийтеся одне від одного (у сексуальному сенсі)... і знову будьте разом, щоб сатана не спокушав вас нестриманістю вашою» (1 Кор. 7:5, виділено автором).

Ідопоклонство у нашому житті, розбрат серед вірних, перелюб у шлюбі — усе це гріхи проти єдності, на які нас підбурює диявол. Щоб успішно битися з ворогом, важливо знати його тактику:

«Будьте тверезі, пильнуйте. Ваш ворог — диявол — ходить і ричить, мов лев, шукаючи, кого б поглинути. Протидійте йому міцною вірою, знаючи, що тих же самих страждань зазнають і ваші брати у світі» (1 Петр. 5:8–9).

Джеймс Сесі
«Війна за чистоту»

¹ Mary Ann Mayo. A Christian Guide To Sexual Counseling: Recovering the Mystery And Reality of „One Flesh.“ Grand Rapids, Michigan: Bondservant (1987), p. 15.

² Dr. Richard Winters, Sense and Sexuality, нотатки із семінару.

³ Lewis, B. Smedes. Sex For Christians: The Limits And Liberties of Sexual Living. Grand Rapl. Michigan: Eerdmans (1976), p. 32. (Ужитий в оригіналі вислів intimate communion у цьому контексті означає водночас «інтимну близькість» і «близькість через причастя»).

⁴ Ідеться про баскетбольну зірку Вілта Чемберлена, який у своїй автобіографії (Will Chamberlain, A View From Above, 1991) заявив, що мав сексуальні стосунки приблизно із 20 000 жінок.

Смартфон і твоя душа

Багато вчених говорять про те, що за останні 12 років суспільство радикально змінилося, і пов'язують це із появою смартфона. Винайдений 2006 року, на сьогоднішній день смартфон став загальнодоступним і надзвичайно поширеним. Смартфон — це пристрій, у якому поєднано функції телефону, фото- і відеокамери, можливості користування інтернетом тощо. Смартфони кардинально змінили людське життя, але, на превеликий жаль, поряд із колосальними можливостями принесли величезні проблеми.

Ми — люди сучасного світу, і тому користуємося різноманітними сучасними технологіями. Однак нам надзвичайно важливо займати чітку біблійну позицію й правильно оцінювати будь-яке явище, а надто таке, яке радикально змінює суспільство.

Технології беруть початок у далекому минулому. Створивши людину за Своїм образом і подобою, Бог застав у неї здатність до творчого процесу. Тобто людина може творити. У неї є розум, яким вона може пізнавати Всесвіт і закони, згідно з якими він функціонує. Вона може взяти те, що Бог уже створив, і продовжити цей процес творчості. Це й було первинним Божим задумом, адже Бог передав землю з її ресурсами й прекрасними законами, об'єднаними в чітку систему, людям.

У другому розділі Книги Буття читаємо: *«І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала»*. Ідеться не тільки про землеробство, а й про користування ресурсами землі. З часом люди навчилися обробляти шкіру, виплавляти метал, виготовляти скло тощо. Згодом вони навчилися виробляти всі необхідні компоненти, склавши які разом, можна отримати такий пристрій як смартфон. І не тільки його, але й усе, чим ми користуємось: стільці, на яких сидимо, машини, на яких їздимо, одяг, який носимо, — усе це результат творчості, того потенціалу, який Бог застав у людину.

На жаль, початковий Божий дизайн було зруйновано однією жакливою подією — гріхопадінням. Після гріхопадіння, замість того щоб мати творчу співпрацю з Богом, люди почали використовувати свій творчий потенціал для самоствердження й протиставлення себе Богові. Наприкінці четвертого розділу Книги Буття подано спеціальний блок, який пояснює, як розвиток цивілізації йде нога в ногу з розвитком гріха.

«І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто...» (Бут. 4:17). Ось перший крок у розвитку цивілізації — люди почали будувати. Для того щоб будувати, треба було навчитися робити цеглу, дошки, розуміти, як їх з'єднувати між собою. Так виникли перші технології.

«...І назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мехуїла, а Мехуїл породив Метушїла, а Метушїл породив Ламеха. І взяв собі Ламех дві жінки...» (Бут. 4:17–19). Зверніть увагу, із розвитком цивілізації люди вважають, що вони можуть усе більше й більше порушувати Божі постанови, і якщо людина щось хоче, — то бере. Пожадливість людська невгамовна, і це веде до переступу встановленого Богом порядку.

«А ймення брата його Ювал, він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку» (Бут. 4:21). Тут з'являються музичні інструменти і мистецтво.

«А Цілла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо» (Бут. 4:22) — з'явилися фахівці з обробки металу, добутого з надр землі.

«І промовив Ламех до жінок своїх: Адо й Цілло, послушайте ви мого голосу, жони Ламехові, почувіте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину за рану свою, і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех у сімдесятеро й семеро!» (Бут. 4:23–24). В оригіналі — це пісенька, яку Ламех співає двом своїм жінкам і в ній вихваляється вбивством. Якщо раніше Каїн після вбивства Авеля був у жакливому стані, пригнічений, у депресії, у страху, бо боявся помсти, то тепер Ламех чваниться: «Я вбив!» Це ілюстрація, адже що більше люди можуть, то більше декларують свою незалежність від Бога, то більше пишуться собою і є богопротівниками. Тобто всякий розвиток дає людині додаткову амуніцію, додаткові підстави для самоствердження.

Так технології відіграли значну роль у поширенні зла в допотопному світі. Боже Слово так описує той час: *«І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її тільки зло повсякденно»* (Бут. 6:5). Тобто це досягло критичної точки в тій цивілізації, яка була до потопа. Богові довелося знищити все людство, окрім однієї родини Ноя.

Сумно, але після потопа, коли людство знову почало розвиватись, усе знову повторилося. 11 розділ Книги Буття розповідає про будівництво Вавилонської вежі. *«І сказали вони один одному: «Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!» І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. І сказали вони: «Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення...»* (Бут. 11:3–4). Зауважте, виникають можливості, вони починають будувати, щоб зробити собі ім'я. Так відбувається завжди. З одного боку, розвиток мистецтва і технологій відображають ті

творчі можливості, які дані людям Богом і покращують їхнє життя, але людська гріховність неминує використовувати всі технології для злих цілей: самоствердження, протиставлення себе Богові, посилення своїх гріховних бажань і дій тощо.

Та повернімося до предмета нашої сьогоднішньої розмови. Як уже зазначалося, цей маленький пристрій, смартфон, приніс величезне благо й відкрив величезні перспективи. Можливість миттєвого з'єднання з мільйонами людей у будь-якій точці світу вражає! Водночас соціологи, лікарі, психологи, політики, філософи, представники релігійних організацій — усі одностайні в тому, що користування смартфонами спричинило великі проблеми. Одна з них — люди стали більш самотні. Здавалося б, можливість спілкуватися збільшилась у мільйони разів, а от внутрішній стан людини навпаки погіршився, різко збільшилась кількість депресій, зокрема підліткових, саме за ці останні 12 років. Різко збільшилась кількість різноманітних психічних розладів, жакливо розповсюдилась порнографія і пов'язані з нею різні форми морального розбещення. Маючи моментальний доступ до найрізноманітніших розваг, люди не стали щасливішими. Навпаки, зараз люди відчувають себе нещасними, як ніколи раніше.

Як і чому ці бездушні технології впливають на духовний світ? Який зв'язок між цими двома сферами життя?

Треба розуміти, що смартфон, по суті, діє як підсилювач. Він нічого нового нам не додає, а лише підсилює дію того, чим наповнене серце. От уявіть собі підлітка, серце якого заповнила хіть. Що він міг зробити, припустимо, кілька десятків років тому? Ну, помріяти, наприклад, пофантазувати. А зараз йому достатньо кілька разів клікнути, і він легко потрапляє у світ розпусти, насилля і сексуальних збочень. І все це згубно діє на його нестійку психіку. І все це надходить через цей невеличкий предмет. Зауважте, нового гріха він не приносить, але посилює гріх у багато-багато разів.

Або інша ситуація. Дитині нудно, вона не знає, чим зайнятися. Десяток років тому мама могла сказати: «Ну,

книжку почитай, по господарству щось допоможи, із дідусем побалакай». А зараз інтернет запропонує тисячі розваг, які заповнять час і увагу дитини, та так, що не відірвеш. Однак здебільшого ці розваги руйнують, а не збудовують особистість.

Для того щоб знайти духовний орієнтир у новій реальності, звернемося до слів Ісуса Христа: *«Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занепасти?»* (Мт. 16:26). Слово Боже вічне, воно надзвичайно точне, і сьогодні, коли ми говоримо про смартфони, воно таке саме актуальне, як і дві тисячі років тому. Спробуємо відповісти на кілька запитань стосовно цього уривка в контексті нашої теми.

У чому полягає цінність душі?

Ісус Христос фактично протиставив дві речі й сказав, що весь світ не вартий людської душі. Це так, і для цього є кілька причин.

1. Душа — це наша сутність (Бут. 2:7). Усі речі, якими вони не були б, поза нами, а душа — це те, ким ми є.
2. Душа — це центр світосприйняття. Душа може сумувати (Пс. 41:6), надіятися (Пс. 32:20), радіти (Пс. 34:9), відчувати гіркоту (Йов. 10:1), тужити (Мр. 14:33–34).
3. Душа — це точка дотику з духовним світом, саме тут відбувається спілкування з Богом, пізнання Його (Пс. 24:1–2; 41:1–3; 53:6).
4. Душа — це те, що житиме вічно (Еккл. 12:7; Пр. 4:23).

Що загрожує душі?

Добробут нашої душі повністю залежить від Бога. Із часів гріхопадіння диявол намагається обманути людину, що «плід» (будь-що, окрім Бога) може принести їй задоволення. Насправді ж *«ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо»* (Дії 17:28), *«бо в Тебе джерело життя»* (Пс. 35:10). Тобто якщо ваша душа не пов'язана з Богом, або мало пов'язана з Богом, ви ніколи не зможете мати повноцінного життя. Якщо ви не проводите достатньо часу з Господом, якщо ви не навчилися радіти Ісусом Христом, утішатися Ним, довірятися Йому, жодні заміниники не допоможуть, а тільки зроблять вас ще більше нещасними. Тому що душа може знайти задоволення лише в Богові.

Тут ми маємо справу зі ще одним аспектом духовної реальності. Це диявол (1 Петр. 5:8–9). Диявол знає, що в кожній людині є тілесні бажання, і показує нам те, що ці бажання збуджує в нас. І що сильніше це збудження, то важче нам протистояти. Якщо раніше, щоб чимось захопити людину, був вузький спектр (людина повинна була реально щось побачити, до чогось торкнутися), то сьогодні смартфон приносить людині просто в кімнату, де вона перебуває, такий рівень збудження, що їй дуже важко протистояти цьому тиску.

Але ми знаємо такі задуми диявола (2 Кор. 2:11) і повинні пильнувати (Кол. 2:8–10). Завдання диявола — відвернути нас від Христа. Він показує щось яскраве, приваблює й через це апелює до наших тілесних бажань, сподіваючись збудити їх настільки, щоб вони взяли під контроль наше життя, причому для кожного це щось своє. Для когось це сексуальні бажання, для когось — гортати безперервно новини...

Що відбувається в такому разі?

1. Смартфон краде нашу увагу

Провідні компанії витрачають величезні кошти на те, щоб захопити й утримати нашу увагу. Вони це роблять із комерційною метою, щоб продати свій товар. Але в духовному розуміння наша увага набагато дорожча, тому що все наше духовне життя базується на тому, наскільки ми маємо здатність концентруватися на Богові. Сучасним християнам важко сконцентруватися на читанні Біблії, слуханні проповідей тощо. Науковці, які досліджують поведінку людей, і психологи надають переконливі докази: що більше люди прив'язані до телефону, то більше вони схильні до депресії й тривоги, то менше вони спроможні концентруватися на роботі й спокійно спати вночі. Ось звідки психічні розлади. Ось чому люди нещасні. Це логічно. Душа живиться спілкуванням із Богом. Усе вищесказане унеможливорює це спілкування. Тому душа потихеньку всихає, сили духовні тануть. Навіть якщо йдеться про корисну інформацію, надто багато інформації шкідливо для нашого мозку, для нашої психіки.

У середньому люди перевіряють свій телефон 80 разів на день, молоді — до 300 разів. Що можна дивитися стільки разів? Виявляється, можна. Це вкрадена увага. Приблизно 400 років тому Блез Паскаль писав: «Я виявив, що всі нещастя людей походять від одного фактора — вони не можуть перебувати в тиші... Тому люди так люблять гамір і суету, вони зовсім не розуміють насолоди усамітнення». Через смартфони до нас іде нескінченний потік інформації, який може відволікти нас від тяжких роздумів, від самих себе, від необхідності працювати душею, і найсумніше — від пізнання Бога. Пригадаймо першу заповідь: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою» (Мт. 22:37). Здається, вона написана спеціально для ХХІ століття. Коли ви спілкуєтеся з Богом, Він хоче, щоб увесь ваш розум був задіяний. До речі, так само, коли ми спілкуємося між собою, із рідними та друзями.

2. Смартфон краде наш час

«Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, використовуючи час, — дні-бо лукаві!» (Еф. 5:15–16). Час — надзвичайно цінний ресурс, ви обов'язково його на щось витратите. У середньому люди використовують на мобільний інтернет понад 4 години! Не дивно, що в них катастрофічно не вистачає часу: ні на сім'ю, ні на домашню роботу, ні навіть щоб у спортзал піти! До того ж, обіцяючи багато, смартфон зазвичай або нічого не дає, або шкодить.

3. Смартфон спрощує рух до небезпеки

Узявши в руки цю річ, ми дістаємо легкий доступ до багатьох спокус. Уривок Пр. 7:7–11 застерігає юнака йти до блудниці, бо це смертельна пастка для нього. Сьогодні не потрібно нікуди йти, усе саме прийде до тебе в спальню.

4. Смартфон сповільнює духовне зростання

Духовне зростання вимагає дисципліни й концентрації. «...Вправляйся в благочесті» (1 Тим. 4:7). Дисципліна — це завжди важко, від неї завжди втомлюєшся. Вдумливе читання Біблії дається не просто, а в смартфоні все легко. «Піду краще стрічку ФБ погортаю!» Ось така проста арифметика! Люди

Поради батькам щодо правил користування смартфоном для підлітків

- Не дозволяйте підліткам користуватися смартфоном раніше, ніж це стане вкрай необхідно.
- Визначте час, коли підліток може користуватися комп'ютером, відеоіграми тощо.
- Установіть програму, яка дозволить батькам бачити всю комунікацію підлітка.
- Послаблюйте контроль у процесі становлення зрілості підлітка.
- Докладайте свідомих зусиль у вихованні особистості підлітка.
- Постійно й ревно моліться про серце підлітка.

Як зберегти свою душу від небезпеки?

Відповідь містять слова Ісуса Христа: «Коли хоче хто йти вслід за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її» (Мт. 16:24). Ісус знав, що впродовж історії Його учням доведеться вирішувати різні проблеми, тому Він потурбувався, щоб настановити їх. Проблема смартфонів — це проблема духовної сфери.

1. Віддайте Христові абсолютну перевагу

Чому ми потрапляємо в якусь спокуси? Тому що в якийсь момент у якійсь точці ми побачили щось важливіше, ніж Ісус Христос. Християнство вимагає цілковитої посвяти. Сучасні технології лише викривають те, що є в серці, збільшують амплітуду гріховності. Бажання жити для себе ведуть людину в глибину гріховних пожадливістей. Перемога в цій ситуації можлива лише в разі принципової відмови від себе.

2. Присвячуйте Христові свій час і свою увагу

Щоденно шукайте волі Божої у своєму житті. Читайте Його Слово, говоріть з Ним і про Нього, звеличуйте Його діла, поклоняйтеся Йому. Зробіть це пріоритетом свого життя.

3. Навчіться насолоджуватися Христом і спілкуванням із Ним

Інакше ви насолоджуватиметесь чимось іншим, що зіпсує ваше життя, що завдасть шкоди вашій душі. «Бо Царство Боже не пожива й питво, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святій» (Рим. 14:17). Цьому немає альтернативи. Якщо немає Царства Божого в серці, ви обов'язково станете жертвою якогось виру, або будете віднесені якимось вітром. Шторм посилюється!

4. Використовуйте смартфон ради Христа

«І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві» (Кол. 3:17). Або він буде служити Христові, або він не потрібний, бо стане джерелом великої небезпеки.

Олексій Коломійцев,
пастор-учитель Біблійної церкви
«Слово благодаті» м. Бетл Граунд,
штат Вашингтон, США

й без технологій завжди страждали від невміння концентрувати свою свідомість на Богові, а технології роблять це надскладним завданням.

5. Смартфон утруднює спілкування

Коли людині постійно приходять повідомлення, їй важко зосередитися на звичайній розмові з тими людьми, серед яких вона перебуває. Це дуже помітно. Нинішнє молоде покоління дуже асоціальне. Маючи величезну кількість соціальних віртуальних зв'язків, молоді не вміє елементарно спілкуватися. «Не забувайте ж і про добродієність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові» (Євр. 13:16). Для того щоб мати спілкування з кимось, потрібно пожертвувати своєю увагою, своїм серцем, своїм слухом, своїми очима.

Дружба в шлюбі

В усі часи людина уявляла Бога й думала про Нього, хотіла зрозуміти, який Він. У дитинстві та молодості я уявляв Бога строгим дідусем із нагайкою, до якого неможливо досягти. Почавши читати Біблію, я докорінно змінив свій погляд на Бога. А особливо, коли прочитав у Євангелії від Івана такі слова: «*Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! Оце Моя заповідь, щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. Ви друзі Мої, якщо читите все, що Я вам заповідаю. Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й приносили плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. Це Я вам заповідаю, щоб любили один одного ви!*» (Ів. 15:11–17).

Бог не тільки Творець Усесвіту, Він наш Небесний Батько, Спаситель (Ісус) душ наших, Утішитель (Дух Святий) у повсякденному житті, а також наш Друг. Біблія містить для нас низку текстів, які описують дружбу між різними категоріями особистостей:

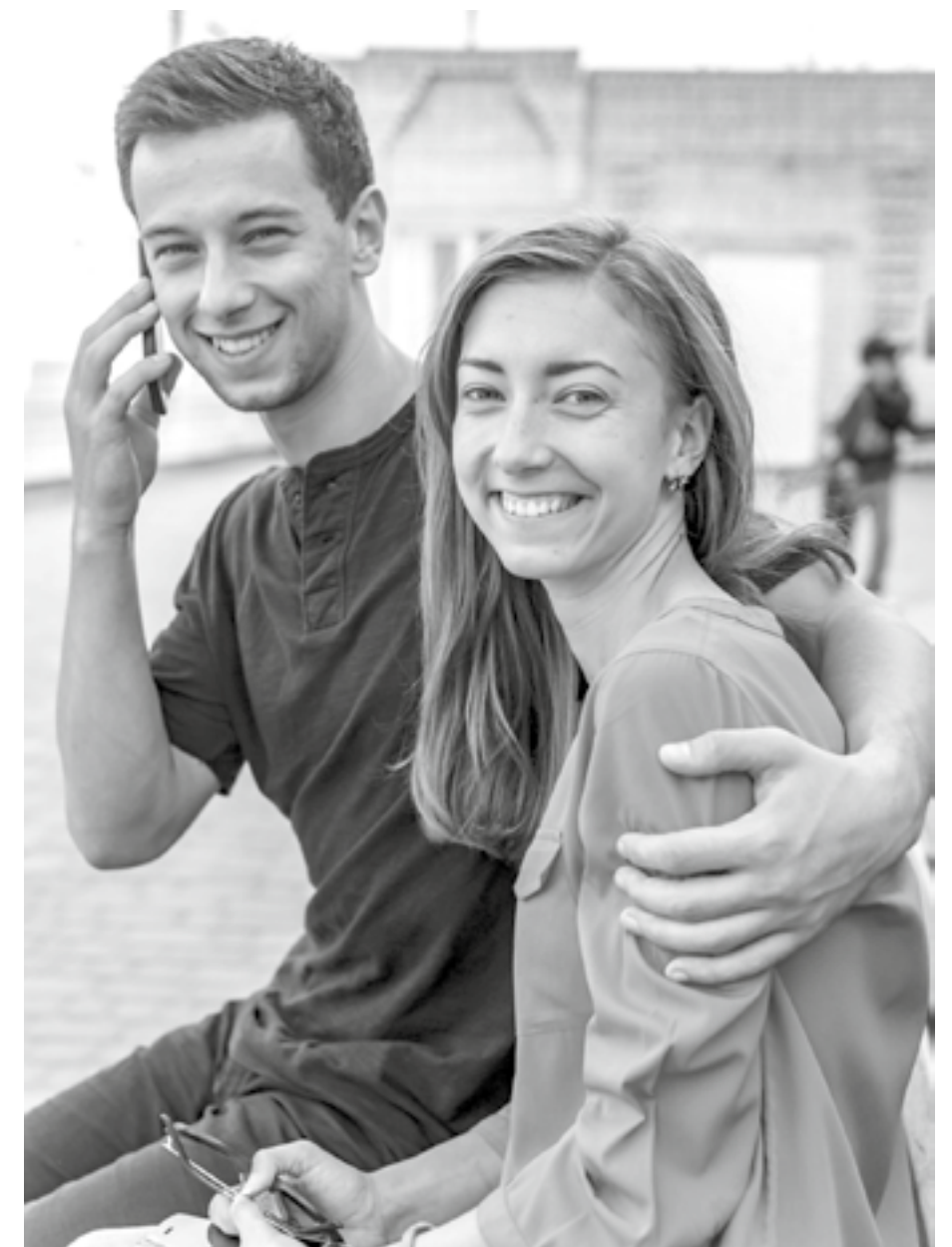
- Бог Отець виявляє дружню любов до Ісуса (Ів. 5:20);
- Бог Отець виявляє дружню любов до відроджених людей (Ів. 16:27);
- Ісус виявляє дружню любов до апостола Івана (Ів. 13:23);
- Апостол Петро мав дружню любов до Ісуса (Ів. 21:17).

Святе Писання закликає людей, щоб вони мали дружні стосунки між собою, а особливо в подружньому житті.

I. Значення

Дружба (любов — філео) — це любов, яку людина відчуває стосовно любленого друга. Це вид любові, який обирає, із ким дружити. Вибір здійснюється на основі якостей (характеру) людини. Основою (фундаментом) дружніх стосунків є довіра один до одного. Без довіри цю любов (дружбу) побудувати неможливо.

Шлюбні партнери дорожать один одним. Раніше говорилося: я готовий піти в розвідку з цією людиною.

Дорожити — це означає ніколи не підводити та завжди бути на боці цієї людини. Така любов радісна, адже поряд є людина, яка завжди розділить із тобою як радісні періоди життя, так і дорогу різних випробувань.

Унікальність цієї любові полягає ще в тому, що вона побудована на взаєминах. Якщо одна людина відкрита і готова жертвувати собою в усіх сферах життя, а інша тільки хоче тим користуватися, то така дружба дуже скоро розсохнеться. Казка про журавля й лисицю відкриває нам наслідки користоловної дружби. Лише взаємне бажання служити один одному буде зміцнювати дружбу.

II. Кроки

Ісус Христос залишив для нас секрет, або схему, діючи згідно з якою ми зможемо стати комусь другом. Апостол Іван записав це у своїй Євангелії 15:11–17. Беручи приклад із того, як Ісус став нашим другом, ми обов'язково маємо стати найкращим другом для нашої шлюбної половинки. Для цього необхідно зробити п'ять кроків.

1. Близьке знайомство

Перший крок, із якого розпочинається дружба, — знайомство (Ів. 17:6): «*Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти*

із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово». Що більше ми знаємо про людину, то ріднішою вона нам стає. Ісус відкрився для нас повністю. Він відкрив людям Свої дві природи: Божественну й людську. Усе це сталося, бо Він нас полюбив.

Якщо ми полюбили нашого шлюбного партнера, то захочемо знати про нього все, з усіх сфер його життя. І не тому, що ми переживаємо за себе, а тому що ми захочемо робити багато хорошего для нього. Що краще ми знаємо людину, то краще ми зможемо їй служити.

Нам потрібно дізнатися все про світогляд, хобі, стосунки з рідними та знайомими людьми. Ми маємо знати, які відносини з Богом і церквою в нашого партнера. Вивчіть його(її) смаки, улюблений колір, стиль одягу, форми відпочинку тощо. Що більше ми зможемо дізнатися з усіх сфер життя нашої коханої половинки, то легше нам буде її любити.

2. Відкритість

Ми вибираємо, із ким дружити, а це означає, що в нас немає вибору, казати всю правду чи ні цій людині. Нам потрібно пам'ятати: таємниця — зброя диявола.

Ісус говорить, що ми Його друзі, тому що в Нього немає від нас жодного секрету (Ів. 15:15–16): *«Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас...»* Він розказав нам усе, що Небесний Отець відкрив Йому стосовно нас. У Сина Божого немає секретів, Він радіє, коли ми знаємо все.

Таємниця ніколи не робила людей ближчими. Згадаймо себе, коли ми дізнавалися щось про нашого друга від інших людей, це руйнувало наші стосунки. Кажуть, що гірка правда краща від лицемірної любові. Не говорити всієї правди можна лише тоді, коли людина вам готова простити та не знати правди. Так ми зі своєю дружиною простили один одному наше життя до покаяння, не розбираючись у ньому. І це було правильне рішення. Тепер диявол не може мені нагадувати того, чого я не знаю і що я простив.

3. Спільні інтереси

Третій необхідний крок для дружби — це мати спільні інтереси. Ніщо так не об'єднує людей, як спільна діяльність. Хорошим біблійним прикладом є Акила і Прискила (Дії 18:1–28, 1 Кор. 16:19, Рим. 16:3–4) — це подружжя, яке все робило разом.

Ісус також залишив одну з умов для дружби з Ним — це робити все те, що Він казав (Ів. 15:14): *«Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую»*. Христос стане другом для нас лише тоді, коли наші і Його інтереси збігатимуться. А всі Його інтереси записано у Святому Писанні.

Нам потрібно знайти щобільше спільних інтересів. Чоловіки, залучіть дружину до свого служіння, знайдіть настільні й спортивні ігри, які вам обом сподобаються. Розпочніть разом навчатися на біблійних курсах (це той вид занять, який дуже сильно здружив нас у шлюбі). Знайдіть хобі, яке буде цікаве обом. Ми маємо дружити з тими сім'ями, із ким обом приємно й корисно.

Раніше щоразу, коли наближалось літо, мені було погано. І все через те, що ми любили різний відпочинок. Мені потрібна була гучна компанія та активний спорт. Дружині потрібний був тільки я, безлюдний острів та спів пташок. Тепер ми не можемо дочекатися відпустки, бо знайшли той спосіб відпочинку, де нам дуже добре двом. Шукайте спільне.

4. Час удвох

Що більше в нас спільних інтересів, то більше часу ми проводимо вдвох. Дружба безпосередньо залежить від кількості часу, який ми проводимо разом. Нашим найкращим другом буде людина, із якою ми проводимо най-більше часу.

Неможливо дружити з Ісусом, якщо з Ним проводити 10 хвилин у день. Ісус мав дружню любов до апостола Івана і все тому, що вони проводили багато часу разом. Іван був одним із тих учнів, які практично постійно були з Христом.

Чоловікові потрібно максимально проводити час із дружиною, залучати до свого життя. Якщо в середньому українські подружжя проводять 20 хв. на тиждень плідного часу разом, то можна уявити, яка між ними дружба. Єдина людина на землі, яка є нашим доповненням, — це наш шлюбний партнер, тому він заслуговує на те, щоб із ним проводити основний час.

Я втратив багато друзів, тому що ми роз'їхались і перестали проводити час разом. Але в мене чудова дружба з дружиною, бо ми проводимо багато часу разом. Щопонеділка в мене вихідний день, який називається «сімейний день». Півдня я проводжу з дітьми, а половину — із дружиною. Ми можемо гуляти, грати в ігри, відпочивати в басейні чи іншому культурному місці, дивитися разом змістовні фільми, семінари, читати разом Біблію та інші

корисні книги. Двічі на рік, на річницю весілля і день народження дружини, ми за можливості покидаємо місто вдвох на 2–3 дні. Це час, який найсильніше зміцнює нашу дружбу. А якщо виходить літом відпочити тиждень удвох — це дуже велика радість і зміна нашого життя на краще.

5. Посвята

Найважливіший крок для дружби — це цілковито посвятити себе для цієї людини. Найсильнішим прикладом людської дружби, яку описує Біблія, була дружба між Давидом і Йонатаном (1 Сам. 18:1): *«І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатанова душа зв'язалася з душею Давидовою, і полюбив його Йонатан, як душу свою»*. Їхня дружба вимагала помінятися одечами, а це означало зміну становища. Йонатан добровільно віддав своє спадкове право царя для Давида. Це була ціна дружби для Йонатана. Також він не погодився зі своїм батьком Саулом, бо підтримував Давида.

Для того щоб стати нам другом, Ісус пішов на хрест Голгофи (Ів. 15:13): *«Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх»*. Істинна дружба завжди вимагає жертвності.

Часто потрібно буде захищати нашу дружбу з нашим шлюбним партнером перед близькими нам людьми, коли наші батьки, діти, родичі будуть вимагати стати на їхню сторону. Дружба вимагає завжди бути на боці друга при інших людях. Тільки сам на сам можна обговорити, хто має рацію, а хто ні.

III. Джерела

Для того щоб у колодязі була добра вода, необхідно, щоб там було живе джерело. Джерельна вода завжди свіжа й холодна, нею можна вгамувати спрагу. Існування дружби неможливе без живого джерела. Цим джерелом для дружби є відсутність напружень, взаєморозуміння та довіри.

1. Відсутність напружень

Напруження завжди паралізує хорошу атмосферу й позитивні емоції. Тому нам треба докладати багато зусиль, щоб створювати позитивну обстановку. Одним зі способів її досягнення є спільне служіння на ниві Божій. Сім'я, яка разом служить Господу, разом молиться й постоє, має спільні переживання й радості.

Є ще декілька хороших порад, які допоможуть уникнути напруження в стосунках. Треба ділитися новинами прожитого дня, своїми емоційними

переживаннями. Коли ми чуємо те, що переживав наш партнер, ми починаємо переживати разом із ним, і це робить нас ближчими. Також дуже сильно допомагає спільне читання Слова Божого. Читаючи, ми обов'язково переживемо багато позитивних емоцій.

Будьте вірні в дрібницях. Догоджайте партнеру в найменшому. Подайте разом із чаєм її улюблену ложечку. Чай налейте в чашку, яка їй приємна. Квіти поставте в красиву вазу. Слова говоріть у такій тональності, яка надихає партнера до кохання. І таких дрібниць є більше ніж достатньо, які творять атмосферу щастя й надихають до більшої дружби.

Тепла дружня прив'язаність — це ще одне джерело для чудової дружби. Чоловікові й дружині хочеться разом сидіти, гуляти, ходити, дивитися одне на одного. Поспішати додому, коли поряд немає шлюбного партнера. Така потреба одне в одному свідчить про сильні дружні відносини.

2. Взаєморозуміння

Ніхто мене так не розуміє, як мій друг. Великою цінністю нашої дружби в шлюбі є розуміння одне одного. Відбувається це і тоді, коли мені радісно, і тоді, коли сумно. Підтримка там, де я духовно впав. Розрада в той момент, коли я у відчаї. І все те саме я роблю для дружини, коли вона має в цьому потребу.

Взаєморозуміння розвивається тоді, коли один ділиться своїми переживаннями, а інший починає переживати разом із ним. Ставить багато запитань, щоб знати всі деталі, зануритись у ситуацію й максимально пережити цей момент разом із другом.

3. Виявлення довіри

Ніколи не зберігайте в собі таємниць. Особливо це стосується чоловіків щодо дружин. Розповідайте свої таємниці завчасно. Можливо, відкривати потрібно поступово й не все зразу, але якомога швидше. Немає гіршої новини, ніж новина, яку дружина дізналася від інших. Розповідайте в сприятливій атмосфері. Що швидше й доступніше відкриваються таємниці, то більше зростає довіра одне до одного. Як наслідок, дружба стає міцнішою.

Якщо ми навчимося дружити з нашими шлюбними половинками, то ми зможемо навчитися дружити з дітьми, батьками, а також учнями та вчителями.

Ісус Христос став для нас другом. Він хоче, щоб ми стали друзями одне для одного.

Друзів не вибирають, ними стають.

Любомир Турчак, сімейний психолог-консультант, пастор євангельської церкви «Дім Божий» м. Рівне

Лист до майбутньої дружини

Моя найулюбленіша Майбутня Дружино, це буде дивний лист, бо я навіть не знаю, чи ти його коли-небудь прочитаєш...

Куди я, власне, мав би його надіслати? Я ж не знаю твоєї адреси. Не знаю номера телефону, аби до тебе подзвонити. Не допоможуть мені цим разом ні скайп, ні фейсбук, ні інстаграм...

Хоч ми ще не зустрілися, хочу, аби ти знала, що я тут є. Що я маю не тільки свій номер телефону й профіль на ФБ, але також свій світ — друзів, сім'ю, хобі. Я щасливий, що колись наші світи перетнуться. Я радію тій хвилині, коли ми відкриємо наші світи одне одному й почнемо разом зростати в любові.

Я хочу, щоб ти знала, що я чекаю на тебе. Тому відмовляюся від усіх тих оманливих образів життя й любові, які диктує сучасна світська культура. Відкидаю розпусту й егоцентризм. Моє серце зворушує й розпалює тільки думка про тебе, думка про те, що настане день, коли я зможу віддати всього себе в безумовній любові до тебе.

Однак є кілька моментів, про які ти маєш знати. Я не ідеальний. Я звичайний хлопець, який старається на щодень керуватися істинною любов'ю, так як це робить чимало інших нормальних хлопців, — вони справді існують! Інколи це буває складно. Я аж надто добре знаю свої слабкості, тому — ти маєш це знати — я не буду твоїм спасителем. Однак є Той, хто ним уже є: Бог. Я сподіваюся, що ти вже зустріла Його. Хоч я ще не знаю твого імені, Він уже його знає. Сповідуюся, що — хоч би де ти зараз була — ти знаєш, що Він тебе любить любов'ю безконечно досконалішою, аніж я будь-коли зможу...

Хочу тобі сказати, що я розмовляю про тебе з Богом. І молюся про те, щоби колись міг глибоко тебе покохати. Зрештою, Бог щодня найрізноманітнішими способами вчить мене, як любити любов'ю справжньою, і що це, власне кажучи, означає: віддати за тебе життя. Тому я й надалі уважно берегти свою душу, аби ти одного дня змогла сповна мені повірити й дозволила мені берегти також і твою. Так ми з Божою допомогою разом будемо йти в напрямку Неба.

Зараз це пісня майбутнього. Однак я би не хотів, щоб ти переймалася тим, коли ми нарешті зустрінемося.

Буде краще, якщо ти просто побіжиш на зустріч із Богом. Я теж до Нього біжу. Хоча в моєму випадку це більше ніж біг на 3000 метрів із перешкодами, аніж спринт на стометрівку. Однак навіть якщо я дістануся мети трохи отбовчений, то в Богові знайду сили й готовність прийняти тебе. Якщо наші погляди будуть скеровані на Нього й ми обоє вирушимо в одному напрямку, то колись наші шляхи напевно перетнуться. Моя кохана Майбутня Дружино, хоч би де ти була, знай, що любов — це вибір. І хоч я тебе ще не знаю, хоч мені невідомо, що викликає твою усмішку, а що для тебе складно, — будь певна, що я вибрав саме тебе. І що я тебе знайду.

Сподіваюся, у тебе все добре.

Сподіваюся також, ти знаєш, що ти кохана й найдорожча — серцю Бога й моєму серцю.

Нехай твій ангел-хранитель пильнує за тобою!

Будь ласка, помолися за мене.

Твій майбутній чоловік

<http://credo.pro/2018/01/197692>

Світле радіо «Еммануїл» — радіо Божої любові

Бачити навколишній світ ми можемо лише тому, що існує світло. Як вітраж у вікні храму виграє всіма барвами, купаючись у сонячних променях, так і серця, наповнюючись Божою любов'ю, починають віддавати всі барви світла людям. Нам потрібні мир, радість, надія, впевненість у майбутньому, і Бог готовий нам їх подарувати!

«Для моєї ноги Твоє слово світильник, то світло для стежки моєї» (Пс. 118:195).

Засновуючи радіо «Еммануїл», ми сподівалися, що воно стане улюбленою радіостанцією слухачів не лише в Києві, але й у багатьох інших містах та селах. Величезна родина, до якої входять наші слухачі в усіх куточках світу, стає все більшою!

Цілодобово на початку кожної години в ефірі радіо «Еммануїл» звучать молитви про нашу державу. Це чудова можливість для об'єднання слухачів у спільній молитві...

...Люби ближнього як самого себе, не кради, не бий, не чини перелюбу, шануй батька й матір...

Ці та інші Божі істини, які лунають в ефірі Світлого радіо, допомагають багатьом людям подолати депресію, залежність, відновити стосунки з близькою людиною, здобути зцілення душевних ран, знайти мир у серці. Ми бажемо показати людям, а надто дітям і молоді, шлях до фізичного,

Радіослухачі-волонтери Ксюша, Слава та Роман розповідають на Хрещатику про Світле радіо «Еммануїл»

емоційного та духовного здоров'я, до життя без наркотиків, алкоголю, розпусти та інших вад нашого суспільства.

У нашому ефірі лунає класична, хорова та духовна музика, велика частина якої — пісні та інструментальні композиції сучасних українських авторів. У створенні програм беруть участь талановиті музиканти, науковці, богослови — представники різних церков та конфесій.

Окрім позицій представників трьох основних християнських конфесій — православних, протестантів і католиків, радіостанція також враховує й інтереси людей, котрі замислюються про сенс

життя, витоки Всесвіту та потребують радіостанції-друга, яка відповідає їхнім духовним та естетичним потребам.

Нас можна почути:

— на хвилях українського радіоефіру, в FM-діапазоні: Київ та область — 67,28 FM; Суми та область — 69,02 FM; Харків та область — 69,2 FM; Львів та область — 67,82 FM; Запоріжжя та область — 69,92 FM; Чернігів та область — 70,79 FM; Дніпро та область 70,37 FM. 3 лютого 2019 — Чернівці — 69,26 FM!

— Через супутник — Астра 4.

— Завантаживши на смартфон додаток для iOS та Android, шукайте: «svitle» або «світле радіо» або :

— В інтернеті — ми ведемо цілодобове онлайн-мовлення на веб-сайті svitle.org.

— І не тільки почути, але й побачити! — гостя програми, а також улюбленого радіоведучого — у відеоблозі на Ютубі.

Редакція, підтримуючи активний зворотній зв'язок зі своєю аудиторією, щодня отримує безліч телефонних дзвінків і смс-повідомлень від слухачів, які беруть участь у прямих ефірах, долучаються до дискусій, інтерв'ю, опитувань, вікторин.

«У мене радіо на кухні, де я переважно буваю. Я часто плачу, сміюся, радію з ним. Це радіо так надихає. Коли б не воно, я не знаю, що було б зі мною...» Алла.

«Я прикута до ліжка, не можу ходити до церкви, а ваше радіо дає зв'язок з усім світом. У мене немає слів, щоб передати свою подяку за Світле радіо». Лілія.

«Час, який ми проводимо з вами — найкращий. Я перенесла операцію і це був період духовного пригнічення. Та слухаючи радіо, я дістала підтримку, яку не можна передати словами». Ольга.

«Завдяки Божому радіо, я живу. «Не хлібом самим буде жити людина, а словом Божим». Коли ми слухаємо Слово Боже, воно надихає, дає життя духовне, а духовне життя впливає на все наше життя, земне». Олександр.

Через Світле радіо Бог змінює життя людей. Хтось, прослухавши цикл сімейних передач, примирився з дружиною. Хтось відмовився від шкідливої звички. Подолав залежність. Позбувся від депресії. Знайшов нових друзів. Здобув спокій та надію у вірі в Бога. Таких історій багато...

«Я хочу вам подякувати за наше Світле радіо, тому що воно змінило на 180 градусів нашу родину. Ми слухаємо його день і ніч, воно в нас не вимикається». Ніна.

«Завдяки тому, що я почув по радіо «Еммануїл», я помирився зі своєю половинкою. Ви несете світло, радість, мир, любов, милосердя, лагідність і стриманість». Георгій.

«Я дякую Богові за прекрасне Світле радіо «Еммануїл», завдяки якому я стаю віруючою людиною, через яке у моєму житті настають кращі часи». Валерій.

«Завдяки радіо «Еммануїл» я почав менше дивитися телевизор. У мене великі зміни відбулися в духовному

У студії звукозапису створюють нові програми для дітей

сенсі завдяки радіо. Я хочу освідчитися вам у любові, тому що завдяки вам мені стало дуже добре». Андрій.

Світле радіо — це не просто радіостанція. Це велика й дружна родина, яку осяває Божою любов'ю. Приєднуйтеся до світлої сім'ї наших слухачів!

Першу цілодобову ефірну музичну духовно-просвітницьку радіостанцію України створено 2005 року для того, щоб нести людям Світло, Втіху та Любов.

Підготувала
Олеся Василенко

Ведучі прямого ефіру Владислав Бондарьков та Ірина Субботовська

Світлі гості прямого ефіру Дар'я Новікова та Ірина Сіданіч

Зв'яжіться з нами

Телефони ефіру:
(044) 280 03 05
067 123 75 75

Телефони офісу:
(044) 254 51 30
067 408 46 53

sms
093 558 44 12

svitleradio
radio@svitle.org

ІНТЕГРАЦІЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Порівняння еволюціонізму та креаціонізму в освітньому процесі середньої школи

В умовах української декомунізації та світових тенденцій до суспільного діалогу та налагодження мирного співжиття між людьми для полегшення досягнення цієї високої мети можна застосувати порівняльний підхід до аналізу різних світоглядних систем. Ця стаття містить методичні рекомендації щодо використання Біблії і звернення до християнських цінностей та поглядів в освітньому процесі середньої школи. Вони допоможуть учителеві поглянути на Біблію та християнство з науково-дослідної критичної позиції, а відтак полегшить опрацювання матеріалу з абсолютної більшості тем, особливо це стосується виховного процесу.

Еволюціонізм	Креаціонізм
Усесвіт виник випадково	Усесвіт створено за чітким задумом Творця
Людина походить від тварини	Людина створена на образом і подобою Божою
Суспільство поступово розвивається від примітивних до досконаліших форм організації	Суспільство поступово деградує внаслідок гріха й покращується, приймаючи й виконуючи волю Божу
Мораль залежить від ситуації, бо все закінчується фізичною смертю	Божі заповіді незмінні, вони не залежать від ситуації, бо є вічність, де людина пожинатиме те, що сіяла. Житиме вона вічно, чи вічно помиратиме залежить від того, прийняла чи відкинула вона Ёспода нашого і Спасителя Ісуса Христа

Методичні рекомендації для використання порівняльного підходу у викладанні суспільних дисциплін

Історія

5 клас

Тема «Історичні джерела: писемні джерела»

Розкриваючи цю тему, можна навести приклад Біблії як історичного джерела з історії стародавнього Близького Сходу (Старий Завіт) і Римської імперії (Новий Завіт). Окрім історії стародавнього Ізраїля в книгах Старого Завіту містяться відомості про суспільний, політичний лад та культуру Стародавнього Єгипту, Вавилону, Персії, Ассирії. У Новому Завіті є інформація про методи управління римськими провінціями та культуру народів, які перебували в складі Римської імперії. Варто послуговуватися сучасною науковою методою під час аналізу історичних джерел, оскільки це вбереже від свідомих чи несвідомих перекозчень фактів на користь тієї чи іншої пояснювальної схеми.

6 клас

Тема «Первісне суспільство»

Порівняти версії походження людини, звернувши увагу на становлення сім'ї, зокрема перехід від матріархату до патріархату, згідно з еволюціонізмом, і створення людини одразу в парі, тобто сім'ї, і становлення родоплемінного ладу від створення людини. Фактично доводиться констатувати, що всі люди — далекі родичі, бо всі ми походимо від Адама і Єви, а тому всі міжнародні конфлікти за своєю сутністю — сімейні чвари. При розгляді питання про перехід від привласнювальних до відтворювальних форм господарювання можна розглянути приклад продажу свого первородства Ісавом Якову й отримання батьківського благословення Яковом замість Ісава. Відносини кочовиків із осілими народами добре ілюструє історія взаємин Авеля з Каїном, при тому що вони були найближчими родичами.

Тема «Стародавній Єгипет»

Східний деспотизм і рабовласництво Стародавнього Єгипту гарно ілюструє історія Йосипа, сина Якова, проданого братами в рабство. Він зробив кар'єру від різнороба через управителя маєтком, в'язня та управителя в'язниці до другої

особи в державі, проте все одно залишився рабом. Приклад Мойсея — принца Єгипту, який обрав долю вождя народу рабів, демонструє суть релігійно-політичної та соціокультурної системи однієї з перших людських цивілізацій. Варто зауважити, що представники привілейованих станів єгипетського суспільства діставали насамперед духовно-релігійну освіту, необхідну для здійснення владних функцій.

Тема «Стародавній Вавилон»

Побудова імперії та її релігійно-політичний лад проілюстровані на прикладі Даниїла та трьох його друзів, починаючи з їхнього рішення щодо харчування, через ставлення до царського наказу стосовно боввана до тлумачення царського пророчого сну й напису на стіні палацу. Релігія й духовне життя відігравали провідні ролі в державному житті Стародавнього Вавилону, як і будь-якої держави стародавнього світу, бо забезпечували світоглядну консолідацію суспільства.

Тема «Стародавня Персія»

Національну політику Перської імперії можна простежити на прикладі Неємії. Національну, сімейну політику, зокрема, життя гарему та статус жінки в перському суспільстві — на прикладі Естер. Характеристику східного деспотизму перського зразка можна скласти, проаналізувавши кар'єру пророка Даниїла при дворах перських царів.

Тема «Стародавня Греція»

Розглядаючи культуру, зокрема філософію й релігію давніх греків, можна розглянути історію апостола Павла в Афінах, Ефесі та Лістрі, апелюючи до Книги Дій як історичного джерела.

Тема «Стародавній Рим»

У Новому Завіті можна знайти багато інформації про управління римськими провінціями, відносини Риму з васалами, римське судочинство та громадянство, якщо розглядати ці питання з позиції повсякденності. Зв'язки релігії та політики також легко простежити й за Євангеліями, і за Книгою Дій, і за посланнями святих апостолів, особливо Павла, у яких здійснюється протидія впливам елліністичної культури на християнство.

7 клас

Великі переселення чи хвилі розселення народів

Повертаємося до порівняння версій походження людини й суспільства, згадуємо потоп як центральну й відправну подію в історії людства, констатуємо на концепції розселення народів після потопа й хвилі цього розселення. Звертаємо увагу на Вавилонську вежу й змішання мов як поштовх до розселення народів по поверхні Землі. Спростовуємо расизм, утверджуючи позицію про людську расу незалежно від кольору шкіри чи інших фізичних ознак, а також вирішуємо питання гендеру, констатуючи, що людина має стать від народження. Тому потрібно виховувати хлопчиків як чоловіків, а дівчаток як жінок. Відчуття, почуття і толерантність, нав'язані гендерною ідеологією, не сумісні з євангельською правдою, шкідливі для особистого й суспільного життя.

Культура, зокрема релігія

Наголошуємо на тому, що головним джерелом християнського віровчення є саме Біблія, а не передання чи традиція. Згадуємо, наприклад, про переклад Євангелій Бідіою Високодостоїнним мовою англів. Пояснюємо, що саме брак примірників Біблії посилював символізм і потребу в тлумачах символів, виокремлюючи соціальний прошарок священнослужителів (тих, хто моляться). Саме цим пояснюється зростання ролі ікон і статуй у богослужінні, вони зображали біблійні сюжети й слугували ілюстративним матеріалом для неграмотних парафіян, а згодом ілюстративні атрибути набули сакрального значення й перетворилися на об'єкти пошанування та поклоніння, змістивши акценти з вивчення Слова Божого на дотримання традицій і виконання ритуалів і обрядів.

Оцінка хрестових походів

Акцентуючи увагу на соціальній ролі хрестових походів, озвучуємо думку про те, що сама ідея завоювань несумісна з дорученням Ісуса Христа Своїй Церкві (Мт. 28:19; Мр. 16:15; Дії 1:8) і навіть паломництво до певних «святих» місць суперечить Євангелії, зокрема спростоване під час спілкування Господа з самарянкою, яка порушувала питання місця поклоніння, проте переконалася, що важливіше, як здійснюється поклоніння, ніж де саме (Ів. 4:20–24). Звинувачувати християнство в хрестових походах не коректно, бо це прояв антихристиянства, викликаний людським невіглаством щодо вчення апостолів Ісуса Христа й призначення Церкви Христової, що не змінюється з плином часу (Євр. 13:8).

Відносини церкви і держави

Західна церква	Східна церква
Наддержавна церква	Державна церква
Впливала на політичні системи через висвячення королів і через представників церкви в королівствах	Підтримувала державну політику й функціонувала паралельно з державною владою

8 клас

Тема «Реформація»

Розкриваючи тему, переміщуємо головний акцент з економічного на світоглядний аспект. Констатуємо, що головним досягненням Реформації стало поширення перекладів Біблії національними мовами народів Європи, що дозволило її вивчати й практикувати в повсякденному житті. Зміна соціальної структури розпочалася зі зміни статусу священницького стану, коли кожен християнин, згідно з Біблією, був священником, таємничість із священнодійств було знято, бо всі розуміли їхню сутність. З іншого боку, змінився статус тих, хто працює, ставши почесним і шанованим, а добробут став досягатися працелюбністю, а не походженням. Традиціоналізація

протестантських церков Німеччини, Угорщини та скандинавських країн посприяла консервації реформаційного процесу.

Реформація стала відправною точкою багатьох суспільних процесів, зокрема становлення політичних свобод, і поставила низку актуальних питань: національних, освітніх, культурних. Технічний прогрес — також побічний продукт Реформації, як і становлення сучасної науки загалом. Громадське життя й самоврядування також зародилися завдяки Реформації, зокрема церковні громади стали діяти як територіальні, бо церква повернула собі роль зібрання. Важливо розуміти, що в основі корисних нововведень лежало спільне вивчення Біблії національними мовами, а в богослужінні основою стала не обрядова, а змістовна частина. Це, з одного боку, консолідувало людей, а з іншого, давало їм свободу, як і говорив Христос: «Пізнаєте правду і правда вас вільними зробить» (Ів. 8:32).

Контрреформація

Розглядаємо комплексно, демонструючи динаміку від бажання повернути протестантів у лоно римо-католицької церкви до прагнення зберегти католиків у цьому лоні, зокрема релігійні війни й масові вбивства католиками протестантів, як це сталося в ніч св. Варфоломія 1572 р. у Франції. У зазначеному контексті варто тлумачити події з історії України, такі як Берестейська унія 1596 р., національно-визвольна війна українського народу під проводом гетьмана Богдана Хмельницького та московсько-українську угоду 1654 р. Варто зауважити, що шведсько-українська угода 1709 р. не принесла Україні користі через несформованість національної свідомості, яка є побічним продуктом Реформації, тобто вивчення Біблії зрозумілою мовою.

Історія України

9 клас

Руська трійця

Маркіян Шашкевич, на прізвисько Будитель, переклав Євангеліє від Івана та Матвія українською мовою під впливом європейської філософії романтизму, підкреслюючи прагнення українців мати Євангеліє своєю мовою. Поряд із тим, заборону публікації альманаху «Русалка Дністрови» цензурою греко-католицької церкви варто тлумачити позитивно через заборону, накладену Богом, на вшанування когось, крім Нього (Вих. 23:13). Річ у тім, що в українській культурі цим істотам приписували надприродні сили і їх задобрювали. Водночас варто переглянути ставлення до русофільського руху й не ставити знака рівності між русофілами й москвофілами, бо це зовсім різні рухи функціонально й ідейно.

Кирило-Мефодіївське товариство (громади)

Українофільське за своєю сутністю товариство мало соціалістичне й християнське крило, що повною мірою відображало основні тенденції української суспільної думки 1840-х рр. На жаль, соціалістичне крило товариства ідеологічно домінувало в українському національно-визвольному русі аж до 1920-х рр. Християнське крило цього товариства в особі П. Куліша розпочало переклад Біблії українською мовою в 1860-х рр., до цієї справи долучилися І. Нечуй та І. Пулюй. Цей переклад побачив світ 1903 р. у Львові, на території Австро-Угорщини, бо в Російській імперії діяла заборона публікації перекладів українською мовою, встановлена 1876 року Емським указом російського імператора Олександра II.

Валуєвський циркуляр

Приводом видання цього документа послужила скарга до міністерства внутрішніх справ Російської імперії про звернення до Священного Синоду щодо дозволу публікації перекладу чотирьох Євангелій П. Морачевським українською

мовою, бо публікація перекладу Біблії автоматично означала визнання мови, а відтак культури й нації. Унаслідок цього порушується питання національно-культурної, згодом політичної автономії, а в перспективі політичної самостійності. Допустити цього імперський уряд не міг, оскільки без України Російська імперія втрачала історичне коріння Русі — Київської (європейської) держави, повертаючись в азійське минуле Московського царства XVII ст.

Всесвітня історія

Копоніальні імперії
Великобританія

Услід за британськими колонізаторами йшли місіонери-благовісники, такі як Давид Лівінгстон, який за сумісництвом виявився талановитим лікарем, освітянином і географом. Він відкрив озера Нгамі, Моеро, Бангвеоло, водоспад Вікторію, а також здійснив подорож упоперек Африканського континенту, вперше перейшов пустелю Калахарі. До громадських його досягнень можна віднести переконання султана Занзібара припинити работоргівлю, проте найголовнішим у житті мандрівника була проповідь Євангелії Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа африканцям-язичникам. Місіонерська діяльність не виправдовує жорстокості колоніалізму, проте позитивно позначилася на житті, наприклад, африканських племен.

11 клас

Економічні дива XX ст.

Головний акцент робимо на тому, що найбільше диво — це зміна світогляду й цінностей, яка спрямовує людей до повсякденної мирної наполегливої праці та морального самовдосконалення, а не вирішення власних проблем за рахунок інших людей, звільняючи від ілюзій щодо своєї вищості стосовно інших особистостей чи народів. Японцям вдалося змінити спрямування свого мілітаризму в економічне русло, сингапурці вестернізували свій буддизм і їхня держава практикує свободу совісті та віросповідання, а малайзійці стали значно терпимішими до християн. Християнський світогляд став підґрунтям для південнокорейського, німецького, а також італійського економічних див після Другої світової війни.

Українська література

Вивчаючи біографії П. Куліша та І. Нечуя-Левицького, констатувати факт спільного з видатним українським фізиком І. Пулюєм перекладу Біблії українською мовою, який не дозволили публікувати на території Російської імперії, а тому він побачив світ у Львові, на території Австро-Угорщини 1903 р. Поруч із цим доцільно звертати увагу на біблійні сюжети в творчості українських літераторів, наприклад, Т. Шевченка, І. Франка (поема «Мойсей»), Лесі Українки. Не варто соромитися висвітлювати релігійний контекст виховання української інтелігенції XIX ст., а також атеїстичний — XX ст. У цьому нам допоможе свобода вибору віршів для вивчення напам'ять і спокійне ставлення до учнівської інтерпретації прочитаного в художніх творах, орієнтуючись на прочитання чи непрочитання твору, що вивчається.

Зарубіжна література

Звертаючись до російської класики, не можна оминати увагою роман «Вий» М. Гоголя та християнських поглядів Л. Толстого, а серед західноєвропейських авторів акцентувати увагу на християнських переконаннях, зокрема Г. Х. Андерсена, які старанно приховувала радянська цензура в російськомовних перекладах XX ст. його казок. Аналіз особистих моральних якостей авторів, виражених у життєдіяльності персонажів, оцінка сучасної реальності й вигаданих сюжетів через їхнє порівняння, приведе нас до виховної складової

викладання та вивчення літератури. Життя за гуманістичною світоглядною системою сприяє зниженню рівня суспільної, особистої та корпоративної моралі.

Методичні рекомендації для використання порівняльного підходу у викладанні природничих дисциплін

Важливо констатувати, що велику кількість наукових фактів записано в Біблії за сотні й тисячі років до того, як вони стали визнаними науковими фактами. Наприклад, що Земля — куля, оточена тонким захисним шаром (Іс. 40:22), або що вона всередині порита, наче вогнем (Йов. 28:5), та багато інших. У цьому контексті корисно зауважити, що Біблія — вельми давнє зібрання книг-рукописів, яке дійшло до нас у стані максимального збереження достовірності тексту, враховуючи, що її переклади сотнями мов світу відрізняються менше ніж на 1 %. Необхідно різними способами посилювати авторитет Біблії в суспільстві, звертаючись і до виховної складової освітнього процесу природничих дисциплін.

Інший напрям інтеграції християнських цінностей в освітній процес НУШ є констатація християнських поглядів учених, наприклад, Торрічеллі, Блеза Паскаля, Ісака Ньютона, Андре-Марі Ампера, Алісандро Вольти, Альберта Ейнштейна, Макса Планка й величезної плеяди інших. Можна наводити їх вислови щодо християнської віри чи приклади діяльності, які виражають християнську віру. Такі, як «Меморіал Паскаля», «Трактат Ньютона про останній час», «Фізичне визначення зла Ейнштейна: зло — відсутність добра, тобто Божої любові в людських серцях». Водночас варто не забувати про твердження вчених-атеїстів про перспективи планети Земля, зокрема твердження Стівена Гокінга про те, що Землі залишилися десятки років, а також проекти, наприклад, із колонізації Марса заради виживання людства, зокрема здійснюваний Ілоном Маском Mars One.

З іншого боку, важливо звертатися до учнівської логіки, використовуючи мозкові штурми для стимуляції мислення в певному напрямі, корегуючи вивчення визначеної навчальною програмою тематики досягнень сучасної науки. Особливої уваги заслуговує метод обговорення проблемних питань, на зразок: «Як Усесвіт міг утворитися випадково? Як випадково сформувалися закони природи? Як неживе стало живим? Як можна вважати науковою цілковито релігійну світоглядну систему — еволюціонізм, коли через 168 років після її введення в науковий обіг не знайдено перехідних ланок ні між родами, ні між видами тварин і рослин, що значиться головною складовою розвитку всього, що існує?»

Отже, порівняння еволюційного й християнського поглядів на людину, світ і реальність загалом відкриває перед учасниками освітнього процесу нові цікаві та корисні можливості особистісного зростання, розширення кругозору й світогляду. Водночас осмислення принаймні двох взаємовиключних інтерпретацій дійсності сприяє суспільному діалогу, полегшує пошуки порозуміння й зняття бар'єру несприйняття іншого світосприйняття, допомагаючи зробити правильний світоглядний вибір, оснований на глибокому порівнянні світоглядів, а не керуючись однобічною пропагандою, котра робить особу своїм заручником, обмежуючи її доступ до різноманітної інформації.

Андрій Гренишен,

кандидат історичних наук,

член громадської організації «Україна трансформується»,

м. Київ

Роль і місце тижня духовності в освітньому процесі

Сучасна методична література подає багато традиційних та інноваційних форм і методів навчання і виховання. Кожен учитель, ураховуючи особливості учнів (вікові, пізнавальні, інтелектуальні, творчі) має підібрати саме ті, які ефективно можна застосовувати в тому чи іншому класі, шкільному учнівському колективі, не забуваючи про особистісно зорієнтований підхід до учнів.

Дуже важливим є проведення предметних тижнів, де можна поєднати різноманітні форми й методи роботи. Оскільки курс «Основи християнської етики» чи не єдиний, який безпосередньо звернутий до душі дитини, до її внутрішнього світу, але має широкий спектр міжпредметних зв'язків, які дуже важливо використовувати, то тиждень духовності (або духовно-соціальний проект) стає невід'ємною частиною освітнього процесу.

Під час підготовки та проведення тижня духовності:

- до роботи залучено велику кількість учнів, адміністрацію школи, учителів основ християнської етики, а також учителів, які викладають інші навчальні дисципліни, класних керівників, психолога, бібліотекаря;
 - опрацьовано різноманітну літературу;
 - розвиваються творчі здібності та пізнавальні інтереси школярів;
 - формуються доброзичливі стосунки в колективі, почуття взаємодопомоги та відповідальності.
- Варто пам'ятати: якщо тиждень духовності проведено на відповідному рівні, то він залишить свій слід у серцях і душах педагогів та школярів.
- У будь-якій виховній справі виділяють наступні етапи:
- 1) визначення мети й завдань (аналіз ситуації, формування домінантного й допоміжних виховних завдань);
 - 2) планування;
 - 3) організація й підготовка;
 - 4) безпосередня організація справи;
 - 5) аналіз досягнутих результатів.

Ці етапи визначають і основні дії під час організації та проведення тижня духовності.

Тому для досягнення бажаних результатів, підготовку до проведення тижня потрібно розпочинати заздалегідь, видавши відповідні накази, створивши творчу групу, розподіливши обов'язки між відповідними педагогічними працівниками, учнівським самоврядуванням і школярами. Завчасно потрібно затвердити план проведення тижня духовності та готувати виховні заходи, які потребують тривалої підготовки.

За один-два тижні, або навіть і раніше, до початку проведення тижня духовності можна провести анкетування учнів старших класів щодо виявлення цінностей їхнього

Ганна Самолюк,

учитель-методист основ християнської етики,

заступник директора з навчально-виховної роботи

Заводської ЗОШ І–ІІІ ст. Чортківського р-ну

Тернопільської обл.

життя. Врахувавши результати анкетування, варто підібрати ті виховні заходи, які допомогли б дітям правильно визначити пріоритети в повсякденному житті, змінитися, стати кращими, щоби зріс рівень духовності кожного учасника.

Після закінчення тижня духовності також бажано провести анкетування, щоб побачити, якого результату досягнуто, якими стали діти, що їм найбільше сподобалось, що зачепило за живе.

Важливо, щоб під час проведення тижня духовності, лише переступивши поріг школи, можна було зрозуміти, що відбувається в її стінах. Тому потрібно прикрасити коридори висловами святих, цитатами з Біблії чи іншої духовної літератури, які б примусили зупинитися, прочитати й задуматися про вічне, про сенс життя, про стосунки з Богом. Це сприятиме доброзичливій морально-духовній атмосфері, культурі поведінки (це важливо, звичайно, постійно, а не лише під час проведення тижня духовності).

Після закінчення тижня потрібно підбити підсумки, нагородити переможців конкурсів, вікторин, відзначити найактивніших учасників, видати відповідний наказ.

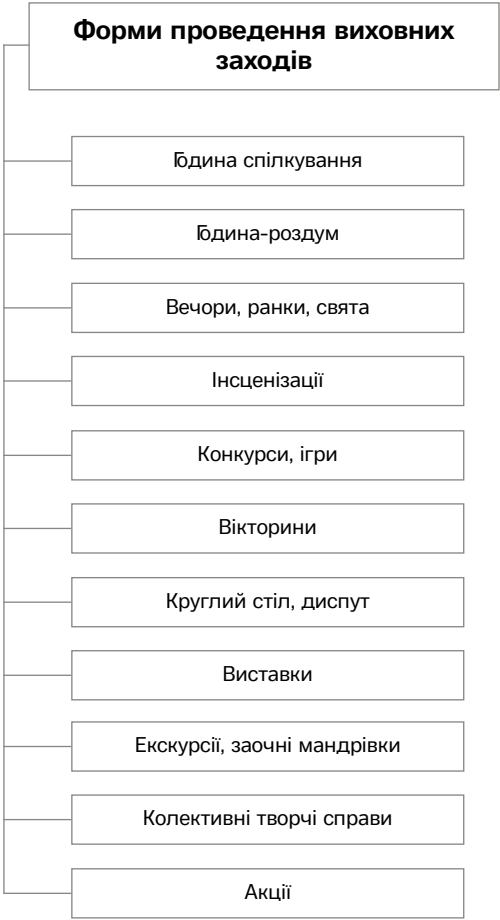
Не варто захоплюватися проведенням великої кількості виховних заходів. Важливо, щоб вони:

- мали позитивний вплив на душу дитини;
- дали відповіді на запитання, які хвилюють юне покоління;

- допомогли зрозуміти, що є щось важливіше, цінніше в житті, ніж смартфон чи комп’ютер, що лише з Богом люди можуть бути такими, якими їх задумав Творець;
- показали, що всі проблеми сучасного суспільства виникають через те, що люди забувають про Бога, не пускають Його до свого серця, до своєї домівки, до свого робочого кабінету;
- переконали, що важливо не лише говорити, але й слухати Бога, а це можливо лише в тиші, а не в гаморі та буденній суеті, тому потрібно знайти час для спілкування з Господом, щоб у кожному серці жили віра, надія і любов.

Тиждень духовності сприяє:

- зацікавленості до вивчення основ християнської етики та інших навчальних дисциплін;
- формуванню морально-етичних норм поведінки;
- створенню в школі сприятливої духовно-моральної атмосфери;
- удосконаленню професійної та методичної майстерності педагогічних працівників;
- розвитку творчих здібностей школярів, розкриттю їхніх талантів;
- формуванню життєвих компетентностей школярів;
- активізації роботи з батьками;
- розвитку прагнення до духовного зростання, вдосконалення й святості, бажання наслідувати Христа в повсякденному житті, жити за законами любові, тобто змінитися самим і допомогти змінитися іншим (зростає рівень духовності особистості).

Чистота думок і вчинків

Духовно-соціальний проект для учнів 1–7 класів

Мета:

- навчити застосовувати біблійно-духовні знання в житті;
- розвивати розуміння необхідності культури почуттів, родинно-сімейних цінностей;
- формувати бажання підтримувати позитивний настрій, доброту, милосердя, співчуття та почуття емпатії.

Розвиток ключових компетентностей Нової Української Школи

1. Спілкування державною (і рідною в разі відмінності) мовами.
2. Уміння вчитися впродовж життя.
3. Ініціативність і підприємливість.
4. Соціальна та громадянська компетентності.
5. Обізнаність та самовираження у сфері культури.
6. Екологічна грамотність і здорове життя.

Упродовж тижня учні працюють індивідуально, у парах та колективно. Це сприяє згуртуванню учнівського колективу,

Руслана Ковальчук,
учитель християнської етики
Клеванської спеціальної ЗОІШ-
інтернату №1 та Рівненської
української гімназії

вмінню знаходити спільні рішення, уникати суперечностей (за допомогою прохання, бесіди), здатність критично мислити, розвивати гнучкість у стосунках, робити свідомий вибір.

Роздрукувати вірші з Біблії та прикріпити їх на стінах шкільного коридору

(Пс. 17:31; 50:9; 118:11, 50, 103, 105; Іс. 55:11; Мр. 4:14; Ів. 1:1, 14, 17:17; Рим. 10:17; Еф. 6:17; Кол. 3:16; 2 Тим. 3:16-7; 1 Петр. 1:29).

На перервах по шкільному радіо звучить духовна музика. Упродовж тижня діє виставка репродукцій картин відомих художників «Життя Ісуса Христа» та книжково-ілюстративна виставка «Біблія — невичерпне джерело мудрості».

День 1 (понеділок) — День Біблії

Слово Христове нехай пробуває в вас рясно,
у всякій премудрості...
Кол. 3:16а

I. **Відкриття тижня духовності** розпочинається зі загальношкільної лінійки, на якій звучить духовний гімн «Боже великий, єдиний» (муз. М. Лисенка, сл. О. Кониського) або пісня «Моя молитва нехай лине».

Оголошуються заходи, що будуть відбуватися впродовж тижня.

II. **Загальна гра-квест** для молодших школярів «Радісна звістка»

Кожна команда отримує маршрутний лист. Учитель повідомляє про те, що за правильне виконання завдань на кожному пункті учні дістають пропуск до наступної станції. Після виконання всіх завдань учасники гри збираються в актовій залі для підбиття підсумку.

Опис інтелектуальної гри-квесту «Радісна звістка»

1. **Дешифрувальник.** Віднайди зашифровані слова та склади з них речення (Біблія — Лист Бога людині).

А	Л	Ю	Д	И	Е	И
О	А	П	М	Н	І	Є
Б	І	Б	Л	І	Я	М
Я	Л	С	И	И	А	Т
Б	О	Г	У	Б	С	І
К	И	А	Ь	Ю	Й	Т

2. **Аплікатор.** Зроби аплікацію пальмової гілки (учитель заздалегідь готує матеріал для аплікації).
3. **Декламатор.** Декламування духовної поезії або ключових віршів із Біблії, які учні вивчають на уроках християнської етики.
4. **Архітектор.** Учні складають пазли відповідної тематики.
5. **Гладіатор.** Спортивні естафети.
6. **Шукач скарбів.** У трьох банках насипана відповідна суміш (наприклад, тирса, крупи, пісок), в одній із них міститься перлинка, яку потрібно знайти. Знайшовши перлинку, учні віддають свій маршрутний лист взамін на читання вірша з Біблії «Для моєї ноги Твоє слово — світильник, то світло для стежки моєї» (Пс. 118:105).

III. **Підбиття підсумків** першого дня тижня духовності та нагородження команд переможців гри-квесту «Радісна звістка». Учитель розповідає про актуальність Біблії в нашому житті.

День 2 (вівторок) — День добрих справ

Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки.
Мт. 7:12

I. **Загальний збір** учнів 5–7 класів в актовій залі. Привітання, прославлення Бога, розповідь про Божу доброту.

II. **Гра «Таємний друг».** Кожен учасник гри має зробити приємний подарунок таємному другові, якого отримує під час жеребкування. Напередодні учитель пише списки учнів по класах на окремих смужках паперу, перемішує їх і складає

в скриньку. Кожен клас має скриньку відповідного кольору (жовтий, зелений, синій). Ця гра триває два дні, для того щоб діти могли власноруч виготовити подарунки.

III. **Складання лози добрих справ.** Учитель робить букет із вербової лози, на якій прикріплює завдання, які учні повинні зробити впродовж дня (наприклад, підтримати того, хто сумує, поділитися своїм обідом із тим, у кого немає, допомогти чергувати в їдальні, класі). На завершення дня всі збираються в актовій залі, розповідаючи про те, які добрі справи вдалося зробити, та разом прикрашають листочками вербові гілочки).

IV. У актовій залі збираються учні 1–7 класів для **оголошення конкурсу** стінгазети, колажу, а також класи дістають завдання разом із батьками підготувати та оформити родинну біблійну композицію на тему «Дорога, встелена любов'ю».

День 3 (середа) — День взаємної підтримки

Улюблені, любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога!
1 Ів. 4:7

I. **Загальний збір** в актовій залі. Оголошення теми дня, заходів, які будуть проводити впродовж дня.

II. **Інтелектуальна гра «Брейн-ринг»** для учнів 4–7 класів (змагаються учні 4–5 класів «Боже Слово — світло для стежки моєї» та 6–7 класів «Ісус Христос — ідеал для наслідування»)

1. Мичак М. Тести до теми «Ісус Христос — ідеал для наслідування» (7 кл.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://slovovchitelyu.org/author/mychak/testy-z-christiyanskoyi-etyky7kl/>.
2. Самолюк Г. Контрольні роботи й тести до теми «Світ Біблії» (5 кл.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://slovovchitelyu.org/rubrik/metodika/testy-svit-bibliji5kl/>.

III. **Підбиття підсумків** дня та нагородження переможців інтелектуальної гри.

День 4 (четвер) — День роздумів

Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене.
Ів. 14:6

I. **Загальний збір** в актовій залі. Оголошення теми дня, заходів, які будуть проводити впродовж дня.

II. **Проведення позакласного заходу «Подорож на Голгофу»** («Слово вчителю» №1/2010)

III. **Лекція священника** «Християнство в релігійному просторі світу» для учнів 8–11 (12) класів.

IV. **Підбиття підсумків** дня.

День 5 (п'ятниця) — День відкритих сердець

Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі віднови.
Пс. 50:12

I. **Загальний збір** в актовій залі для проведення завершального концерту за участю педагогів, батьків та учнів школи на тему «Відчини своє серце Любові».

II. **Підбиття підсумків** конкурсу стінгазети, колажу. Представлення родинних біблійних композицій.

III. **Нагородження** активних учасників тижня духовності.

IV. **Загальне фото** на пам'ять.

Біблійні секрети виховання

Батьківський лекторій

З народженням дитини в батьків з’являється безліч турбот і хвилювань, пов’язаних із її вихованням. Виникає багато запитань: чому син чи донька не слухаються; чому двоє дітей, яких виховують в одній сім’ї, такі різні; коли і як потрібно починати виховання; як впливати на дитину; чи допустимі покарання; як правильно виховувати, щоб виростити людину із щирим серцем, різнобічними інтересами, активну та мудру, духовно багату особистість?

Якою виросте ваша дитина? Це залежить від вас, батьки: перші уроки моральності дитина здобуває в сім’ї.

Тема 1. Як зберегти радість батьківства

Мета. З’ясувати, чому батьківство — це завжди радість і як цю радість пронести через усе життя; чи важливі послух та дисципліна у вихованні дитини; що означає довірити своїх дітей Господу; як любити дітей так, щоб це їм не зашкодило в майбутньому; що означає дозволити дитині бути радісною.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний момент

II. Слово вчителя

Біблія подає народження дітей як благословення для їхніх батьків. *«Спадок Господній — діти; плід лона — нагорода»* (Пс. 127:3).

Іноді батьківство видається надто складним завданням. Діти потребують опіки, уваги, дисципліни, і ніхто з нас не є ідеально підготовленим до цього завдання. Ми бажаємо, щоб діти були для нас тільки втіхою і задоволенням.

На жаль, для багатьох батьків проблеми з дітьми не є короточасним явищем. Багато хто вважає, що народження та виховання дітей є тягарем, бо діти тільки створюють проблеми в житті дорослих. Якщо ми приймаємо таку позицію, то знижуємо свої очікування від дітей і годимося на нижчу від норм поведінку, замість того щоб шукати способу вирішити проблему. В такі моменти ми перестаємо вірити Богові, який називає дітей благословенням.

Якщо Бог дав нам дітей як дарунок, то Він приготував усе, що потрібно, аби й для нас вони були радістю. Коли ми обираємо Божий погляд, то підвищуємо свої мірки й знаходимо різні способи вирішення проблем щодо виховання дітей за Божими настановами.

Іван Золотоустий говорив: «Усе повинно бути другорядним порівняно з опікою про дітей і з тим, щоби виховувати їх у послуху й мудрості Господній».

Ніна Жаровська,
учитель основ християнської
етики НВК «ЗОШ І–ІІІ ст. —
правовий ліцей №2» м. Тернопіль

Література

- Біблійні секрети виховання: що Марія з Йосифом (Соломон, Лот, Анна та інші) знали (чи не знали) про виховання дітей / Осборн Рік; пер. з англ. О. Пушак. — Львів: Свічадо, 2015. — 232 с.
- Духовне виховання учнів на засадах народної педагогіки/ навчально-методичний посібник/ Т. Г. Гриців, В. І. Батрин. — Чернівці: Народознавчо-Просвітницький Центр «Факел Марії», 2013. — 276 с.
- Зібрання повчань. Книга 1/Св. Йоан Золотоустий; пер. з рос. І. Жеребецької. — Львів: Місіонер, 2007. — 376 с.
- Морально-аскетичні твори /серія: Джерела Християнського Сходу / Василій Великий. — Львів: Свічадо, 2006. — 378 с.
- Біблія (Огієнко)/Книги Старого Заповіту/Книга Приповістей Соломонових.

Якщо почуваєтеся безсилими в стосунках із дітьми, зупиніться й помоліться. Доручіть своїх дітей Богові, віддайте Йому свій тягар і попросіть у Нього помочі, мудрості й рішення. Навчіться довіряти Господу. Просіть Його повернути відчуття радості й благословення вашому дому й дітям. Дякуйте Йому за дітей щодня, вірячи, що Він вислухає вас і змінить те, що потрібно.

Щоб відновити мир і відчуття благословення в домі, зберіться на сімейну раду. Поясніть, що хочете жити в оселі, де панують мир та любов, що хочете, щоб ваша сім’я була місцем, де всі одне одного підтримують і допомагають. Запитайте дітей, чи бажають того ж, чи мають ідеї, як цього досягти. Цей метод працює. Якщо наступного разу щось «підє не так», спершу зупиніться, помоліться і нагадайте домашнім про вашу розмову. Попросіть працювати разом.

III. Анкетування «Моя сім’я»

Батькам пропонують заповнити від імені своєї дитини анкету, яку діти вже заповнили заздалегідь. Наступний крок — батькам роздають анкети їхніх дітей, і вони мають можливість порівняти відповіді й зрозуміти, наскільки знають власних дітей, їхні потреби й переживання.

Зразок анкети

- Кого ти вважаєш своєю сім’єю?
- Що вас об’єднує?

- Що твої рідні роблять для того, щоб ти став(ла) доброю, милосердною, щирою людиною?
- Чи можна вашу сім’ю назвати християнською? Чому?
- Чи завжди ти слухаєш своїх батьків? Чому?
- З якої причини у твоїй сім’ї найчастіше виникають сварки, непорозуміння?
- Як можна цього уникнути? Запропонуй свої шляхи розв’язання цих ситуацій.
- Чи любиш ти ходити до церкви? Чому?
- Як ти проводиш свій недільний день? Опиши.
- Яку цікаву книгу ти прочитав недавно? Про що вона?
- Які фільми (мультфільми) ти любиш дивитися? Чому саме ці?
- Від чого ти маєш найбільше радості в житті?
- Якою ти бачиш сім’ю своєї мрії? Опиши стосунки між її членами.
- Чого б ти хотів попросити в Бога?

IV. Коментар психолога стосовно загальних потреб та переживань учнів за результатами проведеного анкетування з дітьми.

V. Слово вчителя

Дуже часто за вирішенням різних проблем, через втому від праці ми забуваємо, що незважаючи на рівень вихованості, моральності чи старанності в навчанні наші діти потребують розуміння та підтримки, ніжності та лагідності, нашої любові щодня й постійно.

Св. Василій Великий зазначає: «Лагідність веде до милосердя. Проте суворість характеру нічим не послаблює істинно лагідних, а зміцнює добро, що є в них. Доброта — основа для лагідності, і все це, змішане й поєднане між собою, становить любов — найбільшу з чеснот». Отож, любити дитину — це означає виявляти і ніжність, і лагідність, і доброту, і при цьому не порушувати визначених правил у вашій сім’ї, не допускати всездозволеності.

За будь-яких умов дитина повинна виявляти послух своїм батькам. У Біблії читаємо: *«Слухайтесь ваших наставників і коріться їм, — вони-бо пильнують душ ваших...»* (Євр.13:17). А Василій Великий заохочує наслідувати послух святих, який вони виявляли Богові.

Святий Іван Золотоустий звертається до батьків: «Наставляйте дітей своїх через настанови й повчання Господне з великою старанністю... Якщо спочатку, з раннього віку, поставимо для дітей відповідні межі, то пізніше не матимемо потреби у великих зусиллях; навпаки потім звичка стане для них законом. Не дозволяйте їм робити те, що приємно й водночас шкідливо, не догоджайте їм, бо догоджання найбільше завдає шкоди...» Також Іван Золотоустий у розділі «Про виховання дітей» зі своєї книги «Зібрання повчань» зазначає: «Про майно для дітей ми піклуємося, а про них самих — ні. Спочатку напоум душу сина твого, а надбання він уже потім отримає. Якщо душа в нього недобра, то він не матиме найменшої користі від грошей, і, навпаки, якщо їй дано правильну освіту, то бідність ніскільки не зашкодить йому. Дочок навчайте бути благочестивими, скромними, зневажати гроші й не надто турбуватися про вбрання. Сини знову ж до того повинні бути скромними, щоби якнайшвидше можна було впізнавати їх за їхньою вихованістю і доброчесністю, і щоби вони заслужили велику похвалу і від людей, і від Бога».

— Які ж поради щодо виховання дітей можемо знайти в Біблії?

VI. Складання пазлів з біблійними цитатами (робота в парах або малих групах) з подальшим обговоренням їхнього змісту

Зразки біблійних цитат

1. «Стережи, сину мій, заповідь батька твого, і не відкидай науки матері своєї» (Пр. 6:20).
2. «Страх Господній — початок премудрості, а пізнання святого — це розум, бо мною помножаться дні твої, і додадуть тобі років життя» (Пр. 9:10).
3. «Набування премудрости — це ліпше від золота, набування ж розуму добірніше від срібла!» (Пр. 16:16).
4. «Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже, той знаходить добро» (Пр. 19:8).
5. «Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум» (Пр. 23:23).
6. «Не завидуй злим людям, не бажай бути з ними, бо їхнє серце говорить про зди́рство, а уста їхні мовлять про зло. Дім будеється мудрістю, і розумом ставиться міцно. А через пізнання кімнати наповнюються усіляким маєтком цінним та приємним» (Пр. 24:1–4).
7. «Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі вини» (Пр. 10:12).
8. «Ледача рука до убо́зтва веде, сором собі набуває» (Пр. 10:4).
9. «Син мудрий приймає картання від батька, а насмішник до́кору не слухає» (Пр. 13:1).
10. «Хто погорджує словом Господнім, той шкодить собі, хто ж страх має до заповіді, тому надолужиться» (Пр. 13:13).
11. «Хто стримує різку свою, той ненавидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картання» (Пр. 13:24).

Також можна використати цитати: Пр. 2:6; Пр. 6:20; Пр. 8:11; Пр. 10:1; Пр. 10:4; Пр. 10:19; Пр. 12:1; Пр. 13:1; Пр. 13:10; Пр. 19:25; Пр. 20:15; Пр. 20:20; Пр. 21:2; Пр. 21:13; Пр. 21:23; Пр. 22:1; Пр. 22:6; Пр. 22:15; Пр. 23:14; Пр. 23:1718; Пр. 23:22; Пр. 24:2122; Пр. 27:1; Пр. 27:12; Пр. 31:10.

VII. Слово вчителя

Щоб діти були слухняними, їх треба вчити дисципліни. Маємо бути уважними щодо своїх вимог до дітей. Наша перша батьківська реакція на погану поведінку чи витівку дітей полягає в правильному виборі тону. Потрібно не вибухати гнівом, а дати дитині можливість пояснити свою поведінку.

VIII. Перегляд уривка художнього фільму про Ісуса Христа

Пропоную переглянути уривок «12-річний Ісус у храмі» з першої серії художнього фільму Франко Дзеффіеллі «Ісус із Назарета» (www.youtube.com/watch?v=NApMm9ADQYk)

Бачимо, що Марія, коли знайшла Ісуса у храмі, сподівалася більшого розуміння, але насамперед дала можливість Дитині пояснити Свою поведінку. Необхідно також обґрунтувати й власну позицію.

Якщо втрачає самоконтроль, то спочатку заспокойтеся, подумайте, чи варто карати дитину за поганий учинок, чи, можливо, вона чогось не розуміє, тому достатньо буде лише пояснити.

Якщо каратимете дітей тоді, коли вони потребують пояснення, то можете зашкодити їхньому розвитку: *«Батьки не дратуйте дітей ваших, а то впадуть на ду́сі»* (Кол. 3:21).

Бог очікує від наших дітей послуху, щоб ви могли навчити їх іти вслід за Ним. *«Діти, слухайтеся в Господі батьків ваших»* (Еф. 6:1).

Четверта Заповідь Божа містить дві умови: Бог обіцяє благословити ваших дітей, якщо ви навчаєте їх слухатися Його і якщо вони слухаються вас. Бог закликає дітей слухати нас тому, що ми повинні навчити їх виконувати Божі настанови.

Поради для батьків

- 1. Хваліть дитину за добру поведінку, обійміть і подякуйте їй.
- 2. Не примушуйте дитину щось зробити, а краще попросіть. Прохання виконуються з більшою охотою, ніж накази.
- 3. Якщо виникла конфліктна ситуація, намагайтеся поставити запитання, які допоможуть зрозуміти обом сторонам, чому так сталося.
- 4. Якщо ваша дитина поводить нечемно, то ваше завдання — допомогти їй зрозуміти це й навчити, як слід поводитися чемно.

- 5. Щоб діти були вашою радістю і благословенням, як постановив Господь, ви самі повинні дотримуватися Заповідей Божих. Благословення на «радість і веселість» приходять тоді, коли виховуєте дітей у Божому дусі.
- 6. Пригадуйте дітям, що вони — ваша радість, говоріть, як сильно ви їх любите та якими щасливими ви є саме тому, що вони є у вашому житті. Пам’ятайте: щасливі батьки виховують радісних дітей.

«Праведного батько веселитиметься вельми, і хто мудрого породив, буде ним радіти. Нехай радіють батько твій і мати; нехай веселиться та, що тебе породила» (Пр.23:24–25).

IX. Вправа «Моє сонечко»

Батьки записують на променях сонця, за що вони люблять свою дитину.

X. Підсумок

Перегляд кліпу до пісні «Бережіть своїх дітей» (www.youtube.com/watch?v=-PyaLomft0k)

Люби ближнього, як самого себе

Інтегроване заняття з пріоритетом духовно-морального виховання для дітей старшої групи

Мета: розкрити дітям зміст поняття «любов»: любов до рідних та близьких, любов Бога до людей і до всього живо-го. Уточнити знання про те, хто є «ближнім», зміст заповіді «Люби ближнього як самого себе». Продовжувати вчити дітей ліпити частування з тіста, використовуючи різні прийоми. Розвивати почуття любові до своїх рідних і до ближніх, бажання робити для них приємні вчинки; відчуття форми, пропорції, окомір, дрібну моторику рук, уяву, фантазію, творчість. Виховувати позитивні якості характеру: любов, повагу до своїх рідних і близьких, акуратність у роботі.

Руслана Герасько,
вихователь
ЗДО №33 м. Рівного

Матеріали: демонстраційний (ватман, розділений на дві частини, ілюстрації із зображенням сім’ї, друзів, сусідів), роздавальний (сердечка з моральними ситуаціями, дощечки для ліплення, тісто, стеки, форми для вирізування, продукти для прикрашання виробів).

Технічні засоби: ноутбук із відеопрезентацією «Готуємо з любов’ю», запис релаксаційної музики.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

1. Організаційний момент

Вихователь. Любі діти, сьогодні хочу запросити вас на цікаву розмову. Ви вже піросли, подорослішали, отож, ми поговоримо на дуже дорослу тему — про любов.

2. Інтерактивна гра «Мікрофон»

Діти по колу передають мікрофон «сердечко» й висловлюють свою думку про те, що таке любов (*любов — це дружба, це коли ніхто не свариться, не ображає один одного...*).

3. Основна частина

Дидактична гра «Знайди любов» (із використанням методу ситуативного аналізу).

Діти аналізують зображення ситуацій та розподіляють картки на дві групи: де є прояв любові й де його немає.

Вихователь пропонує розглянути картки із зображенням ситуацій:

— Де тут, на вашу думку, є прояв любові? (*Відповіді дітей.*) Так, це любов, яку ми виявляємо одне до одного певними діями й учинками. А яка ще може бути любов?

Бесіда-діалог

- Діти, Хто створив увесь наш світ — землю і небо, моря, гори, сонце, рослини і тварини? (*Відповіді дітей.*)
- Кому Бог усе це подарував? (*Відповіді дітей.*)
- Так, Бог подарував усе це людині — найвищому Своєму творінню. Він створив людей подібними на Себе, дав нам розум, щоб ми розуміли, як робити добро, дав добре серце, щоб ми любили Бога й людей і хотіли робити добро. Бог дав усім нам однаково безцінний подарунок — життя, та не всі однаково скористалися Божим даром. Хтось віддав своє життя

злагоді, а хтось — ворожнечі, хтось любові, а хтось — ненависті. А чому ж так? Тому що Бог дозволив кожній людині робити свій вибір, як поводитися в тій чи іншій ситуації. Щоб правильно робити свій вибір, маємо звернутись до того, хто нас може навчити цього. Хто ж це? (*Відповіді дітей.*)

Від Бога походить любов, і лише в Нього ми можемо навчитися любові! Свою любов Він виявив, коли Син Бога, Ісус Христос, замість людей, які постійно були неслухняні, злі, жили в ненависті, прийняв покарання на хресті, ставши нашим Спасителем від гріха. (*Ілюстрація Голгофи.*)

Тому одна з Божих заповідей — «Люби ближнього, як самого себе». Хто ж для нас є ближнім?

Дидактична гра «Мої ближні»

Діти підбирають картинки із зображенням людей, яких можна назвати ближніми й виставляють їх навколо ілюстрації Голгофи.

- Так, найпершими ближніми для нас є наша сім’я — мама і тато.
- Також ближніми є наші братики й сестрички, бабусі й дідусі.
- Як ви вважаєте, а в садочку ми всі є ближніми одне для одного?
- Так, ближніми є й наші друзі, які перебувають поряд із нами.
- А наші сусіди? Вони теж є нашими ближніми.

Запитання для роздумів: чи легко любити неприємних людей?

На початку ми побачили, що любов можна виявити в дії. Так, легко любити тих, хто нам приємний. А чи легко любити тих, хто нам не подобається? Розгляньте ці ілюстрації (*вихователь виставляє картинки, де діти сваряться і б’ються*). Як би ви хотіли вчинити з цими людьми? (*Діти висловлюють свої думки.*)

Звернімося до Книги, яка допоможе нам з’ясувати це питання — до Біблії:

«Отож, як твій ворог голодний — нагодуй його, як він прагне — напій його. Не будь переможений злом, але перемагай зло добром» (Рим. 12:20–21).

А що ви про це скажете? Як зло можна перемогти добром? Хто нам допомагає перемагати зло?

Найбільше зло людей було переможено Ісусом Христом на Голгофському хресті.

Вихователь повторно звертає увагу дітей на ілюстрацію Голгофи: Ісус Христос на хресті. Дати дітям осмислити цю подію.

Але Він воскрес, і тому ми сьогодні з вами можемо робити добро, якщо віримо в Ісуса і в те, що Він перемагає зло.

Мотивація до практичної діяльності

— Ви в це вірите? Тож попрактикуємося у звичних для вас речах. Що саме ми робитимемо? Те, що ваші мами роблять щодня, навіть коли бувають утомлені чи засмучені? (*Показати картинку із зображенням мами, яка пече печиво*). Так, мами готують їсти. І ми сьогодні будемо вправлятися в приготуванні смаколиків, якими зможемо поділитися з іншими.

У мене є спеціальний матеріал, з якого ми можемо виготовити пригощання. (*Презентація тіста.*) Що ми можемо з нього зробити?

Перегляд відеопрезентації «Готуємо з любов’ю», під час якої йде пояснення послідовності виконання практичного завдання.

Але для того щоб почати працювати, нам потрібно на-лаштуватися.

Фізкультхвилинка — пальчикова гімнастика (*у колі показ рухів згідно з текстом*)

- ⇒ Любов проростає, як квітка (*присісти, руки перед собою, складені в чашу*)
- ⇒ Вона гарно розквітає (*встали, руки складені у чашу, пальці-пелюстки розпускаються попарно*).
- ⇒ Любов летить, як пташка (*імітація польоту*).
- ⇒ Любов об’єднує (*з’єднати руки у міцне коло*).
- ⇒ Любов з нами завжди (*показ сердечка*).

Вихователь. Сідаємо на свої місця. Ми переглянули відеопрезентацію, яка підказала нам послідовність виконання роботи з тістом. Нагадайте мені, з чого потрібно починати?

- 1. Спочатку ми тісто скачаємо. Покажіть як? (*Імітація скачування.*)
- 2. Потім нам потрібно його перетворити на млинець — ми його розкачуємо за допомогою скалки.
- 3. Як далі зробити форму? (*Готовою формочкою або за допомогою шаблону.*)
- 4. Як ми можемо прикрасити виріб? (*За допомогою кориці, цукру, горішків тощо.*)

Щоб приготуватися до роботи, нам потрібно надягнути спеціальний одяг (фартухи та шапочки) та добре помити руки, щоб із чистими руками починати працювати.

Практична діяльність дітей із тістом — ліпимо печиво

Щоб наш подарунок був готовий, ми повинні його ви-класти на деко та спекти.

Підсумок

Отже, діти, ми говорили про любов, яка здатна перемогти зло. У Кого ми побачили цей приклад любові? (*В Ісуса Христа.*) І сьогодні ми спробували навчитися виявляти любов не тільки до тих, хто нам приємний, адже ми будемо ділитися печивом, у приготування якого вклали частинку своєї любові, не тільки з тим, із ким дружимо, а і з тими, із ким сваримося, щоб наша любов і наша доброта перемагали зло.

Скарби в глиняних посудинах

Родинне свято, 3 клас

У супроводі музики вчитель читає вірш Т. Небесної.

Жменьку вологої глини візьмемо
І на гончарний круг покладемо.
Крутиться круг і плавно, й проворно,
Глина в руках набирає вже форми.
Стеку беремо — і диво-орнамент
Творимо власними ми руками.
Пензликом всі розфарбовуємо квіти,
Які ж ми художники талановиті!
Виріб тепер випікаємо в печі —
Від жару міцнішають глиняні речі.
З печі виймаємо посуд готовий...
Глину берем й починаємо знову.

Учитель. Глиняний посуд вважають дуже крихким, і саме такою є людина, її життя. Адже людина, за визначенням, духовна істота. «І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка і жінку створив їх!» (Бут. 1:27).

Він знає сидіння наше, вставання, думку нашу розуміє здалека. Він вимірює дорогу нашу і всі шляхи знає. Ним усі волосини на нашій голові полічені. І ще коли формував в утробі матері, Він знав нас. Ми не були помилкою. Ми дивно утворені.

Кожен із нас є носієм скарбу, хоча й міститься цей скарб у глиняному глечикі — нашому тілі.

Чи гончар уважається рівним до глини?

Чи зроблене скаже до майстра: «Він мене не так зробив?» (Іс. 29:16).

Учень. Не забувай ніколи ти,
Чому на світі цім з'явився.
Була це примха не твоя,
Ти з волі Божої родився!

Подякуй ти Йому за все:
За все, що прагнеш, відчуваєш,
За все, що в тебе сьогодні,
Це ти від Нього тільки маєш.

Він дав тобі всі почуття,
Палку любов, пориви страсні,
І у страшні часи нещасні
Завжди знайдеш Його чуття.

Він волю дав тобі, і ти
Робити можеш все, що заманеться.
Але подумай і про те,
Що дати відповідь прийдеться.

Люби Його, як Він тебе,
І Він усе тобі пробачить.
Не забувай ніколи ти,
Що дії всі твої Він бачить!

Музична композиція з дзвіночками.

Учитель. Немає на світі двох однакових людей. Кожна людина — унікальна й неповторна. Навіть близнюки, зовні подібні, як дві краплини води, різняться між собою своїм характером, бажаннями, поглядами на життя.

Алла Лашук,
вчитель початкових
класів Рівненської
ЗОШ І–ІІІ ст. №20

Люди відрізняються фізичними даними, інтелектуальним розвитком, здібностями, характером, смаком, уподобаннями, темпераментом. У них різне ставлення до перемог і поразок, до знайомих, рідних, друзів.

Гарна людина, справжня людина — то сонечко, яке зігріває все довкола своїми лагідними промінцями, своїм гарячим серденьком.

Учень. Усі ми різні й неповторні.

Ти спокійний, я — моторний.

Та і зовні ми не схожі,

Хоч обидва гарні й гожі.

В тебе носичок кругленький,

Мій — кирпатий і гостренький.

В тебе вуха, й в мене вуха,

Не щоб мух ганять — щоб слухать!

Та й вони різняться трішки.

Різні ротики й усмішки,

Різні очі і волосся,

Так вже в світі повелося:

Кожна на землі людина —

Унікальна і єдина!

Діти виконують танок.

Учитель. Творення людини — найвище напруження всіх людських сил. Це і життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво.

Діти — це щастя, створене батьківською працею.

Міні-сценка

На сцену виходять батько, мати, донька і син.

Тато. Донечко маленька, гарні оченята.

Донька. Я твоя красуня, я надія тата.

Тато. Як я жив без тебе, я не уявляю,

Голос твій дзвіночком цілий день лунає.

Мама. Милий мій синочку, вмілі рученята.

Син. Дорогий для мами, дорогий для тата.

Мама. Я тебе до серця міцно пригортаю,

Ніжно поцілую і добра бажаю.

Батьки. Станете дорослі — з дому вирушайте, тільки татка й маму ви не забувайте.

Пісня «Тато і мама»

Учні. Природи невід'ємною частиною

Є поза всяким сумнівом людина.

І притаманні їй живого всі ознаки:

Потреба в живленні, у диханні, а також

У тому, щоб рости і розвиватись,

Потомство після себе залишати.

Тут на тварин і схожі ми, й не схожі.

Без виховання вирости не може

Людина справжня з людського дитяти —
Її потрібно вчити й розвивати,
Людина ж бо — це не просте створіння,
Що має розум, совість і сумління.

А ще потрібне дуже виховання
Для задоволення потреби в спілкуванні,
Адже і чемним, і тактовним треба бути,
Щоб спілкування дарувало радість людям,
Самотнім щоб не жити в цьому світі,
Щоб разом розвиватися й творити.

Пісня «Долоньки»

Учні. А сонечко так гарно сяє,

Так мило жити на землі!

Як літній дощик накрапає,

Теж раді діточки малі.

Бо це життя! Воно чарівне!

В нім казка й мрія голуба.

Життя чудове, світле, дивне,

У нім є радість і журба.

Лиш раз життя Богом дається,

Тому життя своє люби!

Не все ти вмієш, що здається.

Чого не можеш — не роби.

За правилами треба жити —

Бо ми живемо між людьми.

Все треба правильно робити,

Щоб бути гарними дітьми.

Діти виконують танок «Кап-кап»

Учитель. «Не хлібом єдиним людина живе». У цьому біблійному вислові глибока думка: у людини багате й багатогранне духовне життя. Відтоді, як дитина починає усвідомлювати себе як живу, розумну й обдаровану особистість, вона спілкується з іншими людьми, вступає з ними у світ щастя та горя, радості та прикросців. Торкаючись глибокого особистого світу, ми маємо справу з тонкими, ніжними, крихкими скарбами у глиняних посудинах — це наші душі.

Народна мудрість говорить:

⇒ Не роби зла ні людям, ні природі.

⇒ До людей з добром, то й від людей з добром.

⇒ Роби так, щоб батьку й матері не було соромно від людей.

⇒ Хто чисте сумління має, той спокійно спати лягає.

⇒ У чужому домі будь привітливий, а не примітливий.

⇒ Шануй сам себе, шануватимуть і люди тебе.

⇒ Посієш учинок, виросте звичка.

⇒ Зароблена копійка краща краденої гривні.

⇒ Щоб досягти великого, слід починати з малого.

⇒ Усе добре пам'ятай, а зла уникай.

⇒ Світ не без добрих людей.

Діти виконують танок.

Учні. Людина починається з добра,
Із ласки і великої любові,
Із батьківської хати і двора,
З поваги, що звучить у кожному слові.

Людина починається з добра,
Із світла, що серця переповняє,
Ця істина, як світ, така стара,
А й досі на добро нас надихає.

Людина починається з добра,
З уміння співчувати, захистити —
Це зрозуміти всім давно пора,
Бо ми прийшли у світ добро творити.

Пісня «Ми вам бажаємо добра»

Учні. Спішім скоріш добро зробити,
Щоб в світі стало краще жити,
Щоб усі люди посміхались,
А друзі часто зустрічались.

Спішім подати руку тому,
Хто потребує допомоги,
Щоби від наших добрих діл,
Ставало легше жити їм,

Дитину-сироту потішмо,
Самотніх й хворих не залишмо,
Щоб в їх серцях ожила знов
Надія, Віра і Любов.

Пісня «Родина»

Учні. Для щастя часом небагато треба:
Лиш промінь сонця й чисте мирне небо,
Лиш добре слово й усмішка дитини,
Плече надійне рідної людини,
Шматочок хліба і води відерце.
І чистий погляд і відкрите серце.

Немає щастя в грошах і в вині.
І не знайдемо ми його самі.
В житті багато треба нам зробити,
Але найбільше щастя —
З Богом жити.

Знайди свою планету Щастя,
Та не для себе, а для всіх,
Нехай планету цю зігріє
Веселкою дитячий сміх!
Нехай ніхто не знає горя
І втрат жорстокої війни,
І сліз, батьківських сліз від болю,
Докорів власної вини.

Ти подаруй планету Щастя
Тому, хто вірить в чудеса,
Тому, хто серцем відчуває,
Що справжнім є лише краса.
Краса у людях і в природі...
Щоб не залишитись в імлі —
Нехай для всіх відчинить двері
Маленьке щастя на землі!

Пісня «Батьки» («Два крила» — діти в руках тримають різнокольорові паперові птахи).

Учитель. Ми — скарби в глиняних посудинах, і скарбом є наша душа, яка є надзвичайно цінна для Бога. Він її Творець, її Гончар, і бажає, щоб ця душа жила вічно. Заради цього скарбу Він послав у цей світ ще один Скарб у глиняній посудині. Це Його Син Ісус, і дозволив цьому глечикі розбитися, щоб через Нього жили ми й мали надію бути не просто глечиками, а дорогоцінними золотими чашами, які зберігатимуться вічно в домі нашого Гончара. Та це можливо лише тоді, коли Христос стане нашим скарбом.

Відео «Падаючі тарілки»
(www.youtube.com/watch?v=Ffr7uM0uGsw)

Повага до людей

Урок для 6 класу

Мета: допомогти учням усвідомити значущість кожної людини як особистості, її важливість для Господа і для нас; розвивати навички роботи з Христовою притчею; виховувати вміння турбуватися про менших та слабших.

Ключовий вірш: «Випереджайте один одного пошаною» (Рим. 12:10).

Біблійна основа: Мт. 18:11–14; Лк. 15:1–7.

Навчальне забезпечення:

- 1. Святе Письмо.
- 2. Презентація.
- 3. Наочні посібники, роздавальний матеріал у конвертах для роботи в групах.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Вступна частина

Привітання і молитва

II. Мотивація навчальної діяльності

1. Визначення теми і мети уроку

На попередніх уроках ми дізнавалися про роль терпіння у нашому житті, важливість смирення й працелюбності, небезпеку гордовитості. Тема сьогоднішнього уроку — «Повага до людей» (*записати в зошити*). Апостол Павло в Посланні до римлян наголошує: «Випереджайте один одного пошаною» (Рим. 12:10).

2. Мотивація навчальної діяльності

На сьогоднішньому уроці спробуємо з'ясувати, чому повага настільки важлива в нашому житті, яке значення ми вкладаємо у вислів «поважати інших», кому і як ми можемо виявити повагу.

III. Засвоєння нових знань, формування основних умінь і навичок

1. З'ясування значення поняття «повага»

Ми часто чуємо й самі промовляємо: «май повагу», «має бути повага», «поважати думку інших». Яке ж значення ми вкладаємо в слово «повага»? Доберімо синоніми.

Повага — пошана, визнання, пошанівок, шаноба, благоговіння, респект.

Антоніми: зневага, презирство.

— На чому ґрунтується повага, чому вона виникає? Що є основою нашої поваги, наприклад, до видатних людей, героїв?

Ми визнаємо їхні досягнення, їхні чесноти, їхні таланти, інколи визнаємо їхню вищість.

Повага — почуття щирої прихильності, шанобливого ставлення, що ґрунтується на визнанні чеснот, досягнень, гідності людини.

2. Завдання в групах

«Кому і як ми повинні виявляти повагу»

Користуючись зображеннями-підказками презентації, спробуйте визначити, кому і якими вчинками ми повинні виявляти повагу. (*Див. таблицю*).

Після оголошення висновків I групи:

— Апостол Павло говорить: «Випереджайте один одного пошаною». I група підтверджує настанову поважати всіх людей, із якими ми зустрічаємося в житті, іншими цитатами. Але Ісус і апостоли часто виділяють певні категорії людей

Ольга Приведа,
учитель основ
християнської етики
Тернопільської
Української гімназії
ім. І. Франка

і явищ, які заслуговують беззаперечної пошани через свій особливий статус чи вразливість. З'ясуємо, до кого ми беззастережно маємо виявляти повагу і як саме.

— Отже, особливу повагу ми виявляємо до Бога, батьків, старших людей, сиріт і вдів, до своєї країни, природи.

3. Виконання вправи «Відкриваємо серця повагою»

Учитель демонструє зображення серця із замком посередині.

Запитання для «мозкового штурму»:

— Який ключ зможе відімкнути цей замок?

Діти зачитують цитату з дошки.

Повага — це ключ, здатний відчинити серце іншої людини.

— Запишіть на ключах із ваших конвертів із завданнями ті вчинки, які засвідчують повагу — ви щойно їх називали.

Ключі до замка — толерантне ставлення, ввічливе спілкування, допомога й розуміння, слухняність, вдячність, співчуття, уважність. Сподіваюся, коли ми будемо так ставитися до ближніх, то пануватиме взаєморозуміння і мир.

Але цей замок «із секретом».

Учитель повертає зображення внутрішнім боком: на тлі серця репродукція «Ісус стукає в двері». Звучить аудіозапис: «Ось Я стою під дверима і стукаю...» (Об. 3:20).

— У які двері стукає Ісус? (*Відповіді учнів.*)

— Отже, відчиняючи серця людей повагою, ми тим самим (*нехай завершать діти*)... відчиняємо наше серце для Бога.

4. Робота над притчею

— Не лише ми виявляємо повагу до Господа. Притча про загублену вівцю (Мт. 18:11–14) розповідає, що кожен із нас важливий і дорогий для Господа.

Зачитати або прослухати аудіозапис тексту притчі, узятий із аудіо-Біблії.

5. Бесіда за текстом притчі

(з елементами мозкового штурму)

— Про кого розповідається в притчі?

— Що сталося з однією вівцею?

— Як саме пастух рятує вівцю?

— Які почуття були в пастуха, коли він знайшов овечку?

— Чому пастух залишив 99 овець?

6. Пояснення символіки притчі

Спробуємо розшифрувати символи притчі. Записуємо їх у ліву колонку, а праворуч — пояснення:

Пастир Добрий —

Отара овець —

Загублена вівця —

99 овець —

У притчі про загублену вівцю розповідається... (*Ми всі важливі для Господа; і коли ми відходимо від Нього, грішимо, Господь докладає зусиль, щоб повернути нас у Свою присутність. Ми перебуваємо під Його охороною.*)

Зачитати Ів. 10:11: «Я — Пастир Добрий. Пастир добрий кладе життя власне за вівці».

— Ісус не випадково вибирає для ілюстрації нашої важливості для Господа образи вівці й пастуха. Як загублена овечка безпорадна й налякана, а пастух її рятує і повертає, так і людина, що відійшла від Бога, почала грішити, не здатна сама навернутися, неморальне життя міцно тримає її, вона пригнічена й відчуває себе безсилою щось змінити. Господь Сам іде шукати таку людину, повертає її, тішиться нею. Ісус помер на хресті за нас, Добрий Пастир ризикує життям, рятуючи вівці.

6. Прослуховування пісні «Я візьму тебе на руки»

https://www.youtube.com/watch?v=GO1LGThwS_k

IV. Закріплення навчальних досягнень

1. Вправа «Незакінчені речення»

— Повага — це вияв...

— Ми маємо виявляти повагу до...

— Повагу ми можемо виявляти такими вчинками...

— Ісуса ми називаємо...

— Господь шукає...

— Ми повинні випереджати один одного..., а це означає...

I група	II група
Випишіть цитату з Нового Завіту — Тит. 3:2. Кого Ёсподь закликає поважати? Назвіть 2–3 вчинки, які засвідчать нашу повагу.	Випишіть цитату з Нового Завіту — 1Петр. 2:17. Кого Ёсподь закликає поважати? Назвіть 2–3 вчинки, які засвідчать нашу повагу.
III група	IV група
Які вчинки засвідчують нашу повагу до Ёспода? (2–3 назвати)	Які вчинки засвідчують нашу повагу до батьків? (2–3 назвати)
V група	VI група
Які вчинки засвідчують нашу повагу до старших людей? (2–3 назвати)	Які вчинки засвідчують нашу повагу до себе? (2–3 назвати)
VII група	VIII група
Які вчинки засвідчують нашу повагу до своєї країни? (2–3 назвати)	Які вчинки засвідчують нашу повагу до вдів і сиріт? (2–3 назвати)

2. Вправа «Скласти рецепт поваги. Зачитати свої рецепти»

Рецепт поваги			
Рекомендовані процедури			
смак	запах	копір	звук

V. Узагальнення і систематизація вивченого

1. Зачитати цитати із дошки

⇒ «Ми так хочемо заслужити повагу, що часом і справді стаємо гідні її» (*Вовенарг*).

⇒ «Ми буваємо щасливі тільки відчуваючи, що нас поважають» (*Паскаль*).

⇒ «Поважати людей — це бути порядним в усіх своїх вчинках і діях».

2 Зачитати притчу «Сліди на піску» Бруно Ферреро

Одного разу наснився чоловікові сон. Йому снилося, неначе він іде піщаним берегом, а поряд із ним — Господь. На небі висічувалися картини з його життя, і після кожної він бачив на піску дві низки слідів: одну від своїх ніг, а іншу — від ніг Господніх.

Коли перед ним промайнула остання картина з життя, він озирнувся назад. І зауважив, що часто вздовж його життєвого шляху тяглася тільки одна доріжка слідів. Він також помітив, що часто так бувало в найважчі й найгірші часи його життя.

Він сильно засмутився й запитав Господа:

— Чи не Ти казав мені: якщо я піду шляхом Твоїм, Ти не покинеш мене. Але я помітив, що в найважчі часи мого життя тільки одна доріжка слідів залишалася на піску. Чому Ти покидав мене, коли був мені найбільше потрібен?

Господь відповів:

— Миле моє дитя! Я люблю тебе й ніколи тебе не покину. Коли в твоєму житті були горе й випробування, лише одна доріжка слідів тяглася по дорозі. Бо в ту пору Я ніс тебе на руках.

«Він гріхи наші Сам возніс тілом Своїм на дерево, щоб ми, звільнившись від гріхів, жили для правди: ранами Його ви зцілилися» (1 Петр. 2:24).

3. Підсумкове слово вчителя

Ми з'ясували, якою важливою є повага в нашому житті і як ми можемо її виявляти. Дізналися, що ми, кожен із нас, важливі для Господа.

4. Малюнок. Намалювати олівцями, що або хто для вас сим-волізує повагу. Із малюнків зробити колаж.

VI. Інструктаж домашнього завдання

- Прочитати із Біблії притчу про загублену вівцю.
- На вибір:
 - у підручнику опрацювати с. 98–110;
 - написати міні-повідомлення «Повагу заслужити важко, а втратити легко»;
 - прочитати оповідання «Чудесний лікар» Купріна;
 - підібрати мотиватори з Біблії до теми «Повага».

VII. Підсумкова частина

- Оцінювання з мотивацією оцінок.
- Молитва.

Презентацію до уроку можна отримати, звернувшись до редакції.

Батько і мати — два крила любові

Виховна година для 8 класу

Мета

- освітня:* розкрити учням Божу любов, якою Він любить нас; на прикладах із Біблії показати батьківську та материнську любов до своїх дітей;
- виховна:* виховувати в учнів почуття поваги до родини, сім’ї; любов та пошану до Бога, батьків і старших людей;
- розвивальна:* розвивати в учнів вміння розуміти власну відповідальність за свою родину.

Наочність: презентація, вислови із Біблії, музичний супровід, вироби з паперу.

Біблійна основа: Вих. 20:12; 1 Сам. 1–2; Мт. 26:39; Лк. 2:51; 15.

Ключовий вірш: «Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі!» (Вих. 20:12).

Література:

- Біблія/пер. І. Огієнка. —Донецьк : ОБФ «Східноєвропейська місія», 2013.
- Хін Карсен. Жінка, дружина і мати у Святому Письмі. — К. : Світло на Сході, 1993.
- Шуль Я. М. Етика на кожен день. — Тернопіль : Астон, 2012.
- Їдини спілкування в 9–11 класах/ Упоряд: Л. Шелестова, Н. Чиренко. — К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Іаліцина, 2006.
- Біблійні загадки та ігри /переклад Чернець А. І. — Мишківичі, 2015.

Олена Гладка,
бібліотекар, учитель
етики, художньої
культури, історії
НВК «Дошкільний
навчальний заклад —
ЗОШ I–III ст. №15»
м. Сміли Черкаської
обл.

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

Дошка прикрашена висловами із Біблії:
«Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває!» (1 Ів. 4:16);
«Сину мій, не забудь ти мого науки і нехай мої заповіді стережуть твоє серце» (Пр. 3:1);
«Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї» (Пр. 22: 6).

Учитель. Дорогі діти! Сьогодні ми поговоримо про джерело Божої любові до нас, про почесну місію батьків і матерів у вихованні своїх дітей, познайомимся з відповідними біблійними історіями.

Учень. У світі немає книги, рівноцінної Біблії, тому що її автор — не людина, а сам Бог. На її сторінках записано все, що Бог хотів сказати людям. Тому вона за правом називається Словом Божим, або Святим Письмом. Бог любить нас, і про це написано в Біблії. Він виявив Свою любов по-справжньому, і вона стала очевидною для всіх.

Учениця. Кожний день над землею сходить сонце — це тому, що Бог любить нас, любить усіх. Він усім дав життя — це теж прояв Його любові. І найбільше, найцінніше, що зробив Господь для всіх нас, — Він віддав Сина Свого Ісуса Христа на страждання і смерть за наші гріхи. Це найвища любов, навіть вища, ніж материнська. Божу любов неможливо описати, але її можна відчути.

Звучить пісня «Бачу Бога кожен день».

Бачу Бога кожен день,
Як відкрию вранці свої очі,
В дивнім небі голубім,
В перевеслі золотім
Як промінь сонця.

Приспів.

Всюди Ти,
Нескінченний Бог-Творець,
Нескінченний Бог-Отець,
Та незмінний у любові.
Ти — Милосердний і Святий,
Будь на небі й на землі
Благословен!
Всюди Ти, Бог Благий (2 р.)
Слава Тобі, навіки слава (2р.)

Бачу Бога кожен день
В райдузі у небі та в дощеві,
В пелюстках троянди у росі,
У птахлах, що восени
Летять у вирій.

Приспів.

Бачу Бога кожен день
На шляху моїм, що йде до Неба.
В серці духом Ти живеш
Ті пісні, що Ти даєш,
Співать для Тебе.

Приспів.

Учень. Свою любов Господь заповів і нам. Він — Творець сім’ї, родини. Слово «родина» (рідня) походять від слова «рід», що означає близький, дорогий. Слово «рідний» пов’язане з родом, тобто з народженням. Родина — це мама, тато, дідусь, бабуся, брати, сестри. Це найдорожчі вам люди, які люблять вас, піклуються про вас, підтримують, жаліють.

Учень. Бог закликає нас шанувати батька та матір. Він настільки високо оцінює важливість пошани батьків, що помістив це в Десять Заповідей (Вих. 20:12) і нагадує далі в Новому Завіті: «Діти, слухайтеся своїх батьків у Господі, бо

це справедливо. Шануй свого батька та матір — така перша заповідь з обітницею, — щоб тобі було добре і щоб ти був довголітній на землі» (Еф. 6:1–3).

Учениця. Божу заповідь шанувати своїх батьків виконував навіть Ісус. Бог Син слухався як Своїх земних батьків (Лк. 2:51), так і Небесного Отця (Мт. 26:39). Наслідуючи приклад Христа, ми маємо ставитися до своїх батьків із такою ж пошаною, як і до нашого Небесного Отця (Євр. 12:9; Мал. 1:6).

Учень. Материнську любов справедливо вважають найвищою на землі, тому що заради блага дітей мати готова на все. Вона народжує, вигодовує своє дитя, обдаровує його добротою, ласкою.

Учитель. Пропонуємо вашій увазі притчу «Янгол».

Показ ролика на мультимедійній установці.

За день до свого народження дитина спитала в Бога:
— Я не знаю, навіщо йду в цей світ. Що я повинна робити?
Бог відповів:
— Я подарую тобі Ангела, який завжди буде поряд з тобою. Він буде охороняти тебе від усіх бід.
— Як і коли я повинна буду повернутися до Тебе?
— Твій Ангел скаже тобі все.
— Як звати мого Ангела?
— Його ім’я не має значення, ти будеш називати його МАМА.

Учитель. Послухайте вірш В. Геращенко «Мамо моя рідна і єдина».

Учень.

Мамо моя рідна і єдина,
Ластівко добра і теплоти,
Я для тебе був і є дитина,
І для мене найдорожча ти.

Доки в грудях буде серце битись,
Втратити тебе я так боюсь.
Я на тебе хочу надивитись,
За здоров’я Богу помолюсь.

Скільки ти зазнала горя й муки
У своєму нелегкім житті!
Я цілую ці дбайливі руки,
Мозолисті, вмілі, золоті.

Бачу Бога

Хай поля-лани зерняться житом
І вруняться колосом без меж,
Скільки я на світі буду жити,
Ти в моєму серці не помреш!

Доки в грудях буде серце битись,
Втратити тебе я так боюсь.
Я на тебе хочу надивитись,
І чомусь ніяк не надивлюсь.

Учениця. Жінка — це образ ніжності, її тендітна статура випромінює красу, грацію і гармонію, а її риси — це тепла любов, розуміння, готовність самопожертви. Жіночість — це постійне приймання, плекання й чуттєвість. Жінка переважно зосереджена на щоденному, на своєму домі, у який вона вносить теплоту й душевність.

Учитель. Саме такими є жінки із Біблії. Вони не мислять свого життя без сім’ї і дітей. Прикладом для нас є Анна (історія про неї записана в Старому Завіті, у 1 Книзі Самуїлової), яка часто ходить на богослужіння. Шлях до Бога для неї відкритий, бо її чоловік Елкана, як господар, у певний час приносить жертви за своїх рідних. Тривалий час у неї не було дітей. Але завдяки ревній молитві до Бога в неї народжується син. Анна дає обітницю, що він служитиме Господу. Коли Самуїл підріс, батьки відвели його в храм до священика Ілія. Очі Анни сповнилися слізьми, коли вона розтискала теплі дитячі рученята й вклала їх у сухі, старечі руки Ілія. Анна рахувала місяці, що лишалися до наступних відвідин міста Шіло, — коли вона зможе знову побачити сина. Лише раз на рік могла Анна бачитись зі своїм сином, і щоразу вона приносила йому гарне нове вбрання. Молитва, віра і самовідданість — це найголовніше в житті Анни. Вона знала, що людина, яка все віддає Богові, набуває від Нього багато більше. Господь подарував їй ще п’ятеро дітей.

Учень. Споконвіку батько в сім’ї був господарем. На нього покладали обов’язки піклуватися про родину, годувати її та захищати. Він також нас виховує, навчає добра, леліє, любить. І як не відплатити йому пошаною, ласкою та допомогою?

Учениця.

Батьку, мій лебедю білий.
Сиві лежать заметілі
Снігом в волоссі твоїм.
Батьку, мій лебедю білий,
Сум не пускай на поріг.
Весни давно відшуміли,
Все тут на серце лягло.
Скроні твої посивіли.
Мов лебедине крило.

Учень. Історії батьків, описані в Біблії, свідчать, що вони були старанними у вихованні та навчанні своїх дітей слідувати за Господом, щоб ті могли духовно розвиватись і мати благополуччя. Батько, який дотримувався приписів Святого Письма, чинив саме так. Основна цінність вищезгаданого тексту полягає в тому, щоб вирощувати своїх дітей у навчанні й настановах Господніх — це є батьківським обов’язком. Наші роздуми приводять до Книги Приповістей 22:6–11, з основною думкою, що міститься у вірші 6: «Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї».

Учениця. Добрим прикладом для нас є Авраам, який служив Господу й наставляв сина на правильний шлях. Священик Захарія виховав сина Івана в смиренні та любові до Бога. Як і пророки, він переконував людей змінити своє життя та підкоритися нормам, які запровадив Небесний Отець. Але не завжди виховання дітей приносило позитивний результат. У Біблії є приклади й непослуху батькам. Варто згадати притчу про блудного сина (Лк. 15).

Інсценізація притчі про блудного сина.

Учитель. А зараз ми проведемо конкурс «Біблійні пари».

Об'єднати учнів у 2 команди. Перша команда називає чоловічі імена сімейних пар, а друга називає жіночі імена.

Адам — Єва; Авраам — Сарра; Ісак — Ревека; Мойсей — Ціппора; Елкана — Анна; Соломон — Суламита; Боаз — Рут; Ахашверош — Естер...

Підбиття підсумків конкурсу.

Учитель. У наступному конкурсі вам потрібно вставити слова у вірші:

Благословенна між жінками
Святая Мати Божих діл,
Ти, повна ласки й благодаті, —
Сказав архангел *(Гавриїл)*.

Холод, стужа, заметілі,
В бідних яслах — Бог на сіні,
Мати сповива, леліє
Як ім'я Її? *(Марія)*.

Святий і повний віри муж
У Бога ласки просить.
Дитя Ісуса опікун,
А звати його *(Йосип)*.

Усі втечуть, лиш ти не побоїшся
Ні тюрм, ні мук, ані кайдан,
Тобі доручу Матір найсвятішу,
Улюблений апостоле *(Іван)*.

Коли дітей цар Ірод убивав,
Та ще й на немовлят вчинив ловитву,
Щоб врятувать рожденного Христа
Марія й Йосип утікали до *(Єгипту)*.

Коли прародичі Адам та Єва
За гріх важкий покинули Едем,
Тоді Господь на виході із раю
Поставив херувима з вогненним *(мечем)*.

Його створив Господь із пороку земного,
А він початок дав усім родам,
Усі народи на землі пішли від нього,
Прабатька, що Господь назвав *(Адам)*.

Учитель. Шановні учні, послухайте поезію «Доки батько живий».

Учень.

Доки батько живий,
Доки мати жива,
Поспішаймо сказати найніжніші слова:
— Рідна мамо, живи!
— Рідний татту, живи!
Найдорожчі у світі — це ви!
Бо без батьків чого ми в світі варті?
Без маминої ласки і тепла,
Без татової строгості і жарту,
Без свого родинного тепла?

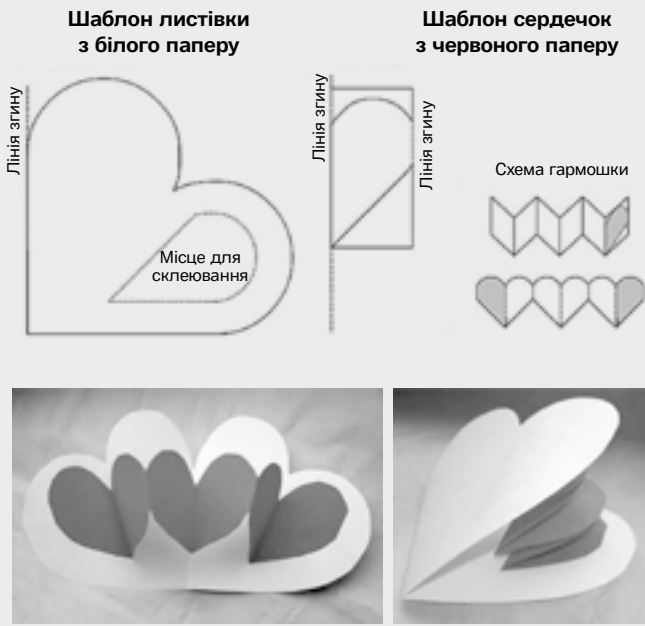
Учитель. А якими, дорогі діти, повинні бути, на вашу думку, батько і мати? Пропоную вам зачитати слова-епітети, щоб охарактеризувати найдорожчих вам людей.

Хлопці говорять про маму, а дівчатка про батька.

ВИГОТОВЛЕННЯ ОБ'ЄМНИХ ЛИСТІВОК-СЕРДЕЧОК

Вам знадобиться: білий цупкий папір або картон, червоний тонкий папір, ножиці, клей.

Спочатку вирізаємо з білого картону основу листівки у формі серця. Червоний тонкий папір складаємо гармошкою і з гармошки вирізаємо смужку з сердечок. Приклеюємо червоні сердечка до білої основи лише з обох країв. Листівки готова!

Батько	Мати
мужній	ніжна
розуміє	щира
роботящий	працьовита
люблячий	лагідна
надійний	мила
вірний	привітна
сильний	добра
уважний	уважна
щедрий	невтомна
розумний	любляча

Учитель. Із вдячністю і любов'ю до батьків виготовимо їм об'ємні листівки-сердечка, як символ любові та турботи.

Виготовлення подарунків для батьків.

Учитель. Сердечка, виготовлені власноруч, ви сьогодні подаруйте рідним і обов'язково подякуєте їм за родинне тепло. Усім присутнім дякую за увагу й бажаю здоров'я, Божого благословення та любові, злагоди та миру.

Давання і приймання. Вдячність

Урок для 9 класу

Мета: під час уроку розкрити зміст принципів давання і приймання; розглянути значення вдячності в житті людини. Продовжити розвивати в учнів пізнавальний інтерес до вивчення та дослідження Біблії; розвивати вміння учнів аналізувати та узагальнювати факти; розвивати емоції та почуття учнів. Сприяти вихованню в учнів християнських чеснот (милосердя, вдячності, щедрості, патріотизму) та сімейних цінностей.

Обладнання: Біблія, картки з «дрібницями», проекційна апаратура.

Тип уроку: урок сприймання нових знань.

Ольга Прокопович,
м. Рівне

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент

Вітання. Налагодження контакту з класом

II. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів

Учитель. Діти, ви любите секрети? А які секрети любите більше: про когось чи про себе? Пропоную вам коротенький тест, який, можливо, допоможе вам дізнатись деякі «таємні» відомості про себе. Для цього вам потрібні лише ручка та аркуш паперу, на якому ви запишете відповіді на запитання (перше, що спаде на думку).

Тест

1. П'ять тварин – корова, тигр, вівця, кінь, порося – розташуйте в порядку, який вам подобається.
2. Напишіть по одному слову, з яким у вас асоціюється кожне слово з цього списку: собака, кіт, миша, кава, море.
3. Напишіть по одному імені найважливіших людей у вашому житті, з яким асоціюється кожний колір із цього списку (один колір – одне ім'я): жовтий, помаранчевий, червоний, білий, зелений.

Результат тесту

1. Цим запитанням визначаються ваші пріоритети:
 - корова символізує кар'єру;
 - тигр символізує почуття власної гідності;
 - вівця — любов;
 - кінь — сім'ю;
 - порося — гроші.
2. Відповідь на це завдання відображає ваше життя таким, яким ви бачите його підсвідомо:
 - слово, яке асоціюється із словом «собака», відображає вашу власну особу;
 - слово, яке асоціюється із словом «кіт», відображає особистість вашого друга (партнера по бізнесу);
 - слово, яке асоціюється із словом «кава», описує ваше ставлення до задоволень;
 - слово, яке асоціюється із словом «море», описує ваше власне життя.
3. Люди, імена яких ви розташовували за кольорами:
 - жовтий — це людина, яка найбільше вплинула на ваше життя;
 - помаранчевий — ця людина для вас — справжній друг;
 - червоний — цю людину ви щиро любите;
 - білий — ця людина ваша споріднена душа;
 - зелений — спогади про цю людину залишаються з вами на все життя.

Учитель. Це лише тест і не варто будувати на ньому якусь теорію. Але такі тести інколи дають можливість подивитись

на якісь обставини під іншим кутом зору. Особисто я надаю перевагу простому спілкуванню з людьми, під час якого мож-на виявити і пріоритети, і ставлення до людей. Наприклад, сьогодні мені кортить дізнатись, чи любите ви подаруночки? А що вам більше подобається: отримувати подарунки чи дарувати? Що ви при цьому відчуваєте? *(Відповіді учнів.)*

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Учитель. Послухайте, будь ласка, історію, яка сталась в одній країні.

Один міністр сидів собі якось на бордюрі центрального міського фонтану, задумавшись про щось, та й упав у воду. Одразу ж збіглися люди, стали простягати йому руки й гукати:

— Давайте руку, пане!

Але міністр нікому руки не давав, наче й не чув. Аж ось крізь натовп протиснувся чоловік і сказав:

— Друзі, наш міністр із дитинства навчений казати «дай»

іншим. Він не розуміє, як це комусь щось «давати».

Чоловік простягнув міністрові свою руку й сказав:

— Доброго дня, ваша честь! Прошу взяти мою руку.

Міністр одразу вхопився за руку й вибрався із фонтану.

(Бруно Ферреро, 365 історій для душі)

Люди часто плутають слова «брати-давати», «давати-брати». І ми сьогодні на уроці спробуємо це з'ясувати.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

V. Сприймання нових знань

1. Учитель. Яке, на вашу думку, правильне розуміння цих слів? Із чим найчастіше пов'язані ці слова? Яким має бути подарунок? Як його приймають? Яка різниця між подарунком і хабарем? *(Провести обговорення таблиці.)*

Давати	Брати
передавати від однієї особи до іншої; надавати у чиєсь користування; дарувати	охоплювати руками або якимось знаряддям
... щиро, при нагоді й без неї	... те, що дають (дарують), не «перебираючи»
... завжди щось корисне, назад не забирати	... назад не повертають (навіть тоді, коли подарунок не сподобався)
має значення вартість та оформлення подарунка	прийняття подарунка означає прийняття дарувальника
подарунок вручають, а не нав'язують	подарунок приймають, а не загарбують (відбирають)
подарунок не повинен до чогось зобов'язувати	... виявляють вдячність

2. **Учитель.** А що думають із цього приводу інші люди? Спроектувати на екран або зачитати вислови відомих людей чи перлини народної мудрості.

- «Віддай людині крихітку себе. За це душа поповниться світлом» (Ліна Костенко, українська поетеса).
- «...усе своє майно, що дісталось од батьків, і прибутків із маєтків ... віддавати ... на оновлення зруйнованих домів Божих, на заснування шкіл, на відновлення прав і вольностей народу русинського» (Із заповіту митрополита Петра Могили, 1596–1647).
- «Нехай мовчить той, хто дав; нехай говорить той, хто отримав» (Мігель Сервантес, 1547–1616, іспанський письменник).
- «Безкорисливість — одна з найпохвальніших чеснот, що породжує славу добру» (Мігель Сервантес).
- «Вдячність — ознака благородства душі» (Езон, VI ст. до Р. Х., давньогрецький байкар).

Перлини народної мудрості:

- Щедрий не той, хто дарує, а той, хто не шкодує.
- Життя дано на добрі справи.
- Хто добра людям бажає, той і собі має.
- Хто швидко допоміг, той удвічі допоміг.
- Милосердним ніхто не вродився, а навчився.
- Якщо сьогодні ти не зробив нічого доброго, то день минув марно.

3. **Учитель.** Підсумовуючи вищесказане, можемо зробити деякі висновки:

- Отже:
- стосунки «давати-брати» — це завжди стосунки між-особистісні;
 - давати (дарувати) можна щось матеріальне (речі) і нематеріальне (слово, усмішку, жест, настрої тощо);
 - дарувальник за власним бажанням безкоштовно віддає дарунок іншій особі у володіння, щоб задовольнити її вподобання чи потребу;
 - стосунки «давати-брати» пов'язані із взаємною вдячністю осіб;
 - вдячність впливає з глибокого чуттєвого переживання й усвідомлення цінності того, що отримано (просто так чи у відповідь на добро);
 - хабар, на відміну від подарунка, спонукає отримувача до порушення законів на користь дарувальника.

4. **Учитель.** Як бачимо, завжди будь-яка діяльність людей містить певну міру негативу. І ви вже знаєте, що це — наслідок гріхопадіння людей. А які ж Божі принципи стосунків «давання-приймання»?

[Робота учнів із Біблією (у групах або парах). Завдання: сформулювати висновки щодо стосунків «давання-приймання».

- I. Бут. 1:26–29; Пс. 8:6–9 — очікуваний висновок: усе Своє творіння Бог віддав людині.
- II. Ів. 3:16–18; Рим. 5:6–8; 1 Ів. 4:9–10 — очікуваний висновок: Бог віддав Свого Сина Ісуса на смерть замість грішних людей.
- III. Пс. 103: 2–5, 8; Мт. 5:44–45; 7:11; Мр. 10:18; Лк. 6:35–36; 1 Тим. 6:17 — очікувана відповідь: Бог багатомилостивий; Він щедрий навіть до злих і невдячних.
- IV. Мт. 6:1–4; Рим. 12:6–10; 15:1–3; Кол. 3:23 — очікуваний висновок: вдячність Богові виявляється в милостині та добрих ділах іншим людям;
- V. Пр. 28:27; Дії 20:32–35; Лк. 6:36–38; 2 Кор. 9:6 — очікуваний висновок: милостивим і щедрим людям Бог обіцяє «компенсацію».

VI. Мт. 9:27–30; Мр.11:24; Рим. 10:17; 12:3 — очікуваний висновок: для прийняття Божого давання люди отримують спеціальне «знаряддя» — віру.

VII. Ів. 13:20; Флп. 2:7–8; 4:5–7; Як. 1:21–22 — очікуваний висновок: прийняття Божого давання здійснюється в послуху та лагідності.

Учні за допомогою вчителя формують принципи стосунків «давання-приймання» й записують їх у робочий зошит].

- Божі принципи стосунків «давання-приймання»
1. Бог покликав людину до життя, створивши її на Свій образ і подобу.
 2. Бог віддав людям усе Своє творіння й Свого Сина.
 3. Боже давання стосується всіх людей — і добрих, і злих.
 4. Бог приймає вдячність від людей у вигляді молитви-подяки, прославлень піснями, милостині та добрих справ іншим людям.
 5. Бог рекомендує давати іншим людям якомога щедріше, не розраховуючи на віддачу з їхнього боку.
 6. Милостивим і щедрим людям Бог гарантує компенсацію за Його рахунок.
 7. Бог так влаштував людину, що, віддаючи, вона переживає більше щастя і радості, ніж під час приймання.
 8. Для приймання Божого давання люди дістають і спеціальний «засіб» — віру.
 9. Прийняття Божого давання здійснюється в послуху та в лагідності.
 10. Будь-яке Боже давання таке, що його хочеться прийняти.
 11. Стосунки «давання-приймання» неможливі без християнської любові між учасниками цих взаємин.

5. **Учитель.** Як Божі принципи вказаних стосунків працюють у житті?

Повною мірою ці принципи відображаються в житті Церкви Христової. Церква прославляє Бога Творця, складає Йому подяку за Спасителя Ісуса Христа, поширює у світі Євангелію. Крім цього, Церква покликана милосердно, із співчуттям і щедрістю відгукуватись на будь-яку потребу людей. Саме тому християнські церкви утримують школи, лікарні, хоспіси, їдальні; збирають кошти, одяг, ліки тощо для людей, які опинилися в зоні стихійного лиха, техногенної чи гуманітарної кризи, у гарячих точках планети чи окремої країни. Так, в Україні заснована міжконфесійна Християнська Служба Порятунку (ХСП), яка зародилась ще під час Революції Гідності, а зараз активно несе служіння на території проведення ООС (в зоні АТО).

З 1993 року в Україні почала служіння міжнародна християнська організація Армія Спасіння.

З 1918 року й донині в Україні працює гуманітарна організація Червоний Хрест. Серед багатьох організацій і фондів до благодійних належать ті, які займаються меценатством, філантропією та волонтерством.

До речі, щорічно в другу неділю грудня в Україні відзначають День благодійництва, а 5 грудня — День волонтера.

Серед свят — Міжнародний день слова «дякую», який відзначають 11 січня.

6. **Учитель.** Перед тим, як розглянути ще один приклад дії Божих принципів «давання-приймання», хочу розказати вам одну історію.

Якось прийшов в одне селище старий мудрий чоловік і оселився там. Він із задоволенням навчав дітей мудрості. А ще він любив дарувати їм подарунки, але були вони дуже ламкі. Хай як старалися діти, але їхні нові іграшки часто ламалися. Діти засмучувались і гірко плакали. Минав час, і мудрець знову дарував їм іграшки, але ще тендітніші. Уреши́ти батькам урвався терпець і вони прийшли до мудреця:

— Ти мудрий і бажаєш нашим дітям лише добра. Але чому ти даєш їм такі крихкі подарунки? Вони намагаються бути якомога обережнішими, але іграшки все одно ламаються, і діти плачуть.

— Мине не багато років, — усміхнувся старець, — і хтось подарує їм серце. Може, мої іграшки навчать їх поводитися з цим безцінним даром хоч трохи обачніше? (Бруно Ферреро, «Дорогі подарунки»)

І ви вже здогадалися, що ми зараз поговоримо про сім'ю — цю Божу установу для людей: «І сказав Господь Бог: *«Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього»* (Бут. 2:18). Уже від моменту створення сім'ї Бог закладає в неї Свої принципи на матеріальному та нематеріальному (духовному) рівнях. Чоловік і жінка по-різному створені, по-різному влаштовані, по-різному мислять, по-різному діють, але вони доповнюють одне одного в шлюбі, стають єдині в сім'ї, єдині в досягненні мети. Без перебільшення можна сказати, що життя в сім'ї — це постійне дарування й приймання одне одного. І що більше й глибше запроваджуються в сім'ї Божі принципи «давання-приймання», то щасливіша сім'я, то більше Божих благословень має.

І, безумовно, особливе Боже благословення для подружжя — це діти. Але діти — це не тільки благословення від Бога, а й відповідальність перед Ним. Відповідальності тата і мами за те, як вони піклувались про дитину і як виховували її.

Невід'ємними реаліями нашого життя є недоліки та слабкості грішних людей (у кожної людини вони свої), а стереотипна реакція на це — відчуження, дистанціювання, осуд або й зловтіха. І все тому, що світ формує в нашій свідомості свій стандарт «досконалої людини». І всім, хто не вписується в цей стандарт, ми не вибачаємо — ні собі, ні іншим (особливо іншим). А не вписуються в цей «стандарт» хворі, каліки, ненароджені, старі, волоцюги та інші нездолені люди. Яке щастя, що Бог приймає всіх із любов'ю!

Як від моменту народження в цей світ кожен із нас потребує піклування інших людей (батьків, вихователів чи вчителів), так і в похилому віці ми потребуємо допомоги молодих, бо самим уже бракує сили та здоров'я подбати про себе. Та й у проміжку між дитинством і старістю є постійна потреба допомоги від інших чи допомоги комусь. Виявлена допомога дає можливість відчутти Божу присутність у житті людини. Милосердя вчить людину вибачати, розуміти, співчувати, не відкидати когось з-поміж людей. Милосердя робить людину людянішою, подібнішою до Бога. Пригадуйте, «милосердним ніхто не вродився, а навчився»? Так само виховується і вдячність. «Ніщо так легко не дається і так дорого не цінується, як вдячність». Вдячність — це не просто чемність. Вдячність — це християнська чеснота, яку потрібно в собі плекати. У ту мить, коли людина відчуває вдячність, вона не може бути злою. Вдячність — це не емоційний стан людини (тоді її свідомість загострена на власній персоні), а почуття, її глибоке переживання. Тоді людина звертає свою увагу на чесноти інших, на гармонію світу, на неймовірну любов і щедрість Бога. Вдячна людина вчиться не сприймати речі, події чи ситуації як очевидні, а йде у своїх міркуваннях значно далі — до їхнього початку, до Бога. А сім'я — це саме те місце, де дитина має змалечку вчитись робити добро й вправлятись у цьому вмінні. Суттєво будь-якого добра (від усмішки до догляду за немічними) є його безкорисливість. Добро за людським принципом «я — тобі, ти — мені» — це не добро, а торг (бартер, оборудка, бізнес або якоеś іще).

Унікальність Божих принципів давання й приймання полягає ще й у тому, що ними можуть скористатись абсолютно всі люди, навіть немічні. Адже завжди можна подякувати, побажати людині добра, помолитись за неї.

VI. Осмислення об'єктивних зв'язків у вивченому матеріалі

1. **Інтерактивна вправа «Кубування».** [Методичні рекомендації див. «Слово вчителю». — 2018. — №4. — С. 25.]

- Грань «назви»: назвіть Божі принципи давання і приймання;
- грань «порівняй»: як дає Бог і як дає людина;
- грань «подумай»: про реакцію Бога на вдячність людей щодо Його найдорожчого Подарунка для них;
- грань «проаналізуй»: оповідання В. Осеевої «Троє товаришів»;
- грань «поясни»: зміст вислову «Дай хліб — візьми рай, дай мале — візьми велике, дай смертне — візьми безсмертне, дай тлінне — візьми нетлінне»;
- грань «запропонуй»: як можна застосувати набуті знання у класі.

2. **Учитель.** Для вдячного серця немає дрібниць. Переконайте мене в цьому. (Учитель називає «дрібниці», а учні пояснюють, чому за неї потрібно дякувати Богові. Для зручності «дрібниці» можна записати на окремі картки).

«дрібниця»	це значить, що ...
галасливі молодші брати чи сестри	у тебе є сім'я
посуд, який треба мити	у тебе є їжа
килим, який треба чистити	у тебе є житло
гора прання	у тебе є одяг
мокрі чоботи	маєш взуття і можеш ходити
уроки, іспити, ЗНО	ти можеш отримати освіту
вечірня втома	ти можеш працювати
сигнал будильника вранці	Бог дарує тобі новий день

Учитель. Навіть цей коротенький перелік «дрібниць» свідчить про те, що ми маємо за що дякувати Богові. А багато дітей у світі можуть лише мріяти про таке життя. Крім того, ми повинні дякувати Богові й за тих людей, які завдали нам болю (з різних причин), бо ми зрозуміли, що так чинити не можна, а тому наша відповідальність для них — пробачення.

3. Заслухати відповіді учнів на запитання: — У чому виявляється щедрість? (Очікувана відповідь: у гостинності, милостині, умінні поділитись із ближнім, умінні радіти добру інших, відсутності заздрощів тощо.)

— Чому спонсорство не є благодійністю? (Очікувана відповідь: бо це діяльність в обмін на рекламу або з метою набуття якоїсь вигоди для спонсора.)

— Який би епіграф до уроку ви запропонували? (Очікувана відповідь: «Блаженніше давати, ніж брати», Дії 20:35.)

VII. Підсумки уроку

1. Бог створив людину на Свій образ і подобу.
2. Бог добрий і щедрий, тому людина покликана чинити так само.
3. Людина — істота соціальна, тому для неї важливі стосунки з іншими людьми.
4. Божі принципи давання і приймання є досконалими, тому людина повинна їх наслідувати у своєму житті.
5. Вдячність — це нормальна реакція людини на вчинене для неї добро Богом чи іншими людьми.
6. Якщо Бог у вашому житті буде на першому місці, то все інше буде на своєму!

VIII. Домашнє завдання

Активно запроваджувати Божі принципи давання і приймання в стосунках із ближніми (у сім'ї, у класі).

Любов Ковальчук,
методист ТКМЦ
НОІМ, учитель
української мови
та літератури
Тернопільської
СШ І–ІІІ ст. №29
із поглибленим
вивченням
іноземних мов

Сюжети та образи священних книг у творах світового мистецтва — духовні підвалини храму душі людської

Урок розвитку мовлення із зарубіжної літератури для 8 класу

Мета: розвивати цілісне мислення школярів, стимулювати творчий процес пізнання, учити висловлювати власне естетичне ставлення до творів мистецтва; розвивати художнє бачення, мислення, встановити емоційний зв'язок між образотворчою діяльністю та світом мистецтва, формувати духовний світ восьмикласників.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний етап: привітання, організація уваги та внутрішньої готовності учнів до уроку, мотивація до вивчення нового матеріалу.

Учитель. Дорогі діти! Розпочинаємо урок, який відкриє перед вами нову сторінку не лише у вивченні зарубіжної літератури, розвитку мовлення, але й збагатить вас новими надбаннями — орієнтирами в сучасному житті. Я дарую вам любов свого серця й тепло душі, які сприятимуть народженню плідних думок, стимулюватимуть до творчості, допомогатимуть у вирішенні завдань уроку, формуватимуть храм душі. На уроці ви побуваєте в ролі мандрівників і архітекторів, живописців і музикознавців, філософів і шанувальників мудрості священних книг. Бажаю вам мудрості та оптимізму!

II. Символьний етап: набуття нових знань, формування мислеобразу.

Учитель читає уривки з поезії Ю. Вавринюка «Болить душа».

«Болить душа», — так часто кажуть люди,
Болить душа... і ліків тут нема...
Мабуть, хворіє від застуди,
Коли життя — засніжена зима,
Коли мороз байдужості, зневіри
Застудить ніжні пагони добра,
Коли сплелося все у будні сірі
Й на серце тисне гріх, немов гора.
Болить вона... Не може не боліти —
Забутий Лікар серця і душі...
І все життя — служіння тільки злему.
Тож не дивуйтеся, що болить вона.

Як же захиститися від невидимого ворога, який так боляче ранить наші серця? Захист є. Від ворогів люди здавна будували укріплені замки, фортеці. Це велика колективна праця. А захистити душу може храм, збудований тільки людиною, у якій ця душа живе. Звичайно, це не просто. Але Бог подарував людям Своє Слово — священну книгу Біблію, яка допоможе вам і стане міцним фундаментом для вашого храму душі. Отож, запишіть тему нашого уроку: «Сюжети та образи священних книг у творах світового мистецтва».

Образи — символи нашого уроку — життєвий шлях і храм душі людської.

Сюжети й образи священної Книги розглядатимемо на прикладі таких мистецтв: літератури, музики й живопису.

Отож сьогодні на уроці ми помандруємо туди, де панують любов і благодать — у сад. Сад незвичайний, бо плодоносить він безперервно — від початку свого народження й допоки житиме людство на землі. У центрі саду духовності б'є ключем Джерело Небесної Мудрості. Водами його живляться дерева цього благословенного куточка світу й дарують нам спокій, любов, добро та мир.

У блакитному небі, яке є символічним куполом земного храму душі, над садом духовності, живе Сонце Правди, яке зігріває кожного з нас своїм ніжним промінням і постійно нагадує прадавню мудрість: «Людина починається з добра».

Між деревами саду — мереживо людських стежок. Сюди приходять, не лише щоб поласувати чудодійними плодами дерев, але й засіяти їх зернята в саду свого серця — збудувати храм духовності.

Завжди актуальним для нас залишається повчання Тараса Григоровича Шевченка: «Будуйте храм в своїй душі! Молітесь Богові одному, молітесь правді на землі». Ці слова я обрала епіграфом нашого уроку.

Учні записують у зошити епіграф уроку.

Сьогодні кожен із вас за допомогою чудесних інструментів, глибоких думок і образного мислення, побудує храм у душі своїй — місце, яке не тільки ви полюбите, але воно полюбить і вас.

III. Логічний і лінгвістичний етапи: виведення образу інформації на рівень словесного осмислення.

— У назві теми є слово «душа». Як ви розумієте це поняття? (Вічна духовна сутність людини як образу Божого, внутрішній психічний світ людини з її настроями, переживаннями та почуттями.)

— А що таке храм? (Культова будівля для виконання релігійних обрядів: християнські церкви, костели, єврейські синагоги, мусульманські мечеті; буддійські пагоди тощо.)

— Який будівельний матеріал використовують під час спорудження храмів?
— Як ви розумієте поняття «храм душі»?
— Як ви вважаєте, що потрібно для будівництва храму душі? Які людські якості є основою духовного життя людини?

Спробуємо з цих понять, як із цеглинок, збудувати храм людської душі.

Цеглинка 1. Доброта

— Подумаймо, що таке доброта? Чи потрібна вона людям?
— Із чим для вас асоціюється добро?
— Яким кольором ви розфарбуєте добро?
— Пригадайте **притчу про доброго самарянина** (Лк. 10:29–37). У чому виявилась його доброта?

Учитель демонструє ілюстрацію до притчі.

— Чи вдалося художнику відобразити стан душі самарянина?
— Порівняйте кольори одягу самарянина і юдея. Як розкривають вони сутність кожного з них?

Бог зглянувся на людство, яке було зранене гріхом,
і виявив Свою доброту в тому, що послав на землю
Свого Сина Ісуса Христа, щоб Він став нашим Спасителем.

У народі завжди найбільшим скарбом вважалося добре серце. В усній народній творчості різних народів знаходимо багато прислів'їв і приказок про милосердя, добре ставлення один до одного, про духовне багатство людини. Ось деякі з них.

Краще ложка допомоги, ніж відро порад (німецьке).

Хто робить добро, той довше живе (японське).

Людина живе вчинками, а не роками (англійське).

У вічній книзі Біблії теж знайдемо багато мудрих висловів:

• «Не стримуй добра тому, хто має в ньому потребу, якщо в силі твоєї руки це вчинити» (Пр. 3:27).

• «Хто просить у тебе, то дай, а хто хоче позичити в тебе, не відвертайся від нього» (Мт. 5:42).

— Запишіть на вибір: одне прислів'я і один вислів із Біблії. Поясніть їхній зміст.

— Пригадайте і назвіть твори, які вивчали на уроках зарубіжної чи української літератур, герої яких є втіленням добра.

Продовжуємо успішно будувати храм душі людської (вручення цеглинок).

Цеглинка 2. Любов до ближнього

— Що таке любов?

— Які асоціації викликає у вас це слово?

— Поясніть значення слів: «Не великі діла угодні Богові, а велика любов, з якою їх чинять» (учні записують вислів у зошит).

Повернемось знову до притчі про доброго самарянина.

— Яке почуття керувало самарянином, коли він допоміг юдеєві? (любов до ближнього).

Ісус Христос є тим Добрим Самарянином, який виявив до нас невимовне милосердя і любов, віддавши за нас не просто щось Своє, але Самого Себе.

— Як ви розумієте одну із заповідей Божих: «Люби ближнього, як самого себе» (Мт. 22:37–39)? (Запишіть цю заповідь у зошити.)

Учитель демонструє картину «Суд Соломона».

— Пригадайте **біблійне оповідання про суд Соломона** (1 Цар. 3:16–28). Як в образі матері розкрито почуття любові?

— Пригадайте і назвіть твори, які вивчали на уроках зарубіжної чи української літератур, герої яких розкривають таке прекрасне почуття як любов.

— Молодці! Ми успішно зводимо храм душі людської (вручення цеглинок).

Нагадую вам, що одним із символів нашого уроку є дорога. Зараз вона веде нас у картинну галерею, де на нас чекає екскурсивод.

Виступ учня-мистецтвознавця з розповіддю про картину Рембрандта «Повернення блудного сина»

Перед нами картина Рембрандта «Повернення блудного сина» (1668). На полотні ми бачимо схилоного напівсліпого старця, що зворушливо, ніжно обіймає свого нещасного, пригніченого власними пороками сина, котрий, збагнувши свою духовну незрячість і невдячність щодо батька, повертається до рідної домівки в обійми милосердного отця. Праворуч — старший брат, що з гнівом і образою дивиться на свого батька, не розуміючи таку його «несправедливу» благість.

На картині добре видно, що внутрішнє світло, що виходить з батьківської постаті, затьмарює яскравий блиск золотих прикрас, смолоскипів та свічок на задньому плані. Це рух відземної, пустої слави до слави, яка прихована в глибині людської душі, слави, яка перевищує навіть смерть.

Картину «Повернення блудного сина» можна було б назвати «Радісні обійми милосердного батька», наголошуючи на постаті батька, а не сина. І це правда! Усе в постаті милосердного батька — вираз обличчя, постава, колір одягу і, найбільше, лагідний порух рук — утілюють Божественну любов до людини, любов, що була від початку й ніколи не промине. Осердям картини є батькові руки. Усе світло зосереджене на них. На руках батька спочиває милосердя і прощення, підтримка й примирення. Ліва рука є сильною, мускулистою, широка і мужня. Вона не лише торкається плечей сина, але й підтримує. Права ж рука — витончена, тендітніша, навіть жіночна. Ця рука лагідно пригортає, голубить, втішає сина. Ця рука — материнська. Одна рука захищає вразливий бік сина, друга ж — скріплює його бажання примиритися з батьком.

Плащ батька — символ прихистку і крил, що випромінює материнське тепло й любов Бога.

- Чи сподобалась вам картина?
- Яка головна якість притаманна для батька? (прощення)
- А що таке прощення?
- А чи вміємо ми прощати одне одному?

Бог Отець прощає гріхи тим, хто повірив, що Ісус Христос узяв на Себе їхні провини. Усе добре, що ми маємо, — лише завдяки Христу!

Цеглинка 3.
Прощення

А зараз дорога веде нас у творчу майстерню храму душі. Пропоную взяти з собою в дорогу народну мудрість:

- Зцілення починається з прощення.
- Прощають тільки сильні духом.
- Як ви розумієте ці вислови?

Прощення — особливе й щоразу неповторне почуття. У нього щоразу інший колір і смак, запах і дотик. Покладіть свою цеглинку прощення в будівництво храму людської душі.

Рецепт прощення			
Рекомендовані процедури			
смак	запах	колір	звук

Учні «створюють» своє прощення на окремих аркушах, зачитують за бажанням. Вручення цеглинок.

А ми мандруємо далі — у пошуках наступних цеглинок. Пороздумуємо над тим, як іноді трапляється, що один і той самий учинок різні люди роблять з різними намірами.

Пригадайте **притчу про митника і фарисея** (Лк. 18:9–14).

- Хто такий митник?
- Хто такий фарисей?
- Що об’єднує митника й фарисея? (*прихід у храм*)
- Які якості притаманні митнику в житті, а які — у молитві?
- Чи є він щирим перед Богом і собою? (*зачитайте фрагмент*)

Митник прийшов із покаанням.

А що таке покаання? (*Визнання помилок власної недосконалості.*)

- Які якості притаманні фарисею? Чи він щирий перед Богом і собою?

- Які цеглинки у храм душі людської дарує нам притча про митника і фарисея?

Цеглинка 4.
Покірність, покаання

Поясніть вислови:

- Я вірю, що Ти приймаєш кожного, хто приходить до Тебе.
- Якщо думаєш здатися й опустити руки, то краще схились на коліна й підними руки.
 - Кому з героїв вивчених вами художніх творів із зарубіжної і української літератур ви б побажали виховувати в собі такі якості? (*Вручення цеглинок.*)

Учитель. Ви чемно дарували свої цеглинки на будівництво храму. Останню цеглинку подарую вам я.

Ми багато говорили про любов до ближнього. А чи задумувались ви над тим, що означає любити самого себе? Може, це егоїзм? «Любити самого себе — не загубити того, що подарував мені Господь», — навчає нас **притча про таланти** (Мт. 25:14–30).

— Що означає не розгубити дари, дані Богом і названі талантами? (*Зберегти людську гідність, бути дбайливим.*)

Цеглинка 5.
Дбайливість

Своє розуміння поняття «дбайливість» ви розкриєте в сенкані.

Учні складають сенкан. Вручення цеглинок.

Ось ми й збудували уявний храм душі людської. А зараз окропимо його мелодією неземної краси. Це надзвичайно світлий, ліричний і піднесений гімн на честь Діви Марії — жінки-матері, що дарує нове життя.

Вслухайтесь у мелодію й відчуйте красу створеного вами храму.

Як Пречиста Мати дбайливо доглядала за Святим Дитятком і всі слова про Нього складала у своєму серці, так і ми повинні з дбайливістю, увагою й пошаною ставитися до Божого Слова, до Його заповідей.

Звучить «Аве Марія».

- Чи можете назвати автора цього шедевр? (*Франц Шуберт*)

— Який настрій створює мелодія?

— Які образи постають у вашій уяві?

Духовна музика має великий вплив на людину. Зачитайте уважно вислів американського музиканта й дослідника впливу музики на людину Дона Кемпбелла:

«В одну мить музика може піднести душу. Вона будить у нас дух молитви, співчуття й любов. Вона очищає розум і робить людину мудрішою... Музика — це святиня, храм, і цей храм настільки чудовий, що в ньому можна відчутися всю велич Всесвіту... і водночас щось настільки інтимне, що в ньому кожен із нас може розкрити своє найпотаємніше».

— А який вплив на вас має духовна музика?

Вручення цеглинок.

IV. Прикінцевий етап: підбиття підсумків уроку, оцінювання учнів, рефлексія, домашнє завдання.

- Діти, ми створили уявний храм душі людської. Чи важко бути будівничим? Чи потрібен людині такий храм?
- А що легше: будувати такий храм чи жити в ньому?
- Що допоможе у хвилину розпачу, тоді коли буревії людського життя намагатимуться знищити наш храм, пошкодити його міць? (*Біблія*).

Ось декілька висловів великих людей про значимість Біблії:

- «Якщо мене ув’язнили б у тюрму й дозволили б узяти із собою одну книгу, то я б узяв Біблію. На землі є тільки одна книга, яку можна назвати Книгою, — це Біблія» (В. Скотт);
- «Неможливо правильно правити світом без Бога і Біблії» (Джордж Вашингтон);

- «Біблія — незвичайна книга. Вона жива істота, яка перемагає все, що їй протистоїть» (Наполеон);
- «Я приписую Біблії велич Англії» (Королева Вікторія).

Записати в зошит один вислів за бажанням.

А зараз уявіть, що вперше зайшли в новозбудований вами храм.

- Якими почуттями наповнюється душа? Хочеться...
- Які кольори переважають у храмі? Які з них хочеться змінити?
- Чи відчините двері у свій храм прихожанам? Кому?
- Чи готові ви стати спонсорами в будівництві храму душі іншим людям? Що запропонуєте?

На уроках української літератури в 9 класі ви поглибите знання про цю священну книгу. А в 10–11 класах сюжети й образи священних книг у творах письменників відшліфують надбання храму душі вашої.

Є одна знаменита картина, на якій зображено Ісуса Христа в темному лісі. У лівій руці в Нього ліхтар, а правою Він стукає у двері. Коли картина вперше з’явилася на виставці, один із глядачів запитав художника:

- Чому на ваших дверях немає ручки? Це випадково?
- Це не випадково, — пояснив художник. — Це двері людського серця. А вони відчиняються лише зсередини.
- Як ви розумієте відповідь художника?

Дорогі діти, у вашому житті буде багато доріг, часто зустрічатимуться й роздоріжжя. Я бажаю вам, щоб ви завжди на життєвому шляху опирались на мудре вчення Біблії. Щоб сад, у якому ми побували на уроці, завжди обдаровував вас своїми плодами.

Дякую вам за спільно проведений урок, на якому ви зуміли збудувати уявний храм душі людської. Бережіть його. Нехай він буде високим, чистим, духовним. Не оскверняйте його. Нехай ніколи не міліють джерела вашої духовності.

Домашнє завдання (на вибір)

- Написати твір-роздум «Закони храму душі моєї»;
- скласти сенкан-метелик до слів: храм, покаання.

Презентацію до уроку можна отримати, звернувшись до редакції.

2:30am wake up
2:45am prayer time
3:15am breakfast
3:40–5:15am workout
5:30am post-workout meal
6:00am shower
7:30am golf
8:00am snack
9:30am cryo chamber recovery
10:30am snack
11:00am family time/
meetings/work calls
1:00pm lunch
2:00pm meetings/work calls
3:00pm pick up kids @ school
3:30pm snack
4:00pm workout #2
5:00pm shower
5:30pm dinner/family time
7:30pm bedtime

Якір життя актора Марка Волберга

«Ми живемо в часи глобального інтернет-покриття. З одного боку — люди не переймаються тим, де шукати інформацію і стають залежними від доступності до світової павутини. З іншого боку — часто новини, або різноманітна інформація, миттєво стають доступними великій кількості людей. Соціальні мережі стають не лише платформою спілкування, а й способом донесення інформації до якнайширшої аудиторії. І тоді інформація, яку в них виставляють, може мати величезний резонанс.

Марк Роберт Майкл Волберг народився 5 червня 1971 року в Дорчестері, передмісті Бостона. Він був наймолодшою, дев'ятою дитиною у своєї матері, хоча лише з двома старшими братами, Донні й Робертом, мав спільного батька. Марк отримав початкову освіту в католицькій школі й відвідував Copley Square High School у Бостоні. Проте атестат про закінчення закладу він отримав значно пізніше.

Ще в школі виявився його запальний характер, схильність до порушення порядку й насильства. Як зазначав сам Марк,

Так 2016 року на своїй персональній сторінці в Фейсбукі відомий актор Марк Волберг виставив відеозвернення, у якому публічно визнав свої християнські погляди. Актор, який до того знявся у фільмах «Ніч у стилі бугі», «Ідеальний шторм», «22 милі», де він грав «крутих» хлопців, номінант на премію «Оскар» за роль у фільмі «Відступники», звернувся з привітальним словом до учасників і організаторів Національної конференції керівників єпархіальних пастирських служб (National Conference of Diocesan Vocation Directors). Він назвав християнську віру якорем свого життя, що допомагає пройти кризу усі випробування.

в юності він мав близько 25 притягнень у поліцію. То він знущався із учнів, то кидався на кривдників із кулаками. Відтак у нього почалися проблеми з наркотиками, під дією яких він побив двох в'єтнамців, за що й потрапив у виправний заклад. І хоча у в'язниці хлопець пробув лише 45 днів, саме там прийшло усвідомлення того, що подібної долі він собі не бажає. Як зазначив Волберг в інтерв'ю газеті «Дейлі Меіл» 2009 року: «Я докотився до найгіршого місця, яке лише можна уявити, і мені захотілось більше ніколи не повертатись

до попереднього життя. І перш за все я повинен був навчитись дотримуватись правильного шляху»¹.

І хоча напади гніву ще довго переслідували хлопця, іноді він зривався без видимих причин, проте Марк чітко усвідомив: усі ці ситуації — це наслідок його вибору, а не вина характеру. В тому ж інтерв'ю він зазначив: «Усі помилки, які я наробив — це лише моя вина. Я з раннього віку навчився розрізняти, що правильно, а що — ні. Я несу повну відповідальність за вчинене мною»². І Волберг вирішив змінити своє життя.

За допомогою брата Донні він став учасником молодіжного хіп-хоп гурту Marky Mark and the Funky Bunch, з якими 1991 року випускає музичний альбом «Музика для людей». Завдяки харизмі Марка, його поведінці на сцені (іноді на межі пристойності), альбом став популярним, — платиновим. За рік виходить ще один альбом, проте такої популярності він не набуває. Певною мірою на цьому музична кар'єра Волберга закінчується. Хоча він подекуди брав участь у концертах і навіть знімався в кліпах гурту, але це вже було скоріше даниною поваги колишнім партнерам.

Саме тоді його помічають кінопродюсери й пропонують невеликі ролі. Кінодебютом на великому екрані стала роль у стрічці «Людина епохи відродження» 1994 року із Дені де Віто в головній ролі. Були ще декілька ролей: «Щоденник баскетболіста», де він грав разом із Леонардо Ді Капріо, «Страх», де працював у парі з Різ Візерспун.

Славу йому принесла головна роль у кінострічці «Ніч у стилі бугі». Власне, там він і розкрився як актор. А саму стрічку номінували на три премії «Оскар». І відтоді Марк Волберг почав зніматися регулярно. Не будемо перераховувати всіх його стрічок. Можна лише зазначити, що він ніколи не цурався грати різноманітні ролі (від драматичних — як у «Відступниках», до героїв фантастичних розважальних стрічок — таких, як «Трансформери»). Саме за це його надзвичайно поважали й сприймали як актора-універсала.

На сьогодні Марк Волберг один із найбільш високо оплачуваних акторів Голлівуду. А ще він відомий тим, що достатньо прискіпливо ставиться до сценаріїв і до того, чи є відверті сцени у фільмі, категорично відмовляючись зніматися в таких.

У 40-річному віці він хотів полишити кар'єру актора, переключившись на продюсування фільмів. Проте невдовзі повернувся до участі у фільмах, заявивши, що він — батько чотирьох дітей, а це вимагає великих коштів. 2018 року вийшов на екрани фільм «22 милі», а цьогогоріч вийде комедія «Сім'я на хвилину».

Саме після сорока років Марк почав не соромлячись заявляти про свої християнські погляди. Як він сам стверджував: «Віра — найважливіша частина мого життя. Я не стараюся тишити на когось, але й не приховую цього... У своїх щоденних молитвах я прошу поради, сили у своєму покликанні як чоловіка і батька»³.

Варто зазначити, що Марк одружений із моделлю Ріа Дюрем. У них четверо дітей: доньки Ела Рей, Грейс Маргарет і два сини Майкл і Бредан Джозеф. Усією великою родиною вони живуть у приватному будинку в Беверлі Гілз. Марк у неділю відвідує богослужіння.

«Якщо діти слухняні (в неділю), я в 6:30 ранку купую для них пончики і кажу: «Дітлахи, ви повинні дати мамі поспати!» — і йду в церкву на 7:30. Повертаюсь я якраз на сніданок»⁴. А потім його дружина й діти теж ідуть до церкви на 10.30, а він супроводжує їх.

Величезний резонанс викликав офіційний щоденний графік життя актора, який висвітлило Британське Інформаційне Агентство (BBC). Цього розпорядку дня він дотримується із

часу підготовки до головної ролі у фільмі «22 милі». Найбільше людей уразило те, що актор встає в 2.30 ночі й має півгодини для нічної молитви. У графіку так і записано — 2.45–3.15 — «prayer time»⁵. Це час, коли він читає Слово, книги щоденного християнського читання й молиться. Лише після того розпочинає різноманітні справи — тренування, відновлення, ділові зустрічі тощо.

Варто зазначити, що в його графіку теж записано, коли актор проводить час із сім'єю, в який ніхто не може турбувати його. Він має час для дружини й дітей зранку, потім забирає дітей зі школи й проводить увесь вечір із ними, аж поки уся родина не відходить до сну. Така послідовність — вельми похвальна в сучасному світі.

Християнську позицію Марка Волберга не просто знають у США, а й високо цінують. Адже саме він був ведучим на Всесвітній зустрічі сімей, яка відбувалась у Філадельфії 2015 року й на яку був запрошений папа Франциск.

В останні роки через свою акторську роботу Волберг хоче доносити й пропагувати ті цінності, яких він не цурається і які стверджує стилем свого життя. І нова стрічка, яка з'явиться в прокаті цього року висвітлює саме питання сімейних цінностей і того, що можуть люблячі батьки дати дітям. Стрічка називається «Сім'я на хвилину» і розповідає про те, як бездітна пара вирішила взяти на деякий час дівчину-підлітка за програмою тимчасової сім'ї. Але вони не знали, що в дівчини є ще молодші брат і сестра, яких пара змушена взяти теж, адже в усіх трьох немає батьків, а старша сестра опікується ними.

І ось на тлі цих перипетій починають відкриватись проблеми в кожного героя стрічки, конфлікти поколінь, невміння прийняти себе й пошук шляхів любові, щоби досягти сердець тих, хто її позбавлений. Головні ролі в цій кінострічці виконують Марк Волберг і Ізабелла Монер.

Найцікавіше те, що чимало моментів і ситуацій насправді відбувались у житті як самого Марка, так і продюсера фільму Шона Андерса. Іншими словами, цей фільм — не вигадка, а певною мірою переосмислення реальних ситуацій, із якими зустрічається кожна сім'я.

У сучасному світі, коли інститут сім'ї зазнає постійних нападів з усіх боків, коли вивірюється розуміння того, що сім'я — це те перше середовище, у якому пізнає світ кожна дитина, і те місце, де пізнається любов, піклування й турбота, — подібні фільми вкрай важливі. Адже як би люди не реформували своє життя відносно своїх поглядів, вони ніколи не зможуть змінити чи скасувати Божий заду.

І Він знаходить людей, подібних до Марка Волберга, і через їхній життєвий шлях і стійкі переконання знову й знову стверджує Свої вічні цінності та заповіді. І актор, якого знають і за яким стежать мільйони глядачів, може сміливо заявити: «Віра — найважливіша частина мого життя... Віра — це якір, на якому тримається все, що б я не робив у цьому житті».

Олег Блощук, магістр теології, викладач народних звичаїв, свят та обрядів, пастор євангельської християнської церкви «Скеля» м. Рівного

¹ Daily Mail, 26 грудня 2009.

² Там же.

³ <http://rublev.com/novosti/gollivudskaia-zvezda-mark-uolberg-nachinaet-svoi-den-s-molitvy>

⁴ Daily Mail, 26 грудня 2009.

⁵ Час молитви (англ.)

Я боюся мовчати про Бога

...«Бог щедро обдаровує нас людьми». Так часто говорить Юлія Новак-Голубева, і я цілком поділяю її слова. У неї є дивовижний дар: бачити суть, пірнати в глибину речей, радіти життю в усіх його проявах, залишатися вірною цінностям за будь-яких обставин, хвилювати навколо себе море людської доброти, віри та надії на Бога.

Магістрантка (спеціальність «релігієзнавство») та викладач «Острозької академії», мама трьох донечок, любляча дружина, журналістка й віднедавна — письменниця: наприкінці осені побачила світ книга есеїв Юлії «Щоденник мами», яку читачі охарактеризували як книгу-емоцію.

— Юліє, повернемося в ті часи, коли Ви ще були незаміжньою дівчиною з філософською освітою. Які уявлення про материнство у Вас були? Чи Ви казали своєму серцю: «Коли я буду мамою, то буду робити ось так...», або ж: «Коли я буду мамою, то такого ніколи не робитиму?» І перекинемо місточок у Ваше нинішнє материнство: трое донечок — двійнята Віталінка і Олександра та молодша Іванка. Як оприявились ті Ваші дівочі думки?

— Ще дитиною я просила маму, щоб мені народила братика чи сестричку. Бо в сім'ї я перша дитина. Потім уже із сестрою ми якось натякнули батькам, що можна було б ще когось. Мені завше подобалися великі й згуртовані сім'ї. Зі своїм укладом, традиціями, гамірні й щасливі. Тому це моя дитяча

мрія — мати велику родину. Хотіла завше, щоб у домі гарно пахло випічкою і мої руки мали той аромат у своїх прожилках. У мене не було якихось уявлень про виховання. Тоді, іще до появи дітей, я щиро вірила, що все стається само собою. І як мене виховували батьки, так і я буду. Я мала щасливе дитинство. Єдине, що я не передбачила й навіть уявити не могла (не помічала в батьків) — це труднощів, випробувань, клопотів, які виникають разом із дітьми. На початку подружнього життя ми із Благовірним хотіли одну дитину, проте Бог знає краще, що нам насправді потрібно. Першими в нас народилися двійнята. Тому в мене немає жодного уявлення, як справлятися з однією дитиною. У мене цього не було в досвіді.

— Це щось нечуване й сенсаційне: мама трьох маленьких дітей видає книгу! Упевнена, Вас неодноразово запитували, але поділіться ще з читачами нашого часопису «Слово вчителю» — як виник задум «Щоденника»? Коли віднаходили час для письменництва? Хто надихав і створював відповідні умови?

— З трьома дітьми справді нелегко. Проте я завше по життю намагалася розглядати не труднощі й мозолі, а радість і результати. Щоденник веду з підліткового віку. Коли мали народитися наші перші діти, я вирішила, що було б вельми добре й для них робити щоденникові записи. Тим паче про той період життя, про який жодна людина у світі не має спогадів. Але окрім фізичних параметрів розвитку, занотовую й кумедні випадки, думки, висновки, лайфхаки, досвід. Залишаю на папері молитви й хвилювання, припущення, відчуття, емоції, мрії, батьківські настанови... А щодо книги — це теж дитяча моя мрія: написати книгу. Юнкою писала роман на вигаданих подіях. Проте, ставши мамою, зрозуміла, що для гармонійного розвитку себе як мами мені потрібно реалізувати свою творчу енергію, дитячі мрії, дорослі амбіції. Однаково трудитися треба не лише над дітьми, але й над собою. І вдумувати нічого не потрібно в книзі. Чомусь тепер для мене має цінність справжнє. Реальне. Пережите. Прожите. Нажите.

— Для мене Ваша книга не про «як»: як бути мамою, яка все встигає, як ставитися до дитячого капризування, як доглядати за прорізанними зубками тощо. Ваша книга про сутність материнства, про глибинне переживання цього буттєвого стану жінки, про радість і честь бути мамою. І тому мені Ваша книга філософська, вона порушує проблеми і ставить питання, вона примушує шукати відповідь «а як я проживаю своє материнство?», «якою я бачу свою дитину?» тощо.

— Так, я вважаю, що книги про дитячі істерики та прорізування зубів мають писати відповідні спеціалісти. Моя книга — це осмислення материнства. Але не такого високого й недосяжного, а простого — буденного й святкового.

На презентації першої книги Юлії Новак-Голубевої «Щоденник мами»

Книга — це думки, досвід, історія життя однієї мами. Це висновки щодня. Це намагання розгледіти за клопатами та купою справ, як зростають діти. Як усміхаються. Як дорослішають. Як змінюються. Як змінюють нас.

— Хто ваша аудиторія?

— Таке питання мені поставила ко-ректорка моєї книги, потім видавець. Я звично відповідала — молоді мами. Проте зараз, після двох місяців виходу книги, зрозуміла, що це некоректна відповідь. Читачами книги стали чоловіки. Жінки, які давно вже виростили своїх дітей. Молоді дівчата, які тільки планують сім'ю. Це справді дивовижно й радісно, що книга відповідає на запити душі, серця й мізків багатьох людей.

— Юлечко, що Ви порадили б учителям християнської етики, які на уроках порушують теми материнства й батьківства? Як доступатися до сучасної молоді й дітей, які здебільшого живуть у полоні віртуальних стереотипів «спочатку кар'єра — потім сім'я і діти», «діти — це клопіт, вони заважають моїй самореалізації», «багато дітей — це нерозумно, потрібно планувати їхню появу» тощо.

— Я скажу так: говорять, що з дітьми не встигають те й інше. Проте я по правді завдяки дітям зробила більше, ніж без них. Діти вельми стимулюють. І розвиватися. І мріяти. І працювати. І щиро молитися. І невимовно радіти. І гроші заробляти. Для молодих людей я раджу просто прислухатися до себе. До своїх почуттів. До обставин і викликів у своїм житті. Моя сестра стала мамою у 19. Я у 25. Але нам не завадило вивчитися, влаштуватися на роботу й втілювати свої дитячі мрії. Бог дав заповіді. Іще

в раю благословив людей на нащадків. Благословив рід людський і народженням Свого Єдинородного Сина. Зараз народження дітей називають інстинктом самозбереження. Проте це просто діє Боже слово й благословення через нас, людей, і донині. Людина щаслива лише тоді, коли відчуває реальний стан речей, обставин, подій, людей і себе в цім світі. Коли у її серці просторо для Бога.

— Упевнена, Ви пишете далі. Про що буде Ваша наступна книга?

— Так, пишу. Наступна книга буде теж у вигляді есеїв, проте складатиметься із декількох щоденників. Я по правді щаслива, що можу зустрітися із людьми у книзі. Розказати щиро й пошепки правду й почуття. Можу поділитися тим, що справді маю сама. І в такий спосіб теж говорити про Бога й віддати Йому честь і славу.

...У книзі я багато пишу про Бога. Чоловік мій запитував: «Ти не боїшся, що це налякає чи відштовхне читачів?» І я відповіла: «Ні. Я більше боюся, що Бог мене відштовхне чи полишить, якщо я змовчу про Нього. Бо не завше мовчання — золото. І слова й мовчанка мають лиш ціннісну вагу, коли вчасні й доречні. Я боюся мовчати про Бога». У наступній книзі планую окремих унікальний розділ, у якому залишу трохи розмов із Богом.

Читайте книги й будьте здорові! Книга — це як людина, яка зазирає у вічі, ви відчуваєте погляд, тепло, навіть вібрації голосу й приховані смисли. До якої можна торкнутися, заснути із нею. І навіть у снах не розлучатися. На жаль і на радість, жодна смс чи повідомлення у чатах цього не замінить. Як не крути — реальність краща. І промовистіша. Навіть коли мовчить.

Розмовляла **Світлана Филіпчук**

Замовити книгу «Щоденник мами» (для читачів журналу зі знижкою) можна в авторки, написавши у вайбер на номер 098 38 34 265, або ж приєднатися до соцсторінок у Фейсбуці та Інстаграмі Julia Novak-Golubeva.

ЦИТАТНИК ЮЛІЇ НОВАК-ГОЛУБЕВОЇ Щоденник мами

Материнство вдосконалює жінку. Складає всі пазли її численних можливостей та різнобічних граней почуттів в одне гармонійне ціле. Материнство розвиває численні здібності у відшліфовані таланти й уміння. Материнство підкреслює всі красиві частини тіла, вишукані частини душі. Материнство дає жінці відчуття, насолодитися, поділитися, опромінити світ найвищою мірою любові — материнської любові. Материнство дає крила й силу жінці. Мама вмійють літати. Мама можуть усе. Мама кмітливі та винахідливі, творчі й розумні, допитливі та всюдисущі. Але мамина лють одна з найруйнівніших у світі. Мамин розпач та біль — найбездонніший. Мамина надія — найбезмежніша. Материнство — це дар Божий. Материнство — це служіння.

...До 6 років у дитини формується, окрім фізичного зору, ще й духовний зір — вміння розрізнати добро і зло. У дітей розвивається унікальна звичка бачити цей світ у кольоровій гамі. І не лише узріти матеріальні речі, а й метафізичні, невидимі, у стосунках із людьми. Із Богом.

Зір формує світло... Питьма не може розвинути людину. Її бачення. Лиш світло. Хіба це випадковість?

Чи випадково Ёсподь наголошував, що Він є Світлом?

А тепер, донечко, помолимося. Поки у нас з тобою є час. Я знаю, ти вмійеш молитися. Бо ж ще недавно розмовляла із Самим Богом. Він твою душу тримав на руках. Аж поки не віддав нам, твоїм батькам. А тепер я вчитиму тебе земних молитов... Ти слухай, серденько. Серденьком.

Я не знаю легких доріг. Але я знаю, як легко пройти важкі дороги. У Богові поміч та надія. Віра допомагає долати труднощі...

Уже місяць маю нову звичку. Щодня благословляти дітей. Уранці. Удень. Увечері. Уночі. Коли сплять. Коли вередують. Коли хворіють. Коли граються... Кажу своїми словами. Усе, що спаде на думку. Що на серці. Лиш промовляю вголос людськими словами.

— Боже, благослови моїх дітей! Своєю милістю. Своїми щедротами. Своєю силою. Своєю любов'ю. Благослови їх на життя. На добро. На щастя. На радість. На благі справи. Благослови їхні ноги, які ходитимуть. І дороги, по яких ходитимуть. Благослови їхні руки і дії, які вони виконуватимуть. Благослови їхній розум. Їхнє серце. Їхні ідеї. Їхні людські плани та мрії. Благослови їхній вибір. Із Твого благословення вони не впадуть і не загинуть. Навіть якщо відступляться. Якщо ходитимуть по краю прірви. Лиш після Твого Батьківського благословення і я, недостойна Твоїх дарунків — дітей, — їх благословлю. Благословляю любов'ю та молитвою.

Гріх відділив людину від Бога

Адам після кількох годин важкої безперервної роботи автоматом сів перепочити в тіні під розлогим деревом. Земля була гарною, родючою. Та чомусь по-особливому, щоразу, виходячи на поле, він пригадував роки, які більше ніколи не повернуться і не повторяться. Багато, ні, усе він би зараз віддав, щоб можна було повернути те блаженство життя в Едемському саду.

Не за плодами, яких удосталь тоді було навколо, не за тваринами, які не боялися його та не ворогували між собою, не за унікальним почуттям безпеки, гармонії з навколишнім світом сумував Адам. Утрачено було багато цінніше, і він це розумів — це єднання з Богом. Відчуття того, що більше ніколи не повторяться години безпосереднього спілкування з Творцем, гнітило й розривало його зсередини. Ніщо більше не зможе заповнити порожнечу, яка, як жива пульсуюча чорнота, утворилася десь у глибині душі й збільшувалася з кожним роком.

Десь бродить по світові Каїн, лежить у могилі Авель, радість задоволення від праці на землі перетворилася на постійну боротьбу з бур'янами. Хвороби, біль, депресії, страждання, і ще одна незбагненна річ, до якої ніколи не звикне людина — смерть, прийшли в досконалий світ. І провину за все це Адам відчував за собою. Як же важко нести на собі такий тягар відповідальності й почуття вини за те, що ти змінив хід історії людства, і зміни ці стали фатальними для кожної людини, яка будь-коли народиться в майбутньому. Надалі кожен чоловік чи жінка будуть далекими від того ідеалу, який задумав Бог. Усі народжуватимуться з вірусом гріха і, як наслідок, будуть неправдомовцями, заздрісними, лінивими, схильними до пияцтва, розбрату, гніву. Перші яскраві пагони цього посіву він уже побачив у власній сім'ї.

Однак пора повертатися до роботи. Адам підвівся, розім'яв затерплі м'язи, повільно підійшов до краю поля, узяв лопату й щосили вдарив нею в землю. Лопата неочікувано наскочила на глибині в кілька пальців на щось тверде, жалібно дзенькнула. Адам незграбно, несподівано для самого себе втратив рівновагу, похитнувся й завалився на бік. У падінні на долю секунди наче завис у стані невагомості і...

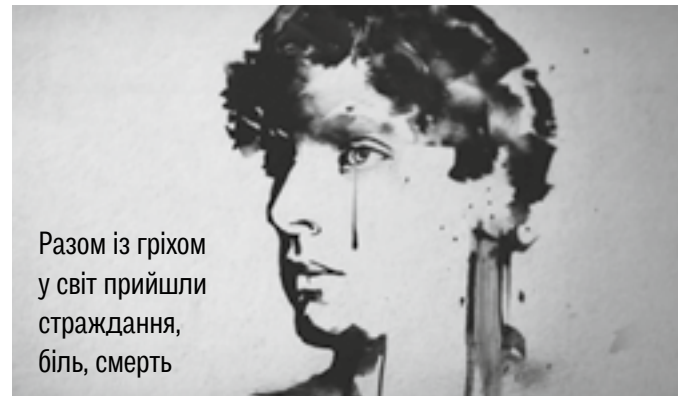
Симон прокинувся. Витер тремтячою рукою спітніле чоло, механічно закинув голову й, мружачись, спробував оцінити, де сонце, щоб зрозуміти, скільки часу він проспав. Так само, як і Адам, який щойно йому наснився, Симон ліг перепочити, ховаючись від спеки в тіні гіллястого куща, що ріс на межі його поля. Однак хвилиний перепочинок перетворився на півгодинну глибоку дрімоту з яскравим кольоровим сном, майже як у дитинстві. Знову цей сон. Чомусь саме зараз, коли стали дорослими сини, коли нарешті непогано розвивалася його маленька справа (він кілька років підряд збирав непогані врожаї, навіть удалося купити сусідське поле), коли такий чоловік як він мав би користуватися плодами своєї засіяної замолodu ниви, якась тривога глибоко й чітко засіла в його серці. Безсумнівно, саме вона почала виявлятися навіть у таких снах, пекучим болем тривожила його й не давала спокою ні

Симон Киринеянин

вдень, ні вночі, ні навіть під час такого короткого полуденного сну, коли палюче весняне сонце, припікаючи, проганяє в тінь із поля найвитриваліших працівників. Ця тривога, наче дикий звір у клітці, терзала його неспокійну душу, шукала виходу назовні й, не знаходячи, повільно нищила його зсередини, привносячи все більше й більше сум'яття й неспокою.

Потрібно повертатися на поле, продовжувати роботу, але відпочинок, який мав би підкріпити й додати сил, дав зворотній ефект. Цей сон приніс якесь роздратування, апатію й відстороненість від життя. Ні, сьогодні вже ніякої роботи не буде. Симон зібрав інструмент, загорнув його в шмат старезної дірв'яної тканини й поклав у надійну схованку між двома величезними каменюками. Нести його додому не було ніякого сенсу, та, зрештою, не було й бажання. «Уже аж після свята буде можливість продовжити обробку поля, хіба що першого дня тижня прийду, ще раз оціню зроблену роботу й те, що ще потрібно доробити». З такими думками, що хаотично роїлися в його голові, ніяк не складаючись у цілісну картину, він повільно пішов, ні, побрів! у сторону Єрусалима.

Симон не вважав себе настільки вже грішною людиною, щоб так картатися муками сумління. Порівняно з багатьма

Разом із гріхом у світ прийшли страждання, біль, смерть

своїми знайомими він міг би мати статус, якщо не благочестивого, то досить порядного чоловіка. У нього була гарна сім'я: вірна помічниця дружина, двоє хороших синів — Олександр і Руф. Він намагався ревно дотримуватися релігійних свят, жертвував на храм більше необхідного, щосуботи був у синагозі. Про таких як він рабини говорили словами із псалма Давида: «... як дерево посаджене біля потоку вод». Усі знайомі могли засвідчити про його повагу до батьків, яких він доглядав до глибокої старості і, після їхньої смерті, належно поховав. Він не був убивцею чи злочинцем, йому нічого було соромитися людей. Та все ж невідомого походження почуття пригніченості ось уже понад три роки бентежило його серце і ніяк не могло знайти виходу.

Божий Син Ісус Христос узяв на Себе гріхи всього світу

Непомітно для самого себе він вийшов із польової стежки на широку дорогу, що вела до західної частини міста, до воріт, що називалися Судними. Свою назву ці ворота дістали тому, що, зазвичай, саме біля них римські воїни привселюдно зачитували вирок засудженим злочинцям, яких вели на страту. Назад вороття для нещасних уже не було.

Кілька паломників поспішно обігнали його по дорозі до Єрусалима. Наближалось велике свято. Люди, хто радісно, хто заклопотано, готувалися святкувати Песах — свято звільнення, свято свободи, свято перемоги. Що ближче підходив до міста, то більше зустрічалося людей, то гамірливіше ставало на дорозі. Ось ще десять кроків і ворота, за якими вирує звичне життя вузьких вулиць вічного міста. Міський гомін трохи відірвав Симона від тягучих думок, потроху він почав відволікатися на зустрічних перехожих, вуличних торговців, гостей, судячи з незвичного одягу, які прибули явно здалеку. Ще кілька поворотів і він удома. Слава Богу, цей день закінчиться, але, на жаль, новий навряд чи принесе якісь зміни. І Симон це прекрасно розумів. Глибоко зітхнув, поправив пояс на халаті й відійшов убик, щоб пропустити продавця дрібного краму, який штовхав поперед себе візок зі своїм нехитрим товаром.

Раптом з-за рогу сусіднього будинку, як хвиля, що на-кочується на бережний пісок, вихлюпнув дивний різнобарвний людський натовп. Чоловіки, жінки, римські воїни, трохи остеронь — групка книжників і фарисеїв у своєму традиційному вбранні. Жінки плакали та голосили, чоловіки щось нерозбірливо кричали, фарисеї зловтішно мовчали, римські вояки роздратовано підганяли процесію, одночасно звільняючи заповнену людьми вулицю, даючи можливість натовпу йти далі. Симон інстинктивно відсахнувся вбік і притиснувся до сірої кам'яної стіни якогось будинку. Натовп порівнявся з ним. І лише зараз серед цього організованого хаосу й структурованого безладдя всередині юрби він побачив Того, Хто явно був причиною цього видовища.

Закривавлений чоловік, утрачаючи рештки сил, ніс на собі хрест. Але не це здивувало Симона. Його вразив дивний

вінок із колючками, як сталеві голки, на Його голові. Такої дикості й знущання йому ще не доводилося бачити. Табличка на хресті, очевидно, містила суть Його провини. Але напис ніяк не вдавалося прочитати, хрест був постійно в русі, люди закривали його. Засуджений безсило впав на коліна, впустивши хрест, який із гуркотом звалився з його плечей на бруківку вулиці. Люто заревів римський легіонер, щосили вдаряючи раз-по-разу нещасного батоном. Той не реагував.

Солдат роздратовано відволікся від катування й поглянув навколо.

— Ти, — крикнув він, показуючи на Симона рукою, — іди сюди!!!

— Я? — розгублено перепитав Симон, злякано оглядаючись навколо. Він наче шукав у когось підтримки.

— Візьми хрест і неси! — уже несамовито кричав на нього римлянин, погрозово дістаючи лівою рукою короткого меча.

Легіонер схопив Симона за халат, рвучко потягнув до себе і, як дитину, штовхнув його до Чоловіка в терновому вінку. Симон утратив рівновагу й не підійшов, а практично підкотився до засудженого. Страх майже паралізував його. На тремтячих ногах він намагався підвестися, але вони чомусь стали ватними й відмовлялися його слухати. Упершись однією рукою на бруківку, нарешті йому це вдалося.

Він підвів очі на того Чоловіка. Погляд раптом упав на вінок, і час зупинився. Один шип на скроні глибоко вп'явся в шкіру і з-під нього виступила крапля крові, пробігла по обличчю й впала на землю. За нею наступна й наступна... Які, виявляється гострі ці колючки, і яка м'яка й беззахисна перед ними людська шкіра. Не чинить ні найменшого спротиву. Ще одна крапля, і ще... Яка виявляється яскраво червона людська кров, ніколи раніше не помічав. За шипами вінка, як із ранкового туману, проявилася прибита до хреста табличка: «Цар Юдейський». Якесь божевілля, що це має означати? Симон відірвав погляд від напису, і їхні очі зустрілися. І якщо до цієї миті час стояв, то тепер він, здавалося, пішов у зворотному напрямі. Біль страждання, але не за Себе, за кожну людину, прочитав Симон у цьому погляді: жорстокі війни народів, голодні смерті в оточених містах, палаючі поселення, у яких живцем згорали люди, жадібність суддів і лукава гордіня царів, розбійничі безжалісні ватаги в юдейській пустелі, кораблі, що боролися зі штормом у Великому морі, зневага батьків і покинуті напризволяще діти, смерть Авеля, страждання й розпач Адама. Як не дивно, але в цьому жахитті Симон розгледів і свої гріхи, яким досі він не надавав особливого значення, чи не хотів надавати: гнів, обман, суперечки, заздрість, переступ закону, нечисті думки...

Усе життя, як на долоні. Як таке може бути? Йому стало моторошно, але зовсім не страшно. Це не був погляд прокляття й безнадії. У тих очах була любов і готовність дарувати прощення кожному, хто його попросить. Попросить у Царя Юдейського, який зараз несе на собі біль за гріхи всього світу й звільнення від покарання тим, хто цього забажає.

Пекучий біль від удару палкою знову запустив звичний плин часу. Кілька миттєвостей, що минули, здалися йому

Він поніс покарання замість кожного з нас

Він помер на хресті
за гріх усього світу

вічності. Знову удар. Щось кричав солдат, несамовито ревів натовп, отримуючи тваринне задоволення від такого видовища. Знову удар. Симон потроху почав повертатися до реальності, хоч розум і чинив цьому супротив.

— Бери хрест, — волав римлянин. — Бери і неси!

Симон поспішно схопився за грубу, погано тесану деревину, звалив собі на плечі й підвівся на тремтячі ноги. Місця ударів боліли, немов обпечені палаючими головешками. «Треба йти, — пульсувала думка, — ще кілька ударів я не переживу».

Якби його запитали згодом, скільки часу зайняла дорога до Голгофи, він не зміг би відповісти. Можливо, годину, можливо, день чи місяць.

Але ось вона, гора Черепи. Вони прийшли до місця, де вже прибивали до хрестів двох розбійників. Солдати байдуже робили свою роботу: перекладина, рука, цвях, молоток, удар, крик від болю. Друга рука, цвях, удар... Ніякого співчуття, ніяких емоцій. Просто бажання швидше закінчити роботу й повернутися в казарми. Симон скинув на землю хрест, і тут жах льодяним холодом під полуденним палестинським сонцем скував його. А якщо його зараз прибіють до хреста? Він щойно побачив усі свої найпотаємніші гріхи, і, виявляється, він уповногі заслуговує на таке покарання. Уявив, як іржаві цвяхи з хрускотом пробивають кістки на долонях, як кілька днів він помиратиме від болю, зневоднення й задухи. «Хочу жити, не хочу такої смерті», — десь у глибині кричало його ество, але з вуст не злетіло жодного звуку.

Солдат грубо відштовхнув його. Він зачепився об камінь, упав, скотився з гори, боляче вдарившись об гострі виступи кількох каменів. Підвівся на ноги і, не оглядаючись назад, швидко пішов, практично побіг полем від Голгофи вбік міста. Важко дихаючи, зупинився біля міської стіни, присів, обпершись об неї й заплочив очі. Зараз потрібен час, щоб перевести подих, зібратися з думками, скласти чітку картину того, що сталося, і все осмислити.

Він живий. Те, що мало відбутися далі на Голгофі, він, хоч і не бачив, проте знав і так. Цар Юдейський був розп'ятий на хресті. Особливий Цар, дивна страта. Чомусь Симон розумів, що це не просто було виконано вирок над злочинцем, це не була перемога смерті над життям, а навпаки — це було торжество життя над смертю, адже на хрест прибили головну зброю смерті — людський гріх.

Напевно саме тому в серці Симона задавлене почуття тривоги й розпачу почало витіснятися чимось радісним, якась несформована, до кінця не усвідомлена надія на щось почала рости в його свідомості.

...Святкові дні минулися швидко. Першого дня тижня, як і планував, він пішов ще раз оглянути поле. Та ж дорога... знову вела повз гору Голгофу. Пережитий страх підганяв його якомога швидше оминати це страшне місце. Але цікавість і відчуття необхідності поставити останній штрих у цій дивовижній і якійсь величній історії примушували

Симона вповільнити крок і, не поспішаючи, пройти повз камінну скелю, що здалеку так нагадувала людський череп.

Чоловік років двадцяти, а через хвилину й другий, років сорока, обігнали його й побігли за гору, обминаючи голокамінну її частину, і через невеличкий садочок, що ріс біля підніжжя, поспішили до пологого її схилу. Симон уже не мав сумніву, що це якось пов'язано з позавчорашніми подіями, і ноги наче самі направили його за цими чоловіками. Крадькома, здригаючись кожного разу при згадці про пережитий жах, він пробирався садом, доки крізь дерева не побачив картину, яка надалі супроводжуватиме його все життя, яка радикально змінить його свідомість, мислення й переінакшить весь набутий досвід, дасть змогу з відвагою говорити людям про Бога. Якби він мав талант, він би увіковічив цю картину на полотні й повісив би на видному місці своєї домівки: на зеленому квітучому пагорбі видовбана печера-гробниця, білосніжно побілений вхід, білий круглий камінь, у діаметрі майже в людський зріст, відкочено убік і двоє чоловіків, що виходять із печери назовні. Вони не всміхалися, але їхні обличчя випромінювали одночасно настільки щирі і радість, і здивування, що Симон зрозумів: поставлено останню крапку.

Тоді він ще не знав, що мимоволі став учасником подій, які розділили хід світової історії на «ДО» і «ПІСЛЯ». Він не

Ісус Христос
воскрес, у Ньому
наша надія

знав, що Цар Юдейський був не просто земним царем. Це був Ісус Христос, Месія, Бог, Творець світу, Який прийшов до Свого творіння в подобі людській. Що надалі відлік часу вестиметься людьми не за римським чи юдейським календарями, але від моменту Його земного народження. Що подія, яка відбулася на юдейське свято Песах, відтепер святкуватиметься всіма народами й називатиметься Воскресіння. Усього цього на той момент він ще не знав. Проте Симон чітко усвідомив: там, на хресті, були прибиті гріхи всього людства, його гріхи. Там вони й залишилися. Але смерть не мала влади над Царем — Він переміг, гробниця порожня. І тепер Симон може звільнитися від цієї тривоги, яка стільки часу мордувала його, і почати нове життя — життя прощеної Богом людини.

Амінь.

«І коли назнушались з Нього, зняли з Нього багрянцю, і наділи на Нього одіжю Його. І Його повели, щоб розп'ясти Його. І одного перехожого, що з поля вертався, Симона Кириєнина, батька Олександра та Руфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. І Його привели на місце Голгофу, що значить "Череповище"» (Мр. 15:20–22).

*Руслан Кондратюк,
ЗПХШ «Сяйво»,
м. Житомир*

Ілюстрації з https://www.youtube.com/watch?time_continue=111&v=r6jC7ILbPOs
(«История, рассказанная чернилами»)

Освітні програми як головний компонент «Національної сімейної стратегії»

Понад 200 делегатів об'єднав навколо
теми захисту та зміцнення інституту
сім'ї перший Київський обласний
Форум сім'ї, який відбувся 18 грудня
2018 року у великій конференц-залі
Національної Академії Наук України
в м. Києві

Захід був ініційований громадою Київської області під проводом Тетяни Ситниченко, підтриманий Київською обласною облдержадміністрацією та Міністерством освіти і науки України в особі Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями. Головою Форуму виступила депутат Боярської міської ради Зоя Виборна.

Розпочавши Форум із виконання Державного Гімну України під проводом камерного міжконфесійного хору «Dominus», учасники активно долучилися до обговорення нагальних питань і викликів, які постають перед сучасною українською сім'єю.

З духовними настановами і побажанням плідної праці до учасників Форуму звернувся Михайло Паночко — старший єпископ Української церкви християн віри євангельської.

Від виконавчої влади до присутніх звернувся профільний Заступник Голови Київської ОДА В'ячеслав Кучер. Він наголосив на активній підтримці цього заходу з боку особисто Голови КОДА Олександра Терещука, яка виявилася у розпорядженні, наданому Департаменту освіти і науки, Службі

у справах дітей та сім'ї, Управлінню молодіжної політики та національно-патріотичного виховання, Управлінню культури, національностей та релігій щодо залучення до роботи на Форумі їхніх представників із районів Київської області.

Про геополітичні виклики, на перетині котрих опинилась українська родина, говорив народний депутат України чинного скликання, Голова депутатської міжфракційної групи «За духовність, моральність та здоров'я України» Павло Унгурян.

Голова організаційного комітету «Всеукраїнського Форуму сім'ї», Адриан Буковинський, представив «Національну сімейну стратегію», головним компонентом якої стали освітні програми для роботи з шкільною молоддю. Також він наголосив на дієвості програми «Основи сім'ї», схваленої МОН України для викладання учням старшої школи, автором якої він є.

Доктор педагогічних наук, професор Університету менеджменту освіти НАПН України, Ірина Сіданіч, представила низку підручників та програм із духовно-морального виховання, у яких змістовно розкривається тема сім'ї для

дошкільних закладів освіти, молодшої, середньої та старшої школи.

Не залишилась поза увагою й освіта дорослих. Виконавчий директор «Міжнародного Центру Батьківства» Сергій Цветков представив 8-тижневий курс для чоловіків-батьків за робочою програмою «Основи батьківства», яка передбачає щоденне виконання практичних вправ із робочого зошиту та одну 1,5-годинну зустріч на тиждень у невеликій групі батьків для обміну досвідом і обговорення тем курсу.

Підсумковим документом Київського обласного Форуму сім'ї стала Резолюція, яку одногосно прийняли його делегати. Серед іншого, одним із пунктів Резолюції міститься рішення щодо проведення 2019 року подібних форумів по всіх районах Київської області з метою створення робочих груп і координації зусиль між державним сектором і громадськістю для практичної реалізації положень «Національної сімейної стратегії» на місцях.

*Сергій Цветков,
виконавчий директор
ГО «Міжнародний Центр Батьківства»
den-batka@uafathers.com*

II Форум Руху Реформації

17-18 січня 2019 року в приміщенні Ірпінської біблійної семінарії відбувся II Форум Руху Реформації, який об'єднав кілька сотень учасників зі всієї України. Особливіми гостями форуму стали Секретар Ради національної безпеки й оборони України Олександр Турчинов, народні депутати України, керівники всіх євангельських союзів й об'єднань України та бізнесмени-християни. «Завдяки цьому форуму об'єдналися найрізноманітніші люди з усіх куточків держави задля єдиної мети — відродження України в усіх її сферах. Ми спільно з обласними командами Руху Реформації розробили план роботи й стратегії на 2019 рік. Ці

дні були насичені й ефективні, адже командами за напрямками та обласними командами вже напрацьовано головні проекти й зроблено кроки для тісної комунікації. Рухаємося вперед!» — прокоментував координатор Руху Реформації Павло Унгурян.

Після завершення пленарних засідань робота Форуму відбувалася в 10-ти тематичних секціях та 24-х секціях, утворених за регіональним принципом. Особливо насиченою та плідною була робота в секції науки й освіти.

Ірина Сіданіч, доктор пед. наук, професор Університету менеджменту освіти НАІПН України

РІК СВЯТОСТІ
ПОДРУЖЖЯ І РОДИНИ

Відчуваючи пастирську відповідальність за повірений нам Божий народ, а також ще більшу потребу духовної опіки й підтримки подружжя і сім'ї, прагнемо оголосити 2019 рік — «Роком святості подружжя та сім'ї», який триватиме від Урочистості Святого Сімейства 30 грудня 2018 року протягом року до Урочистості Святого Сімейства 29 грудня 2019 року...

Тим, що оживляє наше духовне життя, є Божі благодаті, тому в Урочистість Святого Сімейства в усіх парафіях України просимо, щоб під час кожної Євхаристії відбулися відновлення подружніх обітниць. У цей день нехай Господь наново розпалить у вас той дар, який ви отримали, коли вперше шлюбували перед вітарем: любов, вірність і подружню пошану, а плодом якого є ваші діти. Адже кожне святе подружжя нагадує світу про те, що сталося на Голгофі, як Христос возлюбив Свою Церкву і віддав Своє життя за неї. А кожна свята родина виражає плідність і красу Церкви. Сьогодні світ особливо потребує такого свідчення!

Єпископи зібрані на 51-му пленарному засіданні Конференції Єпископів Римсько-Католицької Церкви в Україні Львів, 30 листопада 2018 року

Фестиваль Різдвяних піснеспівів

Зразковий дитячий ансамбль народної пісні «Співаночка» (молодша група) Острозького міського центру культури та дозвілля (м. Острог Рівненської обл.), керівник: Інна Хмарук

Хоровий колектив Національного університету «Острозька академія» (м. Острог Рівненської обл.), керівник: Юлія Ієфтер

Народний художній фольклорний колектив «Джерельце» Олександрівського районного центру дитячої та юнацької творчості (смт Олександрівка Кіровоградської обл.), керівник: Любов Халецька

26 січня 2019 року у студентсько-викладацькому храмі преп. Федора Острозького НаУ «Острозька академія» відбувся щорічний XIV Всеукраїнський фестиваль Різдвяних піснеспівів, який проводимо з метою плекання високої духовності, збереження й розвитку Різдвяних традицій України, формування світогляду та естетичних смаків молодого покоління й суспільства загалом; обміну досвідом роботи із залученням молодого і старшого поколінь до збереження народних традицій та обрядів, консолідації християнських конфесій задля формування духовно-моральної особистості та суспільства.

У Фестивалі брали участь світські (60 творчих колективів) і духовні (10 колективів): дитячі, шкільні, студентські; аматорські та професійні творчі колективи; хори й родинні колективи; вокальні та інструментальні ансамблі; фольклорні колективи; театральні гуртки; сольні виконавці; звучали також і музичні композиції на Різдвяну тематику — представники різних християнських конфесій, які прославляли Новонародженого Ісуса Христа.

Крім цього, гості та учасники мали можливість побачити відеовиступи учасників Донецької та Одеської областей, які з певних обставин не змогли приїхати на Фестиваль.

Загальна кількість учасників — 840 осіб з 34 міст і сіл восьми областей України.

Родзинкою XIV Всеукраїнського фестивалю Різдвяних піснеспівів стало встановлення нового рекорду України в категорії «Масові заходи»: «Найширше представлення християнських релігійних конфесій України та світських творчих колективів у прославленні Новонародженого Ісуса Христа». До слова, це вже дев'ятий рекорд України, встановлений Національним університетом «Острозька академія».

Світлана Власова, старший співробітник науково-дослідницької лабораторії християнської етики, психології та педагогіки НаУ «Острозька академія»

Учасники новорічного Фестивалю народів. Мадрид, Іспанія

Паломництво довіри

Щороку, коли в країнах Європи святкують Різдво Христове, спільнота Тезе організовує п'ятиденні зустрічі для молоді в одному з визначених європейських міст. Цьогорічна зустріч відбувалася в столиці Іспанії — Мадриді. А взагалі перша європейська зустріч Тезе проводилася 40 років тому в Парижі. І відтоді, 41 рік поспіль, тисячі молодих людей із Європи з'їжджаються до одного міста для спільної молитви й для спілкування в малих групах на євангельські теми.

Загальна кількість учасників європейської зустрічі в Мадриді сягала близько 13 тисяч осіб, Україну представляли дві тисячі учасників. До Мадрида прибули сотні волонтерів із різних країн світу, які допомагали в проведенні зустрічі. Усіх учасників

тепло прийняли сотні сімей із більш ніж 150 парафій міста та околиць, які виявили велику гостинність, впускаючи до своїх домівок незнайомих людей. «Гостинність» — це цьогорічна наскрізна тема Тезе. Оскільки Бог ніколи не відкидає, а приймає кожну людину,

яка приходить до Нього, тому й шукати джерело гостинності необхідно в Богові, сміливо виявляти й практикувати щедрю гостинність, бо це сприяє поширенню довіри на Землі.

Молитви відбувалися тричі на день: ранкова молитва в парафії, обідня й вечірня — у церквах чи залах у центрі міста, а це багато тисяч людей водночас. Традиційно виокремлювався час і для молитви тиші, яка необхідна для роздумів і особистого спілкування з Богом.

Упродовж зустрічей Тезе в Мадриді було проведено Фестиваль народів, організовано багато цікавих семінарів на теми, пов'язані з вірою, мистецтвом, наукою та соціальним життям, відбулася зустріч із представниками української діаспори. Так, для Української суботньої школи «Берегиня», яка з 2017 року працює при Асоціації «Сівач» (директор — Ольга Гамалевич), було подаровано Біблії для дітей та розмальовки, видані Всеукраїнським благодійним фондом «Східноєвропейська гуманітарна місія».

Європейські щорічні зустрічі молоді сприяють новим знайомствам та молитовному єднанню молодих людей з усіх куточків Європи, збагачують духовно, допомагають пізнати історичний та культурний пласт європейських країн, указують на проблеми, що є в суспільстві різних народів, а також орієнтують на шляхи подальшої співпраці в євроінтеграційному процесі.

Мирослава Хоміцька,
голова відділу функціонування
парафіяльних недільних
шкіл та катехизації молоді
Рівненської єпархії УПЦ

Українська суботня школа «Берегиня» в Мадриді

Роб і Емі Ріноу Далекоглядний шлюб

У час, коли сім'я потерпає від особливих нападів духовних сил і багато шлюбних союзів зазнають краху, важливо мати приклад і модель міцної християнської сім'ї. На щастя, такі сім'ї є, і вони готові ділитися досвідом успішного й благословенного шлюбу.

Роб і Емі Ріноу — батьки сімох дітей, перебувають у шлюбі 24 роки. Попри активну й різнобічну діяльність вважають, що сім'я для них — найважливіша відповідальність. Вирішили написати книгу про християнський шлюб, бо переконані, що християнські сім'ї мають величезний потенціал для перетворення суспільства, якщо відкриють для себе місію Бога в світі. Світ стане добрішим, милосерднішим, чистішим і кращим, коли сім'ї християн усвідомлять свою місію для принесення Божого світла в цей світ.

Ріноу Роб і Емі. Дальновидный брак. — К.: Mission Eurasia, 2018. — 176 с.

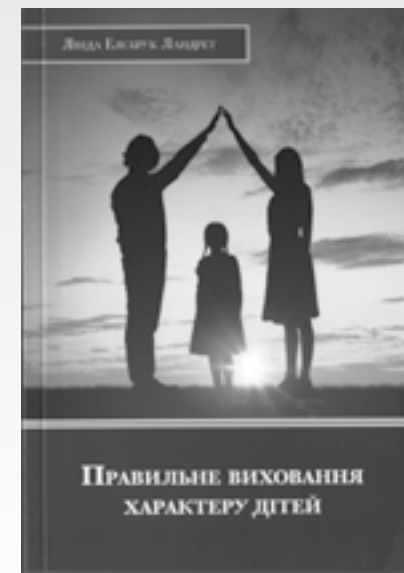

Адріан Буковинський Що треба знати до створення сім'ї

Автор ділиться своїм багаторічним досвідом, розповідає про головні питання, які зазвичай заважають мати здорові стосунки в сім'ї. Книга про те, якими мають бути справжні стосунки між людьми, що люблять одне одного. У ній ви знайдете багато відкриттів, які допоможуть вам вибудувати своє щастя та гармонію у стосунках. Книга допоможе вам розвинути своє бачення сім'ї, успішно організувати побут та хобі на користь усім членам сім'ї, саморозвиватися й отримувати задоволення від життя у шлюбі.

Для широкого загалу читачів.

Буковинський А. Що треба знати до створення сім'ї. Книга I. — К., 2015 — 112 с.

Лінда Елсбрук Ландрет Правильне виховання характеру дітей

Якими стануть наші діти, коли виростуть? Чи будуть вони щасливими? Чи стануть порядними та відповідальними людьми, на яких можна покластись? Чи житимуть в них надія та віра? Чи зможуть вони створити й зберегти дружну сім'ю? Усі батьки, яких хвилює доля їхніх дітей, ставлять собі ці запитання. Автор книги, спираючись на особистий досвід і результати численних досліджень, пропонує системний план виховання цілісного і шляхетного характеру дітей як основу їхнього майбутнього успішного життя.

Для широкого кола читачів.

Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей / Лінда Елсбрук Ландрет; пер. з англ. Степанов В. — ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2018. — 224 с.

Іван Вилков, Світлана Вилкова

Сім'я. Криза сучасної сім'ї і духовно-моральні закони її подолання

Як уникнути розчарування від невинного очікування? Як запобігти пекельним мукам і стражданням від жорстокої зради чоловіка чи дружини? Як мати спокійне батьківство й материнство, зберігаючи внутрішній і сімейний мир і спокій від народження дітей до нашої старості? Як набути радість від народження дитини й торжество духу від її благочестивого й гідного життя в родині, церкві та суспільстві? На ці та інші питання автори дають відповіді на підставі Святого Письма, яке розкриває нам духовно-моральні закони творення сім'ї та виховання дітей.

Ідея написання цієї книги народилася під час проведення семінарів на теми «Виховання дітей», «Стосунки чоловіка та дружини», «Духовно-моральні закони формування сильної особистості», «Батьки», «Гендер-ідеологія» та інших, які, за відгуками учасників, принесли їм велику практичну користь.

Вилков И., Вилкова С. Семья. Кризис современной семьи и духовно-нравственные законы его разрешения. — София: Светлина на Балканите, 2012. — 171 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ на навчально-методичний комплект «Я пізнаю світ із Суперкнигою» для дітей шкільного віку

Схвалено для використання
в навчальних закладах
ДНУ «Інститут модернізації
змісту освіти» МОН України
22.10.2018 № 22.1/12-Г-936

Навчально-методичний комплект «Я пізнаю світ із Суперкнигою» містить матеріали:

- 1) методична розробка «Зустрічі в Клубі Суперкниги»,
- 2) посібник для творчості «СуперСаморобки»,
- 3) методична розробка «Табір Суперкниги. Рятівники»,
- 4) аудіовізуальні матеріали «Суперкнига»,

які побудовано на прикладах біблійних оповідань для дітей шкільного віку.

Усі зазначені методичні матеріали можна використовувати для уроків духовно-морального спрямування, позакласних і позашкільних занять для дітей 6–14 років протягом одного навчального року.

«Я пізнаю світ із Суперкнигою» — це інноваційний навчально-методичний комплект, розрахований на підготовку дітей до знайомства з біблійним словом і християнськими цінностями в актуальному для сучасних дітей форматі сприйняття світу й довкілля. Гріф МОН України дозволяє використовувати повний навчально-методичний комплект у початковій і основній школі в класній, позакласній і позашкільній роботі. Викладачам предметів духовно-морального спрямування цей комплект рекомендовано використовувати як додатковий до уроків християнської етики, або як самостійний на варіативних курсах за вибором, визначеним на педраді школи.

Реалізація запропонованих рекомендацій має ґрунтуватися на спільних зусиллях сім'ї, Церкви, релігійних організацій, державних інституцій, закладів освіти, громадських організацій. Лише такий підхід допоможе виховувати високоморальних громадян і патріотів України задля встановлення миру, добросусідства, забезпечення успішного розвитку й процвітання нашої держави. Актуальною стає тісна

взаємодія між школою та громадою в освітній діяльності з метою не втратити спадку християнської педагогіки. Оскільки особистість не може творитись самостійно, громада є тією об'єднувальною ланкою, яка координує та організовує чітку роботу різних соціальних інститутів на шляху найважливішого завдання суспільства — соціалізації та виховання на моральних принципах підрастаючого покоління.

Науковий консультант — доктор педагогічних наук,
професор Університету менеджменту освіти НАПН України **Ірина Сіданіч**
Керівник проекту «Суперкнига» в країнах СНД **Інна Черепова**
Сайти проекту Superkniga.tv та Shop.superkniga.tv

Навчально-методичний посібник «Зустрічі в Клубі Суперкниги» містить 17 тем і розрахований на 35 зустрічей загальною тривалістю 35 академічних годин. Дітям пропонується перегляд серії мультфільма «Суперкнига», участь в іграх, виготовлення тематичних саморобок та виконання цікавих інтерактивних завдань. Більшість тем занять звучить як заклик до благочинної дії: «Будь привітним!», «Будь слухняним!», «Пробачай і сам не ображай!», «Роби добро!», «Допомагай ближнім!» для того, щоб підсумком роботи кожного уроку діти вивчали певні біблійні правила й навчалися жити за цими правилами. Кожне заняття має виважену структуру й відповідає логіці викладу навчального матеріалу, а саме: привітання, викладення теми заняття, ігри на взаємодію й інтеракцію, головоломки та практичні вправи, виконання власноруч цікавих паперових виробів, пісня та підсумок уроку.

Посібник для дитячої творчості «СуперСаморобки»

Посібник складено з 15-ти тематичних навчальних занять: «Знайомство», «Дружба», «Слухняність», «Довіра», «Прощення», «З Богом можливо все!», «Сміливість» тощо. Заняття мають лаконічну структуру та план, який складається з головної ідеї уроку, вступу, цікавих фактів, творчих практичних вправ та підсумку заняття. Кожне заняття має інструкції до кольорових розробок, які дитина повинна виконати як подарунок чи приз друзям, батькам (підставка для олівців, ягня з бавовняних паличок, фоторамка «Моя родина» тощо). Матеріали посібника можуть бути продовженням або доповненням до системи занять за посібником «Зустрічі в Клубі Суперкниги».

Посібник для проведення Табору Суперкниги

Посібник містить 10 тематичних днів із чітким розкладом дня і структурним наповненням: ранкова загальна зустріч, вивчення теми дня у формі гри-квесту, фізпідготовка, майстерня надзвичайних справ, майстер-класи, обговорення тощо. Кожний день має тему: «Цілеспрямованість», «Вірні друзі», «Дисципліна = успіх», «Іди за істиною», «Нікого не ображай», «Усіх люби», «Завжди прощай» та інші. Автори послідовно розробили опорний план проведення кожного дня — тема, мета, місія дня, запитання для обговорення, вірш (пароль) та девіз дня.

